Milliyet
YAYINLARI

ÇOCUK KİTAPLARI DİZİSİ

55

M.Emin TÖRECİ

SAZLI GÖLÜN ÖRDEKLERİ

Milliyet
YAYINLARI

ÇOCUK KİTAPLARI DİZİSİ

M. EMİN TÖRECİ

Sazlı Gölün ÖRDEKLERİ

Yazan:
M. Emin TÖRECİ

Milliyet
YAYINLARI

MİLLİYET YAYIN LTD. ŞTİ. YAYINLARI
Çocuk Kitapları Dizisi: 55

●

Yayın hakkı (Copyright): Milliyet Yayın Ltd. Şti.

●

Kapak düzeni: Aydın ERKMEN

●

Birinci baskı: Mayıs 1973

Bu kitap ÖZAYDIN Matbaasında
dizilip basılmıştır.

SAZLI GÖLÜN ÖRDEKLERİ

M. Emin TÖRECİ

SAZLI GÖL

ÜNEŞ, Anadolu'nun çorak topraklarını kavurur. Otlar, bahar yağmurlarıyle yeşerir, sonra da hemen sararıverir. Sıcaktan taşlar bile çatlar. Yollar ve tarlalar elekten geçmiş ince bir tozla kaplanır. Arada bir esen rüzgâr yollardan kaldırdığı tozları döndüre döndüre göğe yükseltir. Bu toz bulutundan savrulan toz tanecikleri ovalara düşer, yağmur yağarcasına. Devedikenleri sertleşir. Kertenkeleler sarı sapların gölgesinde ağızları açık,

sivri dilleri dışarıda dinlenirler.

Her yaratık suya hasrettir çorak toprakta!

Bereket versin ki Anadolu'nun ovaları dağlarla çevrilidir. Bu dağların iki yamacında iki ayrı iklim hüküm sürer! Bir taraf kuraklıktan kavrulur, öbür yaka bol yağmurla sulanır! Kuru çomak diksen yere, kök salar, yeşerir! Dağların doruklarındaki buzullar, çağlayanlar halinde aşağılara akar, göllerde birikir. İrili ufaklı bu göllerde hayat kaynar!

SAZLI GÖL de bunlardan biridir işte! Çevresindeki tepeler çamlarla kaplıdır. Temiz havası mis gibi kokar. İnsan boyunu aşan kamış ve süsenler gayet sık ve yeşildir. Hafif rüzgârla hışırdar dururlar. Daha ilerde çitlembik, böğürtlen ve yaban gülleri çalılıkları vardır. Ötelerde ise meyvelikler ve geniş ekim alanları.

Ağaçlar cıvıldayan kuşlarla doludur.

Gölün çevresi bataklıktır. Sazlar bin bir haşaratın gizlenip, çoğaldığı bir çeşit barınaktır! Dolunay gecelerinde kurbağalar koro halinde çığrışarak, o çevreyi çekilmez bir hale getirirler. Balıkçıl kuşları ve yaban ördekleri de bu gölü pek severler!

Bizim ahbaplarımız da bu gölde doğup büyüdüler. Onlar, yeşil başlı Yaban ördekleriydiler!

Gelin de, kendimizi göstermeden onların günlük hayatlarını birlikte izleyelim şimdi!

ÖRDEK AİLESİ

BABA ÖRDEK, çocuklarının büyümesini ilgiyle izliyordu. Yumurtadan çıktıklarının daha ertesi günü hepsi folluktan kaçışmaya başlamışlardı. Oysa, Ana Ördek bu folluğu özene bezene hazırlamış, hatta babaya bile yosun, yumuşak ot ve

çamur taşıtmıştı!

Anne Ördek oldukça kaygılıydı. Hangi birisine koşacağını şaşırmıştı. Bütün bu olup bitenler karşısında eşinin soğukkanlı tutumuna da çok kızıyordu. Çünkü o, bu sarı tüylü minicik başlı yavruların ortalığa dağılışlarına hiç ses çıkarmıyordu. Hem de ne dağılış!..

Badi badi, sağa sola sallanan, âdeta yuvarlanır gibi tuhaf bir yürüyüşleri vardı hepsinin. Daha doğru dürüst ayaklarının üzerinde durmasını bile öğrenememişlerdi. Böyle olmasına rağmen suya karşı duydukları bu istek annelerini hayrete düşürüyordu!

Hemen hemen dört hafta yumurtaların üstünde yatmış, onları tek tek evirmiş çevirmişti. Kolay bir şey değildi elbette! Kuluçka devri onu çok yıpratmış, yıkmıştı. Baba Ördek ne getirmişse onu yemiş, eğer bir şey getiremediyse gecesini-gündüzünü aç-bilâç geçirmişti. Çoğu

kez midesinin gurultularından gece yarısı uyanmış, uyuyorsa kötü kötü rüyalar görmüş, sinirleri bozulmuştu!

Yine de, soğuyacak olurlarsa erginlikleri gecikir kaygısıyle yumurtaların üstünden kalkmayı aklından bile geçirmemişti. Fakat bu zaman içinde de kendisinde hayır kalmamıştı. Bütün kanı çekilmiş, gözlerinin feri kaçmıştı!

Yavrular çıktıkları günün gecesi annelerinin kanadı altına sokulmuşlar, büyük bir rahatlık içinde birbirleriyle cıvıldaşıp durmuşlardı. Annelerinin koynu ne kadar da sıcaktı!

Her biri ilk günün anısını aklı yettiğince bir başka türlü dile getirmeye çalışıyordu.

— Hee! benim yanımda kim var? diye bağırdı, Kütgaga.

Öteki karşılık verdi:

— Ben varım; ben, Paytak!

— Öyleyse o kadar iteleme beni, dedi Kütgaga.

Öteden Akkanat konuştu:

— Gözümü açınca dünya apaydınlıktı!

— Şimdi karanlık ama, diye söylendi Paytak.

Derken Yeşilkuyruk atıldı:

— Kabuğumdan çıkınca annem bana «Hoş geldin!» dedi.

Akkanat:

— Bana da dedi! diye bağırdı.

Paytak:

— Bana kimin ne dediğini bilemiyorum. Çünkü çok şaşırmıştım. Şaşkınlıktan sırt üstü yere yatmışım! Annem şöyle bir deviriverdi de ayak üstüne döndüm!

Kütgaga:

— Burda da hep yan yatıyor olmalısın ki, bana iyice yaslandın. Azıcık öteye gitsene.

— Canım, ne iteliyorsun beni? diye kardeşine çıkıştı Paytak.

— İtmesem beni ezeceksin de...

— Ne yapayım, yer yok.

— Azıcık öbür yana dön! Sıkıştım, fena oluyorum.

Paytak biraz kıpırdadı. Kardeşi de rahata kavuştu.

Annelerinin öbür kanadı altında yatanlar da orada kendi aralarında yarenliğe dalmışlardı. Cıvıltıları geliyordu.

Konuşmalar daha uzayacaktı belki. Ama babaları:

— Kesin artık gürültüyü! diye bağırıverdi. Bu ses hiç de kendi cıvıltılarına benzemiyordu. Annelerinin tatlı sesi gibi de değildi. Korkunç sertti. Epeyce öfkeli, devam etti:

— Geceleri uyunur. Gürültü edilmez!

Anneleri de:

— Hadi bakayım, uyuyun şimdi! diye fısıldadı usulca.

Bunun üzerine kimse sesini çıkarmaya cesaret edemedi. İyice korkmuşlardı. Annelerine daha da sokuldular, gözlerini yumdular. Biraz sonra mışıl mışıl derin bir uykuya dalıverdiler.

■

BABA ÖRDEK geceyi hiç de rahat geçirmedi. Bin bir düşünce içinde bocaladı durdu. Yavruların dünyaya gelmiş olmasından pek çok sevinç duyuyordu. Evlât sahibi olmak kıvanç verici bir şeydi! Dün onları cıvıl cıvıl çevresinde görünce yüreği bir hoş olmuş, neşesinden içi içine sığmamıştı! Ama şimdi pek çok kaygılıydı! Onları dünyanın bin bir tehlikesinden nasıl koruyacaktı, hayat denen çetin sınava nasıl hazırlayacaktı?

İşte bu konuda hemen hemen hiç bir fikri yoktu. Bunlar, ana-babanın ilk yavrularıydı çünkü!

Sonsuz bir sorumluluk omuzlarını çökertiyor, uykusu arasında duyduğu en ufak bir çıtırtı bile aklını başından alıyordu. Taa uzaktaki yıkıntılara tüneyen baykuşun çirkin çığlıkları onu birkaç defa yerinden hoplatmış, göl kıyısında, çalılar içinde oynaşan tavşanların çıtırtıları huzurunu kaçırmıştı. Daha önce olağan bulduğu en ufak yöresel bir olay, şimdi onu ürpertilere salıyordu. Bu yüzden tasalı bir gece geçirdi Baba Ördek. Daha uyuyup uyumadığını anlamadan da sabah oluverdi.

Tanyeri ağarırken güneş ışınları gökte başıboş gezinen bulutları pembeleştirmişti. Fundalıktaki kuşlar tatlı ötüşleriyle ortalığı ayağa kaldırdılar. Gittikçe gölgeler silindi. Her yer aydınlandı.

Göl, gecenin mor renginden sıyrılarak, içinde ışıklar oynaşan saydamlığına kavuştu. Başları eğik duran yeşil kamışlar pırıl pırıl oldular.

Sonunda güneşin hem ısıtan ve hem de aydınlatan ışınları ördek ailesinin folluğuna kadar ulaşma ustalığını gösterdi!

Ana Ördeğin kanadının altından önce bir baş çıkıverdi:

— Ah! ne güzel, ne güzel! diye bir çığlık attı, Akkanat.

Sonra bir sürü baş birden belirdi.

Alkanat:

— Ne hoş! dedi aceleyle. Amanın, ne hoş!

Paytak:

— Ortalık yine apaydınlık, diye başını salladı ve annesinin üstüne tırmanmaya çalıştı.

Folluk bir anda miniklerin şamatasıyle doldu. Alt alta, üst üste itişmeye başladılar. Ana Ördek erkenden uyanmıştı. Ama çocukların rahatı bozulmasın diye yerinden hiç kıpırdamamıştı. Sonra o da kalktı. Kanatlarını açıp bir iki çarparak üzerindeki uyuşukluğu gidermeye ça-

lıştı. Yerinden birdenbire kalkıverince üzerine çıkmış olan Paytak'ı yere yuvarladı. Zavallıcık, yine sırt üstü düşmüş, ayakları yukarıda, debeleniyordu.

— Vah yavrum! diye bağırarak, hemen gagasıyle ona yardım etti annesi.

Babaları da yanıbaşlarındaydı:

— Günaydın! dedi eşine.

Ana Ördek de gülümseyerek:

— Günaydın! diye karşılık verdi. Nasılsın bu sabah?

— Bana bakma ben iyiyim. Asıl sen nasılsın?

— Bilmem ki, ayaklarım hâlâ tutuk gibi sanki.

— Elbette öyle olur canım. Kaç haftadır kuluçkadasın. Hiç bir yere kıpırdamadın ki.

— Öyle. dedi Ana Ördek, iç çekerek. Hani hiç de kolay değil. İyi ki sen vardın yanımda. Bana iyi baktın. Yoksa halim nice olurdu?

— Yok canım, ben ne yaptım ki? Zaten hiç bir şey yemedin. Boyuna su içtin.

— Yok, öyle deme!.. dedi anne. Ve hemen teşekkür etti. Sen olmasaydın ben bu işin hakkından gelemezdim. Ne bulduysan bana taşıdın. Çevremde pervane gibi döndün. Bu iyiliklerini hiç unutabilir miyim sanki?

— Aman canım, ne değeri var? Görevim değil mi?

— Benim için çook değeri var! Hiç yalnız bırakmaman yeter. Oysa istediğin gibi gezebilir, dilediğin gibi eğlenebilirdin. Ama hiç de öyle yapmadın, durmadan bana göz kulak oldun.

Baba ördek büyük bir şefkatle:

— Cancağızım, bu kadar büyütme. dedi. Her ev erkeğinin görevidir bu.

Anne direndi:

— Büyütmek falan değil. Gerçeği söylüyorum. Kuluçkadayken, ne kadar iyi

bir eş olduğunu daha iyi anladım. Senin gibi bir eşim olduğu için de seviniyorum doğrusu.

Baba ördek:

— Sağ ol, canım. dedi ve Anne Ördeğin sırtını okşadı. Sevgiyle birbirlerine bakıştılar.

Anne:

— Neyse ki, yavrularımız dünyaya geldi, dedi. Şimdi iş onları acısız, kedersiz büyütmekte.

Baba bu dileğe yürekten katılarak:

— Öyle olacak, dedi.

Konuşmaları bu şekilde uzayıp gidecekti ama, Annenin gözü çocuklara takılınca içi hop etti! Bu küçük yaramazlar birbirleriyle şakalaşırken folluktan epeyce uzaklaşmışlar, suyun yanına gelmişlerdi. Üstelik de itişip kakışıyorlardı.

Ana Ördek:

— Durun, düşeceksiniz! diye acı bir çığlık attı.

Eşi gülümseyerek onu yatıştırdı:

— Dur! Telâşlanma, canım! Ömürleri boyunca su içinde yaşayacak onlar... Bırak, girsinler göle, girsinler ki alışsınlar.

— İyi ama... diye direndi Ana Ördek. Daha yüzmesini bilmiyorlar ki. Boğulurlar sonra.

— Meraklanma, benim güzel hatunum, dedi eşi. Bir ördek yavrusu, yürümesini bilmeden yüzmesini becerir. Bu doğal yetenektir onlarda. Tasalanmayı bırak da minikleri seyret. Bakalım ne yapacaklar.

— Daha bir günlük onlar, ne bilirler ki? Nasıl tasalanmayayım? diye söylendi durdu Anne. Bari, sen onlara bir şeyler öğretsen...

— Sırası gelince çok şey öğretirim. Birçok şeyi de denemeyle kendi kendilerine öğrenirler. Şu sırada sen kendine bak

biraz. Rengin pek sarardı son günlerde. Azıcık topla kendini.

— Benimki geçici nasıl olsa.

— Her şey için de üzülme!

— Peki, üzülmem.

— Çocukları korumak için güçlenmen gerek.

— İyi! Güçlenmeye çalışırım ben de.

— Şey... Ara sıra artık gezmelere çıksak seninle, ha? Ne dersin?

Ana Ördek boş bulundu:

— Olur, çıkarız! dedi birden. Ama hemen kendini topladı. Çok iyiii! Çok iyiii! diye çıkıştı eşine. Çocukları bırakıp gezmeye çıkmayı düşünüyorsun. Onları kime emanet edeceğiz? Kim bakacak onlara? Ortalıkta bu kadar tehlike varken, sen keyfedelim diyorsun. Nasıl babasın böyle? Düpedüz düşüncesizlik bu. Ben çocuklarımı bırakıp bir yere bile gitmem. Sen gidersen git. Canın gezmek istiyorsa, işte yolun açık. İstediğin yere gidebilir-

sin. Ama beni yavrularımdan bir an bile ayıramazsın. Ölürüm de, onları yalnız bırakmam. Bunu iyi bil! N'olacak siz sadece kendinizi düşünürsünüz işte. İnan olmaz ki. Ben bu çocuklar için ne emekler verdim. Onlar için ne çileler çektim. Onları yalnız bırakır mıyım sanıyorsun?..

Ana Ördek kızmış köpürmüş, bağırıp çağırıyordu artık! Yavrular bile «Ne oluyor?» diye başlarını çevirmişler, ona bakıyorlardı. Hiç bir şey anlamadıkları için de merak içindeydiler. Boncuk boncuk gözlerini kırpıştırıyorlardı.

Baba Ördek hiç karşılık vermiyor, sabırla eşini dinliyordu. Onun ardı arkası kesilmeyen çıkışmaları belki daha çok devam edecekti ama Baba kendini tutamadı; gülmeye başladı. Sonra da bu sessiz gülmeleri kahkahaya dönüştü. Eşini okşayarak en tatlı sesiyle:

— Yeter! Yeter canım! diye söylendi. Ben seni denemeye kalktım. Şaka söy-

ledim, şaka. Niye bu kadar alındın sanki?

Anne şaşırmıştı:

— Neee?.. Şaka mıydı diyorsun?

— Elbette şakaydı canım. Hiç ben senden olmayacak bir şey istedim mi şimdiye kadar?

Anne mahcup oldu. Utancından kızardı:

— Hayır, diye onayladı, istemedin. Ama ben ne bileyim şaka olduğunu?

— Gerçekten şaka yaptım. Bütün söylediklerim şakaydı.

— Ama ciddî ciddî konuşurken, şakanın sırası mıydı?

— Sana takılmak istedim biraz.

— İyi ama sırası mıydı canım? Ve Sonra da bir ağlama tutturdu zavallıcık.

Baba Ördek telâşlandı. Eşini avutmaya çalıştı:

— Haydi haydi, ağlamayı bırak, dedi. Çocukların gözleri bizde. Ayıp oluyor. Bir yandan da kanat telekleriyle onun

göz yaşlarını siliyordu.

Az sonra Ana Ördek içini çeke çeke:

— Ağlamam ama, bir şartla, dedi.

— Neymiş o şartın bakalım?

— Beni bağışlayacaksın. Sana olmayacak sözler ettim çünkü.

Baba Ördek gülümseyerek:

— Ortada bağışlanacak bir şey yok, diye fısıldadı.

— Hayır var. Bağışladım, de! Yokna şimdi yine ağlarım.

— Aman, aman, rica ederim, yine başlama. Affettim seni.

Ana Ördek utanarak önüne baktı:

— Çok sıkılıyorum az önce söylediklerimden, dedi. N'olur, unut onları. Birden kendimden geçmişim. Hem... N'aapim canım evlâtlarım içindi hepsi.

— Bak bu fikrini kutlarım işte. Evlâtlar için elimizden ne gelirse fazlasıyle yapacağız. Ancak, senin davranışında beni üzen nokta şu oldu: Az önce beni över-

ken, göklere çıkarmıştın. Hani... Kuluçka devrinde sana şöyle bakmışım, böyle bakmışım, derken... Birden bunları unuttun, beni yerlere atıverdin, çamurlara batırdın. Şimdi söyle bakayım. Sözlerinin hangisi doğruydu? Ya da ben hangisiyim? İyi miyim, kötü müyüm?

Ana Ördek baştan aşağıya yeniden kızardı:

— Ah, affedersin, dedi kesinlikle. Sen çok iyisin. Hem de çok iyi. Son sözlerimin üzerinde durma! Onları söylemiş olmaktan hâlâ utanç duyuyorum. Hani beni affetmiştin ya? Niye hâlâ üstünde duruyorsun?

— Bundan böyle bana çabucak kızmayasın diye.

— Söz! Kızmam, dedi Ana Ördek. Sonra gülüşmeye başladılar ikisi birden.

Küçükler çamurların içinde oynaşıp duruyorlardı. Bir ara hepsi Alkanat'ın çevresini sardılar. Biri bir yanından, öteki

öbür yanından gagalayıp çekiştirdiler. Sanki altıokka yapar gibi tutup suya fırlatıverdiler. Alkanat bir iki takla attı. Çığlıklar koparark suya düştü.

Ana Ördek'in gözleri yuvalarından fırlayacakmış gibi açılmış, korkudan dili tutulmuştu. Olanları seyrediyordu.

Alkanat suya düştükten sonra hemen kendini topladı. Minicik ayaklarını oynattı. Rahatça yüzmeye başladı. Şaşkınlığı geçmiş hatta bu işten pek hoşlanmıştı:

— Hey! Siz de gelsenize! diye neşeli neşeli öttü. Ah, ne güzel! Ne güzel!..

Kardeşleri de cesaretlenmişlerdi. Birer ikişer attılar kendilerini suya. Koyu yeşil kamışların arasındaki bu ufacık koy, ördek yavrularının neşesiyle kaynıyordu.

Yalnız Paytak dışarıda kalmıştı. Suya girmeye korkuyordu. Önce sağ ayağını yavaşça ileri uzattı, suya değdirdi. Ve... hemencecik çekti:

— Aman ne soğuuk!

Kardeşleri ona gülüp duruyorlar:

— Korkak! Korkak! diye ayıplıyorlardı.

Paytak utanarak gagasını uzattı suya. Ama bu sefer de burnuna su kaçtığı için hapşırarak geri çekildi.

Kardeşleri koroyu tutturmuşlardı:

— Şu korkağa bak!
Nasıl olacak Vak Vak.

Kanatlarıyle ona su sıçratıyorlar. O da onlara, yapmayın yapmayın, diye çıkışıyordu. Koro biteviye yankılar yaparak ortalığı çınlatıyordu:

— Şu korkağa bak!
Nasıl olacak Vak Vak!
Şu korkağa bak!
Nasıl olacak Vak Vak!
Ne de korkuyor pek
Nasıl olacak ördek?
Gagası tıkırdıyor,
Kanadı hışırdıyor,
Nasıl olacak ördek?

Sonuçta Baba Ördek arkadan usulcacık sokuldu. Paytak onu ne görmüş ne de duymuştu. Babası:

— Haydi, durma! diyerek, geriden onu suya itiverdi. Neye uğradığını bilemedi zavallı Paytak. Suya düşmemek için küçük sarı kanatlarını çırpıştırdı durdu. Ama boşuna. O küçücük kanatlar onu taşıyamadı, havalandıramadı bile. Hooopp! dedi, kardeşlerinin arasına düşüverdi. Düşerken de:

— Ay!.. ay!.. ayyy!.. diye haykırıp duruyordu.

Kardeşleri hemen başına üşüştüler:

— Küçük Vak Vak.
Ne de korkak!
Korkuyor pek,
Korkak ördek.

diye, yine hep bir ağızdan şarkı söylüyorlardı.

Akkanat:

— Ayaklarını kürek gibi öne arkaya

çek! diye ona akıl verdi.

O da şaşkınlıkla:

— Neee? diye sordu; ne yapayım, ne yapayım?

— Ayaklarını öne arkaya çek! Bak, benim yaptığım gibi. İşte böyle!

Alkanat ayaklarını kıpırdatmaya başlayınca ötekiler gibi yüzmeyi öğreniverdi.

Ana Ördek'in içi ezilmişti. Küskün küskün eşine yaklaştı. Titrek bir sesle:

— Şu yaptığın doğru mu senin? diye sordu. Ya çocuğa bir şey olsaydı?

— Merak etme, bir şey olmaz; diye güven verdi Baba Ördek.

— İyi ama, korkudan yüreğime inecek sandım. Böyle anî hareketler onun körpecik duygularında ürkeklik yaratmaz mı?

Baba Ördek yeşil başını sallayarak:

— Hayır! diye kesin bir şekilde konuştu. Onun, kardeşlerinden geri kalma-

sına göz yumamazdım. Görmüyor musun, hemen nasıl alaya aldılar onu? Davranışları hep böyle çekingen olursa, en ufak bir şeyde kendine güven duyamaz sonra. Şu halde böyle bir durumun yaratılmamasına dikkat etmemiz gerek, öyle değil mi?

Anne Ördek eşinin bu haklı sözleri karşısında boyun bükerek:

— Orası öyle, öyle ama... Yine de küçük bunlar.

— Küçük müçük alışacaklar. Öyle olması gerek!

— Evet, doğru! Ama birden korktum işte.

— Korkulacak bir şey yok. Hem... Senin de artık biraz kendine bakma zamanın geldi. Bir yandan kendimizi besleyelim, bir yandan da çocuklara nasıl yem bulacaklarını öğretelim. Bundan sonra da onları hazır besleyecek değiliz ya! Çalışmasını, kendi kendilerini doyurmasını be-

cermeliler. Anne baba her zaman başlarında olmaz ki.

— Peki. dedi Ana Ördek. Yalnız, önce ben bir banyo alsaydım.

— Elbette. Hepimiz sabah banyomuzu yapalım. Çocukları da alıştırmak gerek temizliğe. Her hastalık pislikten gelir. Yavrularımın tertemiz, pırıl pırıl olmasını isterim ben.

— Ben de öyle, dedi Anne.

Sonra da sazların yarısmasıyle yeşilleşen suya süzüldü. Ağır ve alımlı bir yüzüşü vardı.

Çocuklar bağırışarak hemen onun çevresini aldılar:

— Annemiz de geldi. Annemiz de geldi.

Bin bir yaramazlık yapıyor, sevinçten yerlerinde duramıyorlardı.

— Haydi bakayım, dedi anneleri. Şimdi banyo zamanı. Şöyle güzelce her tarafınızı temizleyin!

Bunun üzerine her kafadan bir ses çıkmaya başladı:

— Banyo mu dedin?

— Temizlik mi yapacağız?

— Banyo ne demek anne?

Paytak aptal aptal sordu:

— Biz temiz değil miyiz?

Anneleri:

— Temiz olmasına temizsiniz ama, güzelce yıkanırsanız daha temiz olursunuz; diye açıkladı. Biz ördekler yerde gezinir, havada uçar, suda yüzeriz. Bakın, yerde toz toprak, çamur içinde dolaşıyoruz. Vücudumuz çamurlara bulanıp kirleniyor. Hem siz, yumurtadan daha dün çıktınız. Sizi her ne kadar kanatlarım altında kuruttumsa da, yumurta akının yapışkanlığı üzerinizde hâlâ. Henüz gereğince yıkanmadınız. Temizlenirseniz daha rahat edeceksiniz. Su her şeyi temizler, bizi pırıl pırıl yapar. İyi yıkanmak için, suya dalıp dalıp çıkmak, gaganızla oranızı bu-

ranızı kurcalamak gerek.

Paytak çekinerek:

— Suya dalıp dalıp çıkmak mı? diye bağırdı. Yooo! Ben yokum bu işte!

Annesi:

— Yokum ne demek?.. Her şeye alışacaksınız! diye azarladı onu. Ben ne yaparsam siz de öyle yapacaksınız. Ben hepinizi yoklayacağım sonra. Kim iyi temizlenmişse onu yanıma alacağım akşama. Temizlenmeyeni almayacağım!..

Paytak:

— Yanına almayacak mısın? diye kaygıyla sordu.

— Tabiî yaa. Pis çocuğu ben n'apayım? Kim kirliyse o dışarıda yatsın. Benim kanadımın altına pisler giremez!

Paytak üzüntülü üzüntülü:

— Hiç mi giremez?

— Evet, hiç bir zaman giremez!

Paytak ürperdi, ağlayacak gibi oldu.

Öteden Alkanat atıldı:

— Öyleyse ben yıkanacağım, en temiziniz olacağım.

— Aferin! dedi annesi ona.

Derken, Acar:

— Ben de yıkanacağım, çok çok yıkanacağım, diye seslendi.

Garip:

— Ben de... dedi.

Ötekilerin hepsi:

— Biz de... Biz de... diye bağırıştılar.

Anneleri:

— Hepinize aferiinnn! diye onları koltukladı. Yalnız Paytak'tan ses seda çıkmamıştı. Hiç tınmıyordu bile. Annesi yan gözle onu bir süzdü. Başını salladı: Bu çocukla çekeceğimiz var, diye düşündü. Sonra da:

— Haydi bakalım. Şimdi bana dikkat edin! diye bağırdı. Dalmak için önce başınızı suya sokun.

Paytak:

— Başımızı suya sokmak mı? diye irkildi.

Annesi, canı sıkkın:

— Evet! Başınızı suya sokacaksınız! dedi kesinlikle.

Paytak, yüreği küt küt atarak:

— Başımızı sokmasak olmaz mı? diye sordu.

Annesi ters ters ona çıkıştı:

— Olmaz! Anladın mı, olmaazzz!

Paytak pus oldu.

— Anladım! diye kekeledi.

Anne Ördek açıklamasına devam etti:

— Başınızı suya sokup, dibine doğru bakın!

Paytak korkuyla:

— Suyun içinde gözümüzü de mi açacağız?

— Elbette! dedi annesi. Ne var bunda yani?

Paytak iyice şaşmış:

— Su içinde göz açılır mı hiç? diye sordu.

— Açılır! dedi annesi.

— Ben başımı suya soksam bile gözlerimi sıkı sıkı kaparım! diye kesip attı Paytak.

Annesi öfkelenmişti:

— Olmazzz!.. diye bağırdı, suyun içinde ne var, ne yok, nasıl göreceksin sonra?

— Su üstünden bakarım dibe.

— Offf, Paytak! Beni usandırıyorsun; ben ne dersem onu yapacaksınız. Korkmayın, bir şey olmayacak.

— Ben başımı su içine sokup bakarım, dedi Garip.

Acar:

— Ben de!.. diye atıldı.

Anneleri:

— İyi! İyi! diyerek yavruların şamatasını kesti. Bırakın gürültüyü de beni dinlemeye devam edin. Başınızı suya

sokup dibe bakın! Dibe bakın ki, dalınca bir yere çarpmayın. Sonra ayaklarınızın yardımıyle tepesi üstü dikilin!

— Tepesi üstü dikilmek mi? Hem de suyun içinde?

— Evet. Suyun içinde tepesi üstü dikil!

— Yapamam! diye karşı geldi Paytak, Yoo, sonra soluk alamam. Aaa, ne zorum var canım?

— Soluğu daha önce alır, ciğerlerine doldurursun, diye açıkladı annesi.

— Hayır! diye direndi Paytak. Ya yukarı çıkasıya kadar ciğerlerimdeki hava biterse.

— Bitmez.

— Diyelim ki bitti. Ben de boğulurum sonra. Daha dünyayı anlamadan. Bana yazık olmaz mı? Aaa, yok yok, yapamam.

— Şimdiye kadar hiç bir ördek suda boğulmamıştır. Meğerki bir yarası, bir

sakatlığı olsun.

— Ben soluğumu tutamazsam boğulurum! diye aksileşti Paytak.

— Boğulmazsın dedik ya. Boğulmazsın işte.

— Peki öyleyse, deyip küskün küskün sustu Paytak.

Annesi devamla:

— Tepesi üstü dikilince, bütün ağırlığınızı aşağıya verin. Ayaklarınız size yardımcı olur, kolayca batarsınız suya.

— Suya batar mıyız? Bütün bütün mü batarız?

— Evet, bütün bütün!

— Dalamam ben suya!

— Dalacaksın! diye tersledi annesi. Dalıp, su dibinde ayaklarınızın yardımıyle soluğunuz yettiğince yüzeceksiniz. Sonra yine, bir balon gibi su üstüne fırlayacaksınız!

Paytak bir daha kem küm edecek oldu ama, annesi ona kulak asmadı artık ve:

— Böylece, diye devam etti. Her yeriniz ıslanmış olacak. Su, bütün kirlerinizi alıp gidecek. Eğer beni iyi dinlerseniz, suya dalmakta hiç zorluk çekmeyeceksiniz. Şimdi ben dalarken dikkat edin ve yaptıklarımı yapmaya çalışın. Bakın, dalıyorum!

Ana Ördek derin bir soluk aldı. Bir yandan da çocuklarını gözetliyordu. Her şeyi özellikle özene bezene yapıyor, hepsinin iyice görmesini istiyordu. Sonra başını suya sokarak dikleşti, direndi. Yarı yarıya suya gömüldü. Sadece kuyruğu suyun üstünde kalmıştı. Bir anda o da kayboldu. Çocuklar su dibindeki annelerini gölge gibi görüyorlardı. Arkasından hava kabarcıkları köpükleniyordu. Biraz ilerden su üstüne çıkıverdi.

— Yaşa, anne! diye bağırıştı çocuklar.

Yeşil başlı Baba, hâlâ suya girmemişti. Kenarda çamurları şapur şupur gaga-

lıyor, bataklıktaki dile damağa dokunur yiyecekleri oburcasına mideye indiriyordu. Öte yandan gözleri çocuklarındaydı. Onları gülümseyerek seyrediyordu.

Ana Ördek:

— İşte, gördünüz, dedi. Şimdi hepiniz beni taklit ediniz. Benim yaptığım gibi yapınız!

— Bir daha yap da iyice görelim; diye mızmızlandı Paytak.

Kütgaga:

— Gerekmez! diye bağırdı. Ben öğrendim, hemen yaparım. Bakın, Hoopp!

Ve daldı çıktı!

— Aferin! dedi annesi. Ne güzel oldu işte.

Paytak:

— Ama anneminki gibi olmuyor, diye direndi. Annem bir daha yapsa daha iyi görürüz!

Kardeşleri hep bir ağızdan bağırıştılar:

— Hayır hayır! Biz yapalım da annemiz görsün!

Hemen dalıp dalıp çıkmaya başladılar. Bu o kadar hoşlarına gitmişti ki, bir dalan bir daha dalıp çıkıyordu. Ama Paytak'ın hiç niyeti yoktu. Onların köpüklendirip karıştırdıkları su içinde şaşkın şaşkın çevresine bakınıp duruyordu.

— Haydi, sıra sende! diyerek üstüne yürüdü annesi.

— Ben dalmasam olmaz mı?

— Hayır, olmaz!

— Acelesi ne, dalarım sonra.

— Hayır, şimdi dalacaksın.

— Çok mu gerekli şey bu dalmak?

Annesi can sıkıntısından neredeyse çatlayacaktı. Öfkeyle bağırdı:

— Gerekli elbet. Dal bakalım, hadi!

Paytak annesinden korktu. Ama yine de mırıl mırıl söylenmekten geri kalmadı:

— Sanki şart, suya dalmak.

Başını sokup çıkardı:

— Oldu mu? diye sordu.

Annesi iyice yanına gelmişti. O ne kadar ufacıksa, ana da o kadar heybetliydi yamacında! Dev gibiydi! Paytak'a tepeden bakarak:

— Olmadı! diye gürledi.

Paytak pek şaşmış gibi:

— Daldım yaa, dedi.

— Olmadı. Yine dal!

— E iyi yani! Senin ki de eziyet bana. Pekâlâ daldım işte.

— Yine dal! İyice dal! diyerek annesi gagasıyle tepeden onun sarı başına vurdu. Fena halde canı yanmıştı. Cıyak cıyak bağırmaya yeltenirken bir gaga daha yedi! Acıyla ne yaptığını bilmeden, tepesi aşağı dikildi. Annesi de arkasından itince, Paytak iki adım öteden su üstüne çıktı!

Ananın yüzü gülüyordu:

— Aferin! dedi. Şimdi güzel oldu işte.

Garip:

— Bravo! Hepimizden güzel daldın, Paytak! diye onu kutladı. Paytak hem acıyan başını kaşıyor, hem de «Elbette. Ben yaptığım işi güzel yaparım» dercesine kurum satıyordu. Keyfi yerine gelmişti. Başkaca pek suya dalmadı ama, kardeşlerinin oyunlarına karıştı o da...

Ana Ördek keyifli keyifli bir süre onların arasında yüzdü. Hepsini ayrı ayrı gözetliyor, içi gururla kabarıyordu. Birbirinden tatlı altı yavru sahibi olmak yüreğini sevinçle doldurmuştu. Gözlerinde anneliğin verdiği sevgi pırıltıları vardı. Hepsi bir başka güzel, her biri bir başka sevimlilikteydi bu yavruların. Kendisini sınırlendirmiş olmasına rağmen Paytak'ta bile kendine özgü hoş yanlar buluyordu. Hepsi canından daha değerli birer varlıktılar onun için.

Bu arada Baba Ördek de suya girmiş, çocukların önünde Ana'nın tarif ettiği gibi dalıp çıkmış ve güzelce yıkanmıştı. Böyle yapmakla temizliğin bütün ördekler için şart olduğu kanısını uyandırmak istiyordu.

Eşinin bu davranışını Ana Ördek pek beğendi. Yavrularıyle olduğu kadar eşiyle de gurur duydu!

■

— HAYDİ BAKALIM, şimdi sabah kahvaltısına! diye seslendi Baba Ördek. Karnınız acıkmadı mı?

Her kafadan bir ses yükseldi:

— Acıktı! ..Acıktı..

Paytak:

— Boş midem gurul gurul ötüyor, diye bağırdı.

— Benimki de!.. diye ekledi Garip.

— Öyleyse, düşün benim peşime! Kar-

nımızı şöyle tıka basa doyuracak bollukta bir yer biliyorum. Hep birlikte oraya gidelim.

— Gidelim, gidelim, diye ötüştü çocuklar.

— Şunu iyi bilin ki, gökte uçan öbür kuşlar gibi, biz ördekler de gelişebilmek için çok yemek zorundayız. Her gün kendi ağırlığımızın hemen hemen üçte biri kadar. Yeterince yemezsek zayıflarız, hasta oluruz; çelimsiz kalırız. Şu halde iyi ve bol besin almamız şart. Onun için boğazınıza iyi bakacaksınız çocuklar, anladınız mı?

Kendisini dikkatle dinleyen küçükler yine hep bir ağızdan:

— Anladık, anladık, diye bağırdılar.

Paytak bile:

— Yemek konusunu iyi anlıyorum nedense! diye söylendi.

Baba Ördek:

— Şunu da kafanıza iyi sokun! diye

tembihledi. Ne ben ne de anneniz, bundan sonra yiyecekleri hazırca önünüze koyacak değiliz. Tembelliğe paydos! Herkes kendi yiyeceğini kendi bulacak, kendi karnını kendi doyuracak. Nazlananlar, bu bolluk içinde aç kalır, yok olup giderler! Şu halde ne yapmak gerek ha? Ne yapmanız gerek?

Çocuklar, dudak bükerek birbirlerine bakıştılar. Karşılık veren olmadı. Baba Ördek devamla:

— Gözlerinizi açacaksınız; gözlerinizi! diye bağırdı.

Babaları bunu der demez ellerinde olmayarak hepsinin gözleri büyüdü, iri iri açıldı. Ana Ördek gülümsemekten kendini alamadı. Çocuklar görmesin diye boynunu öbür yana çevirdi.

Babaları devamla:

— Eveeet! Aslında şunu demek istiyorum. Açıkgöz olacaksınız, tamam mı?

Açıkgöz! Tembellik eden, aptallık eden aç kalır, aç!

— Her halde ben aç kalmam, diye fısıldadı Paytak. Gözlerini patlayacakmış gibi açarak; ben açıkgözüm.

Baba devam ediyordu:

— Hayat savaşı çok zordur, çok çetindir. Başarılı olabilmek için çok çalışacaksınız. Çok çalışmak gerektiğini de hiç hatırınızdan çıkarmayacaksınız. Tamam mı?

Buna Paytak'tan başka hepsi:

— Tamam! dediler.

Paytak, yemekten başka çalışmak konusunu da daha belirli bir şekilde pek anlayamamıştı..

— Çalışmak! Yani yorulmak! diye düşünüyordu. Yorulmadan yemek yolu yok muydu?

— Öyleyse, dedi babaları; gidebiliriz artık. Hazır mısınız?

Yine hepsi birden:

— Hazırız, dediler.

Baba önde, anne hemen onun yanında ve yavrular da arkada, bu ördek ailesinin kurduğu konvoy, yosun ve sazların örttüğü küçük koyda ilerledi. Gittikçe yeşil sazlar aralandı, seyrekleşti. Beyaz bulutların asılı durduğu mavi gök ortaya çıktı. Güneş ışınlarının göldeki yankısından yavruların gözleri kamaştı. Hepsi bir ömür boyu koynunda yaşayacakları doğanın bu güzelliği ve genişliği karşısında bir an kendilerinden geçerek, ürpertiler içinde şaşkın, nereye bakacaklarını bilemediler.

Garip:

— Aman ne kadar çok su! dedi.

Alkanat:

— Ne geniş gök!

Kütgaga:

— Ne sıcak güneş!

Akkanat:

— Her şey ne güzel! Ne kadar güzel!

Diye ilk izlenimini açıkladı.

Acar da:

— Koş koşabildiğin kadar. Uç uçabildiğin kadar! diye fikrini söyledi.

Paytak:

— Yalnız yiyecekler gözükmüyor ortada, diye üzüntüsünü belirtti.

Ana Ördek kanatlarını iki yana açarak doğruldu, çırpındı bir süre. Böylece, haftaların uyuşukluğunu üzerinden atmaya çalıştı. Çocuklar da onun gibi yapmaya özenerek su damlacıklarını ortalığa sıçrattılar. Gökyüzünde bir hayli yükselmiş olan güneş hepsinin iliğini kemiğini ısıtmıştı. Keyifli keyifli sesler çıkararak annelerinin çevresinde oynaşıp durdular.

Az ilerde ufak bir derecik göle karışıyordu. Taa uzaklara kadar çevresi bataklıktı. Hemen her yerde küme küme, yemyeşil hasırotları bitmişti. Tepeler

renk renk çiçeklerle bezenmiş ağaçlarla kaplıydı. Daha gerilerde karlarla örtülü yüce dağlar gözüküyordu.

Babaları:

— Bu yana gelin! diyerek, derenin ağzına seyirtti. Bataklıkta, seveceğiniz solucan, salyangoz ve başka böcekleri bulacaksınız.

Paytak:

— Bak, buna iyi haber derler işte, diye fıkırdadı.

— Derenin kenarında da her türlü tahıl tohumu, çürümüş meyveler vardır. Bu dere, içine düşen bütün yiyecekleri sanki siz yiyin diye buraya kadar taşımıştır.

— Buna can dayanmaz, diyerek Paytak dilini şapırdattı.

— Siz üşenmeyerek, bütün bu yiyecekleri arayıp bulacaksınız. Sonra da bir bakacaksınız birkaç haftada irileşip tombul tombul olmuşsunuz. Eee, tabiî, yaşamak için yemek gerek!

Paytak iştahlı:

— Ona ne şüphe, diye soludu.

Derenin göle karıştığı yere gelmişlerdi.

Baba Ördek:

— Haydi bakalım, daha ne duruyorsunuz? Karın doyurmaya koşun. Haydi, marş marş! diye bağırdı.

Hepsi birden yağmaya koşan korsanlar gibi kıyıya yanaştılar. Çamurları küçük kırmızı gagalarıyle altüst etmeye koyuldular. Ağızlarını şapur şupur dolduruyor, sonra da sıkı sıkı kapatıp yukarı kaldırıyorlardı. Sular gagalarının arasından süzülüyordu. Dillerinin üzerinde ne kalmışsa çabucacık kursaklarına iniyordu.

Bir yandan da gevezelik etmekteydiler:

— Aman ne güzel! Bundan bir daha bulsam.

— Ben de bir şey yuttum, çok tatlıydı!

— Ben pek çok yedim, patlayacağım nerdeyse!

— Benim kadar yememişsindir.

— Yedim, yedim.

— Yememişindir. Kursağım davul gibi oldu, bak!

— Asıl sen benimkine bak!

— Ben şiştim. Doydum galiba.

Babaları:

— Çocuklar! diye onları uyardı. Arada sırada kum gibi katı tanecikler de yutun. Bizim dişlerimiz olmadığı için, görüyorsunuz ki ağzınızdakini çiğneyemiyorsunuz. Bu kumlar değirmen gibi, yuttuklarınızı öğütür. Sakın unutmayın, emi?

— Peki, peki, diye bağırıştılar. Zaten ağızlarına ne dolarsa hemen yutuveriyorlardı. Çamura bulanmadık bir yerleri kalmamış, maskaralara dönmüşlerdi hepsi.

GÜNLER GEÇİYOR

ÜNLER çocukların neşeli gürültüleri arasında geçmeye başladı.

Bir gün küçük Paytak, dere kenarında avurdunu doldurmuş yutkunurken, arkasından bir şeyin âdeta kendisine sürtünerek geçtiğini fark etti. Döndü baktı. Bu, top gibi yuvarlak ve tepesinde ufacık sapı olan bir elmaydı. Nazlı nazlı yüzüyor, bir o yana bir bu yana dönerek, derenin akan suyu ile göle doğru sürükleniyordu.

Paytak hemen elmanın peşine düştü. Kardeşi Garip de elmayı görmüştü. O da arkalarına takılıverdi.

Paytak daha hızlı yüzmeye çalıştı. Garip de öyle. Derken elmaya yetişmek için iki kardeş arasında bir yarış başladı. Paytak buna çok kızmıştı. Kardeşinin önünü keserek:

— O bana ait, diye bağırdı. Peşimizi bırak!

Garip:

— Şaşayım aklına; neden senin oluyormuş? diye sordu.

— Önce ben gördüm de ondan.

— Bende gördüm.

— Çocuk git başımdan!

— Asıl sen git!

İki kardeş itişirken elma biraz daha uzaklaştı. İkisi de konuşmayı bırakarak yeni bir hamle yaptılar, elmaya doğru yüzdüler.

Paytak:

— Elini sürersen, karışmam bak! diye tehdit savurdu.

Garip de aşağı kalır cinsten değildi:

— Hele bir yetişeyim de görürsün!

— Eh, hele dokun, asıl sen görürsün!

— Bir yetişeyim, bak nasıl yiyeceğim onu.

— Sokulup durma! Sonra fena yapacağım.

— Hah, güleyim bari.. Vız gelirsin bana! diyerek, Garip dudak büktü.

Artık omuz omuza yüzüyorlardı. Elmaya yetişmişlerdi. Garip boynunu uzatıp bir gaga vurdu elmaya. Elma kendi çevresinde hızla döndü ve gaganın darbesiyle hızlanarak onlardan uzaklaştı.

Paytak'ın tepesi attı bu işe, hemen kardeşine döndü:

— Ben sana elleme demedim mi?

Garip kopardığı parçayı yutarken:

— Oh! Ne tatlıymış! dedi, nisbet yaparcasına.

— Şimdi boğazına tıkarım onu! dedi Paytak, öfkeli öfkeli.

Garip keyifle:

— Oooo!... yuttum bile, dedi.

Paytak üzerine yürüdü:

— Al öyleyse! Söz anlamayana böyle yapılır işte! deyip bir gaga yapıştırdı kardeşine.

Bir daha vurdu. Garip'in canı yandı, başladı feryada:

— Ne vuruyorsun, hain?.. Bir yandan da olanca sesiyle ağlıyordu. Senin malın mıydı?

Paytak yeniden vurunca, o da ona saldırdı. Su içinde dalaşmaya başladılar. Kim kimin neresine yetişirse orasını gagalıyordu. Sesleri de yeri göğü tutmuştu. Öbür kardeşleri yemeyi içmeyi bırakmışlar hayretle bu kavgayı seyre koyulmuşlardı.

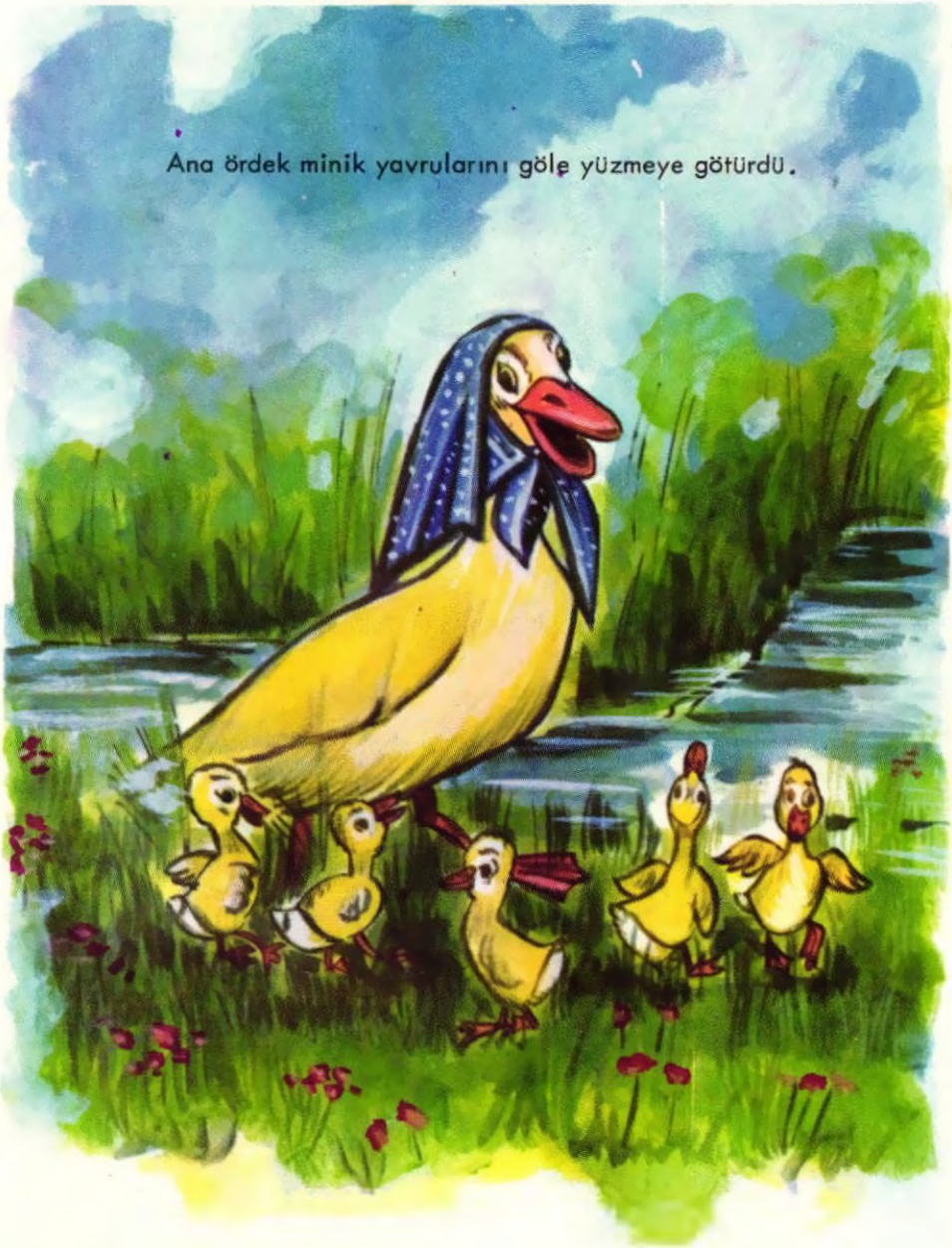

Ana ördek minik yavrularını göle yüzmeye götürdü.

Baba Ördek bir iki kanat vurup uçarak kavgacıların yanına geldi:

— Bakın terbiyesizlere, ne oluyor size böyle? diye bağırdı. Nedir bu rezalet?

Garip gözlerinden yaşlar süzülürken:

— Paytak beni dövüyor, diye şikâyet etti.

— Neden dövüyormuş seni bakalım?

Paytak da sanki haklıymış gibi:

— Benim elmamı aldı da ondan, dedi.

— Senin elmanı mı aldı?

— Evet, yaaa!

— Onun değildi ki, diye Garip açıkladı. Suda başıboş giden bir elmaydı o.

— Olsun, diye direndi Paytak, önce ben görmüştüm onu.

— Ben de görmüştüm.

— Önce ben görmüştüm.

Nerdeyse yine birbirlerine girecekler-di.

Babaları:

— Durun! Durun! diye tersledi on-

ları. Peki, şimdi nerde bu elma?

İki kardeş de çevrelerine bakındılar. Bilmiyoruz gibisinden dudak büktüler. Çünkü elma, onlar kavga ederken sular tarafından sürüklenmiş, kamışların arasında kaybolup gitmişti.

Baba Ördek başını acınarak salladı:

— Gördünüz mü şimdi yaptığınızı? dedi. Siz burada kavga ederken elmanız da sır oldu gitti. Ne kadardı bu elma?

Paytak:

— Koskocamandı, diye cevapladı.

Babaları:

— Bakın şu hale! diye bir daha hayıflandı. İkinize yetecek kocaman bir elma, ha? Tüh tüh, kavganız yüzünden kimseye yaramadı işte. Sanki ne vardı, kardeş kardeş ikiniz de yeseydiniz ya. İkiniz de doyardınız. İyi mi oldu şimdi? İyi mi oldu, ha?

Garip iç çeke çeke:

— Ben ikimiz de yiyelim istiyordum, dedi.

Paytak, dediğim dedik gibisinden dikleşti yine:

— Nedenmiş, nedenmiş? Önce ben gördüm onu.

Baba Ördek iyice kızdı:

— Bu kadarı da fazla artık. Benim canımı sıkıp durmayın, sizi bir iyice pataklarım! Kardeş kardeş geçinin, ne oluyorsunuz? Kavga mavga istemiyorum ben. Son sözüm bu, anladınız mı?

Garip kuzu kuzu:

— Anladım, babacığım! diye uysallaştı. Ötekinde tıs yoktu.

Baba Ördek:

— Haydi, şimdi öpüşün de barışın bakalım, dedi.

Garip hemen gitti, kardeşini öptü. Ama Paytak, babasının görmeyeceği şekilde ona gagasını gıcırdattı.

Bu törenden sonra, haydi, artık işi-

nize! diye buyurdu babaları.

Garip böylece, öbür kardeşlerinin yanına döndüyse de, Paytak oralarda küs küs dolaştı durdu bir zaman.

Olanlardan canı çok sıkılmıştı. Önceleri öfkeli öfkeli kendi kendine söylendiyse de, gittikçe babasına hak verdi. Keşke hiç kıskançlık etmeseydi. Bir lokma bile yemeden elmayı nasıl da elinden kaçırmıştı. Hay aksilik, iştahı kursağında kalmıştı! Elmayı düşündükçe ağzı sulanıp duruyordu. Şimdiki pişmanlık da ona bir yarar sağlamıyordu!

Hiç yoktan kardeşiyle dövüşmüştü. Yediği gaga darbelerinden şurası burası hâlâ acıyordu! Kafasını oğuşturdu. Orada hafif bir şişlik vardı! Belki kardeşi de aynı durumdaydı, kim bilir? Biraz önce tepesini attıran kızgınlığı yavaş yavaş kaybolup yerini enikonu bir üzüntüye bıraktı. Gözü sazların dibinde belki bulurum, belki görürüm umuduyla elmayı bir

süre aradı durdu; ama boşuna. Elma görünürlerde yoktu.

Harcadığı zaman boyunca güneş daha yükselmiş, altın ışıkları Paytak'ın sırtını ısıttıkça ısıtmıştı. Gölün suları da cilâlı gibi parlıyordu. Kardeşleri dinlenmek için dere kıyısındaki çalıların altına çekilmişler, yan gelip yatmışlardı. Ortalıkta kimseler görünmüyordu.

Paytak da iyice gevşemişti. Berrak sularda uyur gibi ağır ağır geziniyordu.

Birden gözlerini korkuyla açtı. Yüreği ağzına gelecek gibi küt küt atmaya başladı. Eğilip korktuğu şeye bir daha baktı. Gözlerini oğuşturdu, bütün dikkatini vererek baktı. Evet, hiç yanılmıyordu! Altında tepesi aşağı gelmiş bir ördek yavrunu vardı! Onunla alay eden, onu taklit eden bir ördek yavrusu! Dehşete kapılan Paytak bastı çığlığı.

Kanatlarını da açarak ve telâşla çır-

pınarak oraya buraya çığlık çığlığa koşmaya başladı.

Babası:

— Ne oluyor? diye, uykusundan korkuyla uyandı. Heyecan içinde uçarak bir anda onun yanına geldi. Ama Paytak'ı yatıştırmak ne mümkün? Sonunda önünü kesti:

— Ne var? Ne oluyor? diye sordu.

Paytak soluk soluğa kalmıştı. Dili tutulmuş, konuşamıyordu. Sadece ileriye bakıyor, ilerisini gösteriyordu.

Babası:

— Ne var? Söylesene! diye onu sarstı.

Paytak kekeleye kekeleye:

— Orada... orada... benim altımda biri vardı... diyebildi.

Baba Ördek bu işe pek şaştı:

— Nerde? Kim vardı, oğlum?

— Orada... Biri vardı diyorum, benim altımda...

Babası onun gösterdiği yere baktı.

Hiç bir şey göremedi:

— Yok, dedi. Bir şey yok.

— Vardı diyorum, vardı işte.

— Haydi gel, gidip bakalım. Kimse yok.

Geri geri çekildi Paytak:

— Ben gitmem. Çok korktum, dedi.

— Yok bir şey yavrum; gidip bakalım, haydi gel.

— Hayır hayır. Acı bana, babacığım; ben gidemem.

Babası çaresiz yalnız gitti, dolaştı geldi:

— Yok bir şey, dedi kesinlikle.

— Vardı, diye ağlamaya başladı Paytak.

Babası kızmıştı artık:

— Yürü! Beraber bakacağız, diye emretti.

— Ben gitmem. N'olur, beni götürmo.

Babası söz anlamıyordu:

— Yürü! diye sürükledi onu. Gösterilen yere gelince ortalıkta başka bir kimsenin bulunmadığını anladılar. Ama gözü aşağıya kayan Paytak birden:

— İşte! diye haykırarak korkuyla babasının boynuna sarıldı.

Ana Ördek de, dere kenarındaki çocukları toplayıp yanlarına gelmişti.

— Ne oluyor? Ne oluyor? diye merakla soruşturup duruyorlardı.

Baba Ördek sonunda anlamıştı durumu:

— İlâhi Paytak! diye gülmeye başladı. Hem de sulara kapanarak katıla katıla gülüyordu. Vah akılsız, zavallı oğlum benim! Sen kendinden korkmuşsun, be yavrum. O gösterdiğin şey yabancı değil ki. Senin sudaki gölgen. Anladın mı, sudaki gölgen diyorum. Bak, benim altımda da tıpkı bana benzeyen biri var suyun içinde. Nasıl, görüyor musun?

Paytak yavaş yavaş sakinleşmişti.

Babasını bıraktı, aşağıya baktı. Kendisini gördü orada. İyice rahatladı. Altındaki ördek yavrusundan artık korkmuyordu.

Babası gülmeye devam ederek:

— Güneşli havalarda durgun sular bir ayna gibi parlar. Kim bakarsa, suyun içinde kendisini görür. Bak! İyice bak suya! Orada gördüğün sensin. Kendini görüyorsun suda!

Paytak artık hayran hayran kendisini seyrediyordu. Kardeşleri de yanındaydı. Onların da yankısı suya vurmuştu. Ana babalarının da tıpkısı vardı su içinde! Ne çok, ne kalabalık olmuşlardı. Bu durum hepsinin pek hoşuna gitti. Birbirlerini göstererek saatlarca neşeli neşeli gülüştüler. Akşama kadar konuştukları en önemli konu bu oldu.

Akşam olunca mideleri dolu dolu, yorgur argın yerlerine döndüler. Ana Ördek: Haydi çocuklar, artık yuvaya! dediği zaman hiç kimse itiraz etmedi. Koşuşmak-

tan, tıkınmaktan o kadar bitkin haldeydiler.

Güneş ufukta dağların ardına kayarken, ortalığı kıpkızıl bir renge boyamıştı. Göğün bu kızıllığı göle vurdu. Göl alev alev tutuştu sanki! Yavrular kızıl suları dalgalandırarak annelerinin arkasına düş tüler. Kırmızı atlas bir yorganın üzerine takılmış birer altın parçası gibiydi hepsi.

Sık kamışlar ışık sızdırmaz olduğundan, folluk alaca karanlıktı. Aceleyle annelerinin sıcak kanatları altına sokuldular. Mışıl mışıl derin bir uykuya daldılar.

■

GÜN GEÇTİKÇE, ana baba, yavrularının büyüyüp geliştiğini kıvançla görüyorlardı. Artık Ana Ördek'in kanatları altına sığmaz olmuşlardı. O da onları koynuna almaktan vazgeçmişti. Şimdi yan yana, birbirlerine sokularak, üstlerinden süzülen sularla nemlenen toprağa çökü-

yor, boyunlarını kısarak uykuya dalıyorlardı. Gittikçe de oburlaşmışlardı. Ne bulurlarsa aceleyle yutuyorlardı. Yüzmede ve suya dalmada usta olmuşlardı. Kıvrıla kıvrıla dibe giden bir sülük görmesinler, hemen tepesi aşağı diklenip, kaşla göz arasında suya gömülüyor, hızla yaklaşıp bir hamlede onu kapıyorlardı. Sazlara yapışmış kabuklu salyangozlar bile gagalarına hedef olmaktan kurtulamıyordu. Katır kutur ezerek onları da midelerine indirmekten geri kalmıyorlardı. Az çok kanatlarını da kullanmaya başlamışlardı. Hele ağızlarına lâyık sandıkları bir şey görmesinler, birbirlerinden önce ona ulaşmak için su üstünde âdeta uçuyorlardı. Yalnız bir kusurları vardı: O da, büyüdükçe çirkinleşmek.

O altın sarısı renkli tüylerin yerinde şimdi yeller esiyordu. Bütün tüyleri koyulaşmış, sanki devetüyüne dönmüştü. Boyunları da baston gibi uzamıştı. Hele

sesleri!.. Sesleri öyle değişmişti ki, hiç sormayın! O neşeli cıvıltılar yoktu artık! Ya çok ince, ya çok kalın uyumsuz sesler çıkarıyorlardı. Üstelik huyları da değişmişti, sadece kendilerini düşünür olmuşlardı.

Hasılı günler geçtikçe onlar da durmadan büyüyor, gelişiyor böyle böyle değişime uğruyorlardı!

SEL

İR ÖĞLEN üstü, kuzeyden oldukça kuvvetli bir rüzgâr esmeye başladı. Dere kıyısında oynaşan yavrular, önceleri bu rüzgârdan hoşlandılar. Çünkü tüylerini kabartıyor, arkadan iterek su üzerinde kendiliğinden onları yüzdürüyordu. Rüzgâra karşı yüzmek de başlı başına bir zevkti. Bir kulaç gitmek için pek fazla çabalamak gerekiyordu. Bazen bütün uğraşılarına rağmen hiç bir başarıya ulaşamıyor, yerlerinde sayıyorlardı. Sanki bi-

linmez, esrarengiz bir kuvvet onları yerlerinde tutuyor, tatlı fısıltılı ıslıklar kulaklarında çınlıyordu.

Derken karlı dağları sisler bürüdü. Gökte bulutlar kümelendi. Gittikçe kurşunî bir renk alarak koyulaşan bu bulutlar arasında, güneş eridi, kayboldu. Aceleyle uçuşan kargalar, birer kara ok gibi ovadaki kızılcık, vişne ve kiraz ağaçlarının yaprakları arasına süzüldüler.

Kıyıdaki eğrelti ve ısırgan otlarının yaprakları, düşen yağmur damlalarıyle titreşti. Kurbağalar kendilerini suya atarak kurtuluşu derinlerde aradılar. Şiddetlenen rüzgâr süsenlerle kamışları öbür yana eğmeye, sallayıp durmaya başladı.

Baba Ördek kaygıyla göğe baktı. Ortalığın böyle hızla kararması hayra alâmet değildi. Hemen yuvaya dönmek gerekti. Her yanı aydınlatan bir şimşek çaktı. Arkasından da kulakları sağır eden bir gök gürlemesi! Yavrular korkuya kapıl-

dılar. Bağırıp çağrışarak pupa yelken, kendilerini dış âlemden koruyan kovuğa kaçtılar.

Baba Ördek dönüp arkasına baktığında iri iri damlaların suya hızla düştüğünü gördü. Gölün yüzü birden kırıştı.

Üstlerindeki sık kamışlar hışırtılarla sallanıyor, sanki gıcırtılı sesler çıkarıyordu. Buna rağmen yine de onları yağmurdan koruyordu. Folluğa çıktıklarında kendilerini daha çok güvenlikte hissettiler. Loş bir karanlık içinde de olsa, folluğun toprağı kuru, havası da sıcaktı hiç değilse! Yavrular birbirlerine sokularak, kamışların, ayakları altında ezilmesiyle yassılmış, hasırlaşmış yataklarına çöktüler. Dışarıdaki bu anî değişiklikten, şimşek ve gök gürlemesinden ürkmüş, şaşırmışlardı.

Paytak, titreyerek korkusunu açıkladı:

— İnan olsun ki ödüm koptu. Neydi o öyle?

Yanında Acar vardı:

— Şaşılacak şey, dedi.

Derken, birden ortalık karardı ve keskin bir ışıkla parladı yine. Sonra gürlemesi ve yine karanlık!

Kütgaga:

— Bu gürleme benim kulaklarımı sağır ediyor, diye sızlandı. Gök üstümüze mi yıkılacak ne?

Garip dehşet içindeydi:

— Korkudan dizlerimin bağı çözüldü, dedi. Buraya kadar kaçamayacağım sandım. Günde kırk kere arşınladığım yol bitmeyecek gibi geldi bana.

Acar:

— Hâlâ ne olduğunu anlayamadım ben. Yüreğimin gümbürtüsüne bakılırsa, çok korkmuşum ben de.

— Korkmak da söz mü? Bütün çabalamama rağmen ayaklarım geri geri gidiyordu.

— Oysa, ne güzeldi hava. Ne oldu

birdenbire bilmem ki.

— Anlaşılır şey değil. Hem de çok müthiş bir değişiklik.

Baba Ördek'le eşi, çocuklarının konuşmasına kulak misafiri olmuşlardı. Hem onları oyalamak ve hem de bir şey öğretebilmek için Baba Ördek açıklama yapmak zorunluğunu duydu:

— Bu gibi olaylarla ömür boyu karşılaşacaksınız, çocuklar. Buna yağmur denir. Güneş yeryüzündeki suları ısıtır. Bu suların bir kısmı da buharlaşır. Daha önce gezinirken gökte gördüğümüz bulutlar, işte bu yükselmiş su kümecikleridir. Bunlar soğuyunca yeniden yoğunlaşıp yere düşerler. Yani korkacak bir şey yok. Yağmur yağıyor!

Akkanat:

— Peki ama, o ışık neydi? diye sordu.

— Ona da şimşek derler. İki bulutun çarpışmasından oluşur.

Paytak:

— İyi, iyi, dedi. Ya o gürültü neydi peki?

— O da çarpışan bulutların sesi. Bulutlar çarpışınca hem ışık çıkarır, hem de ses. Işığı görünce şimşek çaktı, deriz; sesi duyunca da gök gürledi. Yağmur bitkilere can verir, onları besler. Yağışlı bölgeler bu yüzden çok verimlidir. Oralarda bol yiyecek bulunur. Yağmuru kıt olan kurak yerlerde çok az şey yetişir. Bu yüzden canlılar daha çok verimli bölgelerde toplanmıştır. Yani yağışlı bölgelerde.

Akkanat akıllı bir çocuktu:

— Yeryüzünde bizim gördüğümüzden başka canlılarda mı var? diye sordu.

Baba içini çekti:

— Daha pek ufaksınız. Bu yüzden dış dünya ile pek ilginiz yok. Böyle oluşu da iyi! Çünkü varlığınızı sezince, başınıza nice çoraplar örmek, isteyecek pek zalim yaratıkların bulunduğunu göreceksiniz bu

dünyada. Sizi şimdilik gözlerden ırak tutuyoruz, başıboş bırakmıyoruz. Daha hayatın acemisi, çok şeyin yabancısı, kendinizi korumaktan âciz çocuklarsınız. Ne kadar tehlikeli bir ortamda yaşadığımızı bilemezsiniz. Annenizle benim tek amacım, çocukluk devrenizi rahat geçirmenizi sağlamak. Öyle değil mi, hanım?

Ana Ördek kanatlarını açarak:

— Tek dileğim bu, diye fısıldadı.

— Evet, çocuklar! Bu dünyada yaşayanlar yalnız biz ördekler değiliz. Şimdiye kadar gördüğünüz kurbağalar da değil. Solucanlar, sülükler, salyangozlar da değil. Yalnız bu kadar olsaydı, ne isterdik? Dünya bizim için cennet olurdu. Ne yazık ki başkaları da var. Bizden büyük, bizden kudretli başka canlılar da var. Onlar öyle canlılar ki hem, bizi bulup yakalamasınlar... Hiç gözümüzün yaşına bakmaksızın mideye indirmekten geri kalmazlar. Tıpkı sizin, solucanlara yaptığınız gi-

bi... Hiç merhameti olmayan yaratıklardır onlar... Aman, yabancıların gözüne gözükmeyin!

Paytak aceleyle babasının sözünü kesti:

— Geçen gün suyun dibinde gezinen iri bir şey gördüm. Çok korktum ondan.

Ana Ördek:

— Aman, Paytak! dedi. O bir balıktı, oğlum.

— Ben de onu diyecektim işte. Suda balıklar da yaşıyor, baba.

— Evet ama, balıklardan korkmamızın gereği yok. Onlardan zarar gelmez bize.

Garip:

— Onların da yavruları sürülerle gezinip duruyor, dedi. Ben suya dalıp kovaladım bile onları. Hepsi dağılıp çil yavrusu gibi bir yana kaçıştı.

Paytak:

— Su üstünde uçuşan böcekler de

var, diye atıldı.

Baba Ördek sabırsızlıkla:

— Böyle ufak böcekler bize zarar veremez. Ben henüz sizin görmediğiniz canlılardan söz ediyorum. Bizden kuvvetli olanlardan. İşte onlara gözükmeyin, anladınız mı? Onlara gözükmeyin, diyorum.

Kalın saz perdesinin ötesinde, yağmur sanki gök delinmişçesine yağıyordu. Arada sırada çakan şimşek folluğu da ışıldatıyor, arkasından gelen gök gürlemesi ortalığı inletiyordu. Üzerlerine düşen yağmurdan, sazlar şikâyet edercesine hışırdıyordu. Korkudan faltaşı gibi açılmış gözlerle çevreye bakışan yavrular, birbirlerine daha çok sokulmakta idiler.

Baba Ördek:

— Rüzgârlı günün kuytusu, yağmurlu günün uykusu iyi olurmuş, dedi. Haydi, uyumaya bakın hepiniz!

Paytak:

— Benim karnım aç, diye mırıldandı.

— Karnın mı aç?

— He, yaa! Doğru dürüst doyuramamıştım ki karnımı.

— Doyursaydın, diye tersledi babası.

— Bulduğumu yedim ama... İyice doymamıştım ki.

— Doysaydın. Yalnız sen değilsin ki. Herkes yarı aç, yarı tok bugün.

— İyi ama, yağmur böyle devam ederse, kim bilir ne zaman çıkarız burdan.

Babası dudak büktü:

— Orasını kimse bilmez, dedi.

— İyi ama, açlıktan ölecek miyiz yani?

— Bir şeycik olmaz.

— Nasıl olmazmış, baba? Midem kavruluyor burda.

— N'apalım, alış oruç tutmaya.

Garip sabredemedi, söze karıştı:

— Yahu, dışarda kıyametler kopuyor, sen burda yemek düşünüyorsun!

Paytak eski umursamazlığı içinde:

— Ne yapayım yani, dedi. Can boğazdan gelirmiş. Doğduğumuzdan beri bize bunu öğretmiyor mu anamız babamız?

— Sırasında sabırlı olmayı da öğrenmelisiniz, dedi babası karşılık olarak.

— Karnım açken mi?.. Yoo, olamaz. Karnım açken sabırlı olamam ben.

— Ya tokken?

— Haa! Karnım tokken olurum.

Babası hayretle sordu:

— Karnın tokken neye sabırlı olurmuşsun?

— Açlığa... diye filozofça karşılık verdi, Paytak.

— Karnı tokken aç olmak! Tokken açlığa sabretmek... Böyle şey olur mu? Saçma sapan konuşuyorsun, anlaşıldı... Âlâ bir şamar istiyorsun.

— Yoo, diye karşı geldi Paytak. Karnım açken şamar istemem. Karnım açken şöyle nefis bir salyangoz ziyafeti isterim, katur kutur cinsinden. Fındık içi.., ezil-

miş armut. Ne bileyim, daha...

Bunu duyan kardeşlerin hepsi yalanmaya başlamışlardı:

— Biz de isteriz, biz de. diye bağrışanlar bile oldu.

Paytak devamla:

— Önümde bir avuç buğday olsa hemen yutarım. Çürük elma bulursam eğer, kimseye göstermem, kimseye vermem, diye söylendi.

Garip çok gerilerde kalmış bir olayı hatırlayarak:

— Bana da mı vermezsin? diye sordu.

— Hele sana.. Hele sana, hiç, diye bağırdı Paytak. Sana zırnık bile koklatmam. Benim elmamı nasıl kapmıştın? Bir lokma bile yiyememiştim ondan. Ama sen? Sen benim elmamı gagalamıştın. Bu işe hâlâ kızgınım. Unuttum sanma. Acısını çıkaracağım senden bir gün, bunu iyi bele!

Gagasını gıcırdatıp duruyordu.

— Heyt! yavaş ol bakalım! diye onu payladı babası.

— Ama baba, niye aldı benim elmamı? diye Paytak yine şikâyete kalkıştı.

Kardeşi de dudak büktü:

— Derede yüzen elma niye senin oluyormuş? Bunu hâlâ anlayamadım!

— Benimdi, çünkü önce ben görmüştüm.

— Bakın şuna, dedi Garip. Önce ben yetiştim ama. Asıl benimdi O.

— Hayır, benimdi.

— Ne münasebet, benimdi işte.

Neredeyse saç saça, baş başa yoluşacaklardı. Bereket versin bir şimşek daha çaktı, gök gürledi de, hepsi oldukları yere sindiler.

Baba Ördek:

— Bu çekişme gereğinden fazla uzadı, diye bağırdı onlara. Bu iş burda bitmeli! Aksi halde sizi bir iyice pataklaya-

cağım. Pestilinizi çıkarıncaya kadar hem de. Yeter be, şımarık şeyler!

Garip sırtını döndü Paytak'a. Küsmüştü.

Baba:

— Herkes uyusun artık! Kıpırdaşmak yok! dedi son defa. Çattık sizlerle belâya be.

Sonra kulak verdi dışarıya. Ses seda kesilmişti. O da gövdesini ayakları üstüne çökertti. Çökertti ama, bir türlü uyuyamıyordu. Arada sırada gözlerini açıyor, şimşeğin aydınlığında, kamışlardan aşağı süzülmeye başlayan su damlacıklarını seyrediyordu kaygıyla. Yağmur artık folluğa da gelmişti. Kamışlardan akan sular üstlerine damlamaya, sırtlarına pat pat düşmeye başlamıştı. O kadar ki, bir süre sonra hepsi suya düşen fareye döndüler. Tüyleri kabarmış, kanatlarından aşağı yuvarlanan damlacıklar paçalarından süzü-

lür olmuştu. Bu durumda yine uykuları kaçtı. Mırıl mırıl şikâyete koyuldular yeniden.

Önce Paytak ağzını açtı:

— Ne güzel rüya görüyordum. Bir buğday ambarındaymışım!..

Garip hemen atıldı:

— Sen de be kardeşim, midenden başka şey düşünmez misin?

— Yerinde bir düşünüş değil mi? Ne var bunda şaşacak? Aç karnına başka ne düşünülür?

Acar:

— İyice ıslandık oysa, dedi.

Paytak şöyle bir silkelendi:

— Bedavadan banyo diye buna derler işte.

Ana Ördek çaresizlik içinde kanatlarını açarak:

— Hem birbirinize sokulun, hem de koynuma girin! dedi.

İtişip kakışmalara rağmen ancak Ga-

rip'le Akkanat annelerine sokulabilmişlerdi. Ötekiler yine açıktaydılar.

Paytak:

— Çekil sen ordan! diye Garip'e çıkıştı.

— Aaa! Nedenmiş?

— Babanın açıkgöz evlâdı sen misin? Çekil bakalım!

— Delinin zoruna bak, çekilecekmişim, güleyim bari. Hıh hıh hıh.

— Çekil diyorum, ben de üşüdüm.

— Yooo! dedi Garip, beni bu sıcacık yerden kimse çekip alamaz! Hiç kimse, anladın mı? Hele sen, hiç!

Baba Ördek:

— Kesin gürültüyü! diye bağırdı. Zaten canım sıkılıyor, bir de siz sıkmayın. Birbirinize sokulup uyuyun işte!

Yağmur taaa gece çökünceye kadar devam etti. Hem de bütün şiddetiyle. Folluk bile çamur deryası haline dönmüştü. Kamışlardan damlacıklar değil, sular akı-

yordu artık. İliklerine kadar ıslanmış yavrucuklar ısınabilmek için üst üste yatar olmuşlardı. Uyuyabildikleri kadar uyuyorlardı. Tabiî uyku denebilirse buna.

Her şeyin bir sonu olduğu gibi, sonuçta yağmur da dindi. Sular sızmaz oldu folluğa. Her zaman tilki uykusu gibi yarı uyanık yatan Baba Ördek biraz rahatladı. Bulutlar dağıldı. Kocaman bir dolunay bulutların arasından sıyrılarak yeryüzünü aydınlattı. Gölün tatlı suları üstüne başlarını çıkaran kurbağalar sevinçten vırakladılar.

Eskisi gibi her şey normale dönmekteydi. Folluk bile ısınmaya başlamıştı. Baba Ördek sakin, rahat bir uyku çekmek için yerine yerleşti. Zavallı baba, harap olmuş, perişan bir gün geçirmişti.

Uyumaya niyet etti ama, bugün de aksiliklerin ardı arkası kesilmiyordu ki. Hem de ne üzücü, ne beklenmedik aksilikler! Hâlâ ortada garip bir durum var-

dı. Bir önsezi ile bunu hissediyordu Baba Ördek. Yağmurun doğurduğu hışırtılar, gürültüler dinmişti, dinmişti ama... Taaa uzaklarda, dağlarda çok tuhaf kaynaşmalar oluyordu sanki! Derinden derine gelen uğultular Baba Ördek'in gözlerini dört açtı. Göl de acayip bir şekilde yükseliyordu. Folluk yavaş yavaş kabaran göl suyuyla küçülüyor, daralıyordu!

Baba Ördek yerinden doğruldu, kulak kabarttı. Uğultu dağlardan inmiş, bütün ovayı kaplamıştı. Hızla göle yaklaşıyordu.

— Aman çocuklar, dikkat! diye bağırdı birden.

Folluktakilerin hepsi ayağa fırladılar. Aptal aptal gözlerini kırpıştırıyorlardı korkuyla.

Paytak:

— Ne oluyoruz? diye sordu.

— Susun! Dinleyin! diye emretti babası. Hepsi kulak kesildiler.

Garip:

— Yine gök mü gürlüyor, baba? dedi.

— Hayır hayır. Bu gök gürlemesi değil.

— Bu yer gürlemesi!.. diye fısıldadı Paytak, şeytanca. Baksanıza, gökten değil, yerden geliyor!

Gerçekten de uğultu çok yaklaşmıştı.

Baba Ördek:

— Hemen buradan çıkalım, diye bağırdı. Ama bu yandan, ters taraftan. Sazların arasından haydi!

Aynı anda bir gürleme oldu. Hepsi ne olduklarını anlamadan kendilerini su içinde buldular.

Babaları:

— Bu yandan! Bu taraftan! diyerek sazların arasından doğru onlara yol açmaya çalışıyordu. Ana Ördek de çocuklarını oraya yöneltmeye çabalıyordu.

Gökte tepsi büyüklüğündeki ay gölü aydınlığa boğmuştu.

Sanki bir patlama oldu. Dereden ge-

len bir dalga; dağlardan, ovalardan koparıp sürüklediği her şeyi büyük bir hızla göle savurdu. Göl suyu anaforlanıp karıştı.

Ördekler sürekli olarak inip inip çıktılar suyla. O anda bir ciyaklama koptu! Ama selin uğultusundan kimsecikler bunu duyamadı. Baba Ördek peşine taktığı yavrularını gölün esen bir yanına ulaştırmak amacıyle, çabuk olun! Haydi, daha çabuk! diye bağırırken, Ana Ördek de onun kadar gayretli, yavruları güdüyordu.

Birçok çabalama, uğraşma sonucu gölün kıyısına varabildiler. Hemen kıyıya çıktılar. Yer çamur olmasına çamurdu ama, hiç olmazsa sağlamdı. Su gibi çalkalanmıyordu!

Oracıkta bir top böğürtlen çalılığı vardı. Onun altına sığındılar. Baba Ördek şöyle dereden yana baktı. Şaştı kaldı. O küçük derecik şişmiş, şişmiş, aktığı yer-

den taşmış, ovanın geniş bir yerini kaplamıştı. Ay ışığında gümüş gibi parlıyordu.

Ana Ördek çocuklarına:

— Neyse, tehlikeyi atlattık, dedi. Burası sakin bir yer. Haydi, uyumaya bakın artık.

— Üstümüz başımız sırsıklam, dedi Paytak.

— Silkelenin, silkelenin. Kurur şimdi.

Kanatlarını silkti hepsi.

Akkanat:

— Sen yatmayacak mısın anne? diye sordu.

— Ben de yatacağım. Haydi, siz önce yatın uyuyun bakalım.

Daha sonra kendisi de onların ortasına yattı. Yavrular koynuna sokuldular. Birbirlerini ısıttıkları için çabucak kurudular. Olayların etkisinden yavaş yavaş kurtulup, kendilerini sihirli dünyalara götüren tatlı rüyalar görerek mışıl mışıl uyudular.

Gece oldukça sakin geçti. Yalnız selin sürükleyip getirdiği ağaç kütükleri çarpıştıkça tok sesler çıkarıyordu. Derenin ilk şiddetli akışı kalmadığından o dehşet veren uğultu kesilmiş, yerini bütün ovayı kaplayan bir mırıltı almıştı.

■

SABAH, güneş doğarken, korudaki ulu akçakavak ve çınarlardan bir karga sürüsü havalandı. Yükseklerde daireler çizerek ve hep bir ağızdan gagalayarak kısa süre uçtular. Sonra da ilerdeki tarlalara doğru süzüldüler. Doğa artık büsbütün uyanmıştı. Kızılcık ve vişne ağaçlarındaki serçelerin cıvıltısı yamaçlardan yansıyordu. Yaban gülleri arasındaki bülbüller büyüleyici sesleriyle sonsuz sevgilerini dile getirmekteydiler. Güneş ısıttıkça, yemyeşil çayırlardan bir buğu yükseliyordu. Pütür pütür çiçek dolu ağaçlar-

dan güzel kokular yayılmaktaydı.

İlk ışıklarla birlikte ördek ailesi de uyanmıştı. Hemen böğürtlenler arasından çıktılar. Badi badi yürüyüşleriyle göle varıp kendilerini suya attılar. Bulundukları yer onlara çok yabancı gelmişti. Garipsediler. Sazlar çiğnenmiş, çamurlara bulanmıştı. Göl, kırmızı balçık rengindeydi. Ağaç kütükleri, dallar, tahta parçaları, serseri serseri gezinip duruyordu suda. Boğulup davul gibi şişmiş iki koyun kamışların arasına sürüklenmişti. Ortalıkta bir karışıklık vardı. Hasılı bir acayipti bugün göl!

Ana Ördek yavruları önde giderken, birden durdu:

— Tuhaf! diye söylendi kendi kendine. Dikkatle baktı onlara. Kaşları çatıldı, dudakları büküldü.

— Çok tuhaf şey!

Arkasına döndü, geriye yürüdü, böğürtlenlerin altını aradı. Yoktu. Kanatla-

rını açarak ötekilerin yanına gitti aceleyle. Onlar göle atlamışlardı bile. Yeniden baktı, arandı. Yoktu, yoktu! Dövünüp çırpınmaya başladı:

Yok!.. Yokkk!..

Baba Ördek koşup geldi eşinin yanına:

— N'oluyorsun, canım? diye sordu.

— Yok! Biri yok!.. diye inledi Ana Ördek.

— Yok olan kim? Ne diyorsun?

— Birisi yok! Birisi yok!..

— Buluruz telâş etme!

Saçını başını yoluyordu zavallı anne:

— Ah! birisi yok! Yokkk!..

Baba Ördek soğukkanlı olmaya çalışarak su içinde oynaşan yavrulara dikkatle baktı. Onların dünya umurlarında değildi. Ortalarına atladı:

— Çevreme toplanın! Şöyle yakınıma toplanın! dedi. Adını söylediğim buradayım desin. Kendisini göstersin bana.

Bir sayayım sizi!

İsteksizce babalarının yanına geldi çocuklar.

— Alkanat!

— Burdayım baba!

— Acar!

— Burdayım!

— Akkanat!

— Burdayım!

— Paytak!

— !.....

Ses yoktu.

— Paytak! diye bağırdı yeniden babası. Oysa Paytak oradaydı mahsustan ses çıkarmamıştı. Baba öfkelendi:

— Paytak diyorum, neye karşılık vermiyorsun?

— Duymadım babacığım!

— Pekâlâ, şimdi duydun işte!

— İnan olsun ki duymadım. Burdayım tabiî, ne yapacaksın beni?

— Başımın belâsı benim.

— Burdayım babacığım.

— Olmaz olaydın, emi! diye söylendi babası.

— Hem burdayım, her varım, diye dikleşti Paytak.

Babası onunla uğraşmayı bırakarak:

— Kütgaga! diye bağırdı.

— Burdayım!

— Garip!

— !.....

Hiç ses çıkmadı.

— Garip!

— !.....

— Garip nerde çocuklar? diye telâşla sordu baba. Hepsi birbirlerine bakıştılar. Hiç kimse bilmiyordu. Hiç kimse görmemişti.

Anneleri:

— Garip! diye bağırarak folluğun bulunduğu sazlara doğru atıldı. Ama oraları selden karmakarışık olmuştu.

Baba Ördek:

— Kardeşinizi arayalım birlikte, diye buyurdu.

Paytak:

— Ama karnımızı bile doyurmadık daha.

— Sonra doyursun.

— Karnım guruldarken ben arayamam.

— Arayacaksın!

— Ama karnım aç, baba!

— Olsun, ölmedin ya açlıktan.

— Karnımı doyurup arasam daha iyi olmaz mı?

— Olmaz!

— Hem, neredeyse gelir baba, niye arayalım?

— Arayacağız! dedi babası. Sonra öfkeyle üzerine yürüdü onun.

— Peki peki. Aç açına arayalım bakalım, dedi korkusundan Paytak.

Çoluk çocuk annenin peşine düştüler. Zavallı Ana oradan oraya koşuşup duru-

yor, her yana bakınıyordu. Su içindeki kütük ve dallar serbest hareket etmelerine engel olmaktaydı. Ortalık o derece karışmıştı ki, folluğun yerini bir türlü bulamadılar. Selin anaforu, darmadağınık etmişti her yeri.

Çocuklar hâlâ işin alayında idiler. Kütüklerin altından dalıp öbür yanından çıkıyor, bulanık sularda karabatak gibi kayboluyorlardı. Paytak, küçük kanatlarını açarak bir kütüğün üstüne tırmandı. Tam üste çıkınca, ağırlığından kütük dönüverdi. Paytak hoop suyun içine... Bunu gören kardeşleri de bir kütüğe tırmandılar. Kütük dönünce de çığlık çığlığa sulara gömüldüler. Acar çıkınca kurnaz davrandı, kütüğe boylu boyunca yapıştı. Bir süre kütükle beraber yüzdü. İyi başarıydı bu. Kıskanç Paytak durur mu? Kütüğü itiverdi. Acar'ı suya yuvarlanmış görünce de bastı kahkahayı!

Belki daha çok gülüşeceklerdi. Ama

kulaklarını yırtan bir çığlıkla donakaldılar.

Anneleri:

— İşte burda! diye dövünüyor, ağlayıp sızlanıyordu. İşte, sevgili yavrum burda, ama... Niye böyle cansız yatıyor?.. Ah, niye yatıyor?

Baba Ördek hemen oraya seğirtti, eşini avutmaya çabaladı:

— Sakin ol! Sakin ol, canım!..

— Ah! nasıl sakin olabilirim. Yavrum ölmüş!..

— Dur ama... yapma öyle!..

— Ah! Ah!.. O öleceğine ben öleydim!..

— Aaa! hanım, çocuk olma!..

— Ah!.. gül gibi yavrum gitmiş!..

— Bak arkada, daha bir alay çocuğun var. Onları düşün biraz.

— Ah, yavrum! Ah, yavrum! Beni de birlikte götürseydin!..

— Yaa! demek bizi de öksüz bırak-

mak istiyorsun, ha?.. diye gücenik gücenik söylendi Baba Ördek.

Anne:

— Ahh, yüreğim yanıyor, yüreğim... diye inledi.

— İyi ama... dedi Baba. Geridekilerin hatırı için yüreğine taş basacaksın. Elden ne gelir? Ölenle ölünmez ki.

Çocuklar da birer ikişer çevrelerini aldılar. Yüzlerinden düşen bin parça oluyordu. O kadar yılgın, üzgündüler ki. Ürkek ve anlamsız, feri kaçmış gözlerle zavallı kardeşlerinin, önlerinde cansız yatan cesedine bakıyorlardı.

Garip o müthiş anaforda iki kalas arasında ezilmiş, ayakları yukarı gelmiş, boynu eğrilmiş, gagasını açmış yatıyordu. Soluksuz ve şikâyetsiz...

— Ölmüş!.. diye söylendi Paytak, kendi kendine. Ölmüş!.. diye tekrarladı bağıra bağıra. Ölmüş!.. ölmüş!.. ve ileriye atıldı. Soğuk, donmuş Garip'i kucak-

ladı. Yüzünü yüzüne sürdü, göz yaşlarıyle ıslattı. Saçını başını yoldu!.. Hıçkıra hıçkıra ağlıyordu.

Baba Ördek:

— Olacağın önüne geçilmez, diye mırıldandı. Gelin, onu çok sevdiği şu sulara gömelim de kurda kuşa yedirmeyelim.

Sonra kalasın üstüne çıktı Baba.

Anne çılgına dönmüştü:

— Durun!.. Son defa göreyim evlâdımı, diye çırpındı. Göğsü inip inip çıkıyor, gözlerinden yağmur gibi yaşlar boşanıyordu. Boğazı kederden düğümlenen Baba, ancak duyulabilecek bir sesle:

— Güzel çocuğum, diye söze başladı. Sen hepimiz için değerliydin... Ailemizin sevgili varlığı idin. Bir akşam yıldızı gibi göründün bir gün. Sonra yine öyle birdenbire kayboldun aramızdan. Bizleri tarifsiz acılar içinde bıraktın. Sana doyamadık. Özlemini yüreklerimizde her zaman duyacağız.

Baba Ördek, yavrusunun cansız vücuduna şöyle bir dokunuverdi. Garip kalastan yuvarlandı, suya düştü. Ağırlaşmış vücudu sulara gömüldü, gözlerden kayboldu. Hareketsiz ve çırpıntısız!

Onun kaybolduğu yere dikilmişti gözler. O ise görünmüyordu artık.

Garip sonsuzluğa gitmişti!

DÜNYANIN SAHİPLERİ

ÜTÜN neşeleri kaçmıştı o gün. Dalgın dalgın, keyifsizce ortalıkta dolaşıp duruyorlardı. İştahları da kalmamıştı. Önlerine gelen en çok sevdikleri yemlere bile çoğu defa dönüp bakmıyorlardı bile. İsteksiz bir iki gaga vuruyor, öylece bırakıyorlardı. Yedikleri boğazlarından geçmiyordu ki. Sanki gıgılarında bir düğüm vardı.

Güneş birdenbire yükselip yeri ısıttığı için, akşamki yağmurdan kaçıp yaprak

altlarına gizlenmiş olan bütün böcekler şimdi temiz havaya fırlamışlardı. Vızıldayarak uçuşan sinekler nilüfer çiçekleri üstünde toplanıyor, tembel tembel yürüyen salyangozlar, antenlerini sağa sola çevirerek ortalığı kolaçan ediyorlardı.

Şurada çatal dilini ileri uzatmış bir kertenkele yere yapışmış, pusuda bekliyor; ağır yükünü omuzlamış bir karınca göründüğünde insafsızca üstüne atılıp gık dedirtmeden yutuveriyordu!

Ana Ördek'in üzüntüsü bütün gün bitmedi. Saçı başı dağınık, perişan bir halde dolaşıp duruyordu. Gözü hiç durmadan Garip'in gömüldüğü sulara takılmaktaydı. Oraya gitse, sanki onu derin suların koynundan çekip çıkaracakmış gibi geliyordu. Sonra da bu düşüncesinin ne kadar imkânsız olduğunu anlayıp çaresizlikten inildiyordu:

— Ah, yavrum! Biricik evlâdım benim!..

Ağzından başka söz çıkmaz olmuştu.

Baba Ördek daha kuvvetli, dayanıklıydı. Üzüntüsünü içine gömmüştü! Eşinin çevresinde dolaşıyor, onu avutmaya çalışıyordu:

— Yeter, canım! yeter! Kendini yiyip bitirme bu kadar. Bakıma muhtaç bir sürü çocuğun var geride daha! Biraz da onları düşünsene!..

Ana Ördek:

— Onlar yanımda, onlar sağ. Ama Garip artık geri gelmeyecek ki. Nasıl yanmayayım?

— İyi ama, sabahtan beri gözün kimseyi görmüyor. Ne yapıyorlar, ne ediyorlar, kimsenin farkında bile değilsin.

Ana Ördek dünyadan bezmişlerin tavrıyle:

— Aman, ne yaparlarsa yapsınlar, diye omuz silkti.

— Gördün mü ya! Olur mu böyle?..

— Ne yapayım yani? Üstüme fazla

varmayın. Elimden bir şey gelmiyor, onu aklımdan çıkaramıyorum işte.

Ana Ördek yine olanca sesiyle ağlamaya başladı.

Baba Ördek aile reisi olmanın zorluğunu bütün şiddetiyle omuzlarında duydu. Bir çare bulmak, durumu kurtarmak gerekiyordu. Derin derin düşündü. Sonuçta kötü anılar uyandıran bu bölgeden uzaklaşmanın yararlı olacağı kanısına vardı. Bunu dolaylı olarak eşine anlatmak için, onun ağlamaktan yorulduğu bir anda:

— Şu aksiliğe bak! Folluğumuz da selde kayboldu, dedi. Çocukları nerde barındıracağız bundan sonra?

Ana Ördek umursamazcasına:

— Çalılıklar arasında yatarlar, diye karşılık verdi. Dün gece olduğu gibi.

— Hiç doğru olur mu, canım? Düşünmeden karar veriyorsun?

— Ne olmuş yani? Ne güzel yattılar.

— İyi ama, her zaman böyle olmaz.

Karşılaşacağımız tehlikeleri hiç hesaba katmıyorsun.

— Ne tehlikesi? Ne olabilir yani?

— Neler olmaz ki? Bütün hayvanlar geceleri göle gelirler su içmeye.

— Gelsinler canım, bize ne?

— Ama, sadece geyikler, ceylanlar gelmez ki! Kurtlar da gelir, tilkiler de, yabankedileri de! Hele tilkiler... Hele tilkiler!..

— Aman, deme. Fena oluyorum.

— Yaa. Çoluk çocuk, varlığımızı hemen keşfederler orada. Ondan sonra olacakları ben söylemeyeyim de sen bul aklınla. Nasıl, düşünebiliyor musun olacakları? Tilkilerin pençesinden kendimizi kurtaramayız, telef olur gideriz.

— N'olursun söyleme. Ödümü patlattın. Çocuklarım, çocuklarım nerde?

— Şuralarda başıboş gezinip duruyorlar. Sabahtan beri annelerinden uzak!..

— Sen bari bırakmasaydın ya, diye üzüldü Anne.

— Merak etme. Gözümün önünde hepsi.

— Çocuklarımın yanına gitmek istiyorum ben.

— Gideriz, gideriz. Yalnız bak, önce aklıma ne geliyor benim. Biz yine göl içinde, kamışlar arasında bir yuva yapmalıyız kendimize. Ne dersin buna?

— Beni öyle korkuttun ki, diye söylendi Ana Ördek. Olur derim tabiî. Ne diyebilirim başka?

Baba kurnazlıkla:

— Buraları da selin getirdiği artıklarla tıka basa doldu. Berbat bir duruma geldi! diye açıkladı. Baksana çevrene. Çocuklar artık rahat edebilir mi buralarda?

— Gerçekten kötü. Çok fena oldu bu.

— Biraz şöyle ilerilere gitsek de yeni yuvamızı oralara yapsak diye düşünüyorum. Oraları da sazlık, kamışlık.

Ana Ördek yan gözle eşine baktı. Ne diyeceğini bilemiyordu. Kararsız bir hali vardı:

— Niyetin buralardan ayrılmak mı yoksa? Nasıl olur bu? dedi.

— Basbayağı olur işte. Hem de acele etmeliyiz.

— Çocuklar burda doğdu, burda büyüdü ama...

Baba eşinin karşı gelmesini önlemek için acele acele:

— Güven içinde yaşamaları gerek, dedi. Bu yüzden de ilerdeki şu saz kümelerine doğru gitmemiz gerekiyor. Çocukları daha fazla ortada bırakamayız. Hem de en kısa zamanda o yöne gidip kendimize bir yuva bulalım. Galiba yine yağmur yağacak. Baksana, bulutlar toplanmaya başladı gökte!

Ana Ördek isteksizce başını yukarı çevirip:

— Haklısın, yağacak, diye fısıldadı.

— Öyleyse ne duruyoruz?.. Kaybedecek bir dakikamız bile yok...

Ana Ördek gözlerinden akan bir damla yaşı silerken:

— Gidelim, dedi ve başını öne eğdi.

— Hemen, diye söylendi Baba. Eşinin ne büyük bir acı içinde bulunduğunu sezinlemişti. Heey, çocuklar! buraya gelin! diye bağırdı. Kanat işaretleriyle onları yanına çağırdı. Az sonra hepsi çevresinde toplandılar.

— Yeni bir yuva bulmaya gidiyoruz, haydi!

— Yeni bir yuva bulmaya mı?

— Evet evet, yeni bir yuva bulacağız kendimize.

Paytak:

— Hemen şimdi mi? diye sordu.

— Hemen, şimdi.

— Acelemiz ne bu kadar?

— Acelemiz olmaz olur mu? Yağmur yağacak, baksana.

— Yağarsa ne çıkar?

— Islanır sırsıklam olursun, aptal! diye bağırdı babası.

Paytak:

— İyi ama, daha karnımı doyuramadım ben, diye mırıldandı. Şimdi kalk, dünyanın öbür ucuna git. Hem de acele.

Babası onun sözlerine kulak asmıyordu artık:

— Haydi çocuklar, şu yana gideceğiz, diye yön gösterdi. Biraz çabuk olalım!

Paytak:

— Arkamızdan kovalayan mı var? Acelemiz neye?

Baba gölün ortasına doğru yolu tutturmuştu bile. Çocuklar merakla ana babalarının arkalarına düştüler. Bu anî yer değişikliği kararı düşüncelerde yeni bir hareket doğurduğundan, daha da canlanıvermişlerdi. Çalı çırpının yüzdüğü bulanık sularda çabuk çabuk kendilerine yol açmaya çalışıyorlardı. Bir süre sonra kir-

li suları arkada bıraktılar. Göl hem derinleşmiş, hem de berraklaşmıştı ortalarda.

Alkanat:

— Ne genişmiş bu göl, diye söylendi.

Paytak:

— Ne de bitmez yolmuş, diye somurttu.

Acar:

— Uçsuz bucaksız bir su içindeyiz, dedi:

Paytak:

— Yorgunluktan da öleceğiz, diye bağırdı, öfkeli öfkeli.

— Ama ne kadar zevkliymiş gölün ortasında yüzmek.

— Neresinde zevk bunun? Ayaklarımda derman kalmadı.

— Kıyı bucak gözükmüyor.

— Gözükse de oturacak bir yer bulsak.

Oysa, pek şikâyet ettikleri kadar yol

almış değillerdi. Baba onları yormak istemediğinden önde ağır ağır yüzüyordu. Hayat savaşında başarılı olabilmek için, ördeklerin olağanüstü çetin sınavlardan geçmesi gerekti aslında. Uzun uzun uçmak, bıkıp usanmadan yüzmek ve su altında hemen hemen süresiz kalabilmek yeteneği kazanmalıydı yavrular. Baba Ördek yavaş yavaş onları sıkı bir düzen içinde bu niteliklere kavuşturacaktı.

Dönüp arkasına baktı. Tatsız olayların geçtiği yerden uzaklaşmalarını yeterli buldu. Kıyıya yöneldi. İrilikten boyun büken kamışların pek fazla sıklaştığı bir yere geldiler. Ana Ördek bile burasını çok beğendi. Hemen öne geçerek uygun bir yer seçti. Suyun üstünde kalmış bir iki karışlık bir toprak parçasıydı burası. Çevresi bütün sazlarla çevrili, kale gibi bir yer, iyi bir sığınak!

Hemen yerleştiler.

Paytak:

— Oh, dünya varmış, yahu, deyip kendini yere attı. Ayaklarını geriye, kanatlarını yana açarak gerindi. Hiç bu kadar yorulmamıştım ömrümde.

Acar:

— İyi bir geziydi, dedi.

— Neresi iyiydi be? Öldüm bittim ben.

— Benim çok hoşuma gitti. Hiç bu kadar uzun gezinti yapmamıştık.

— Aman senin olsun. Babam koşturdu durdu bizi.

Akkanat:

— Ama güzel bir yere geldik, dedi.

— Neresi güzel? Burası mı? Önündeki saz duvara bak, dur. Uf, içim sıkılıyor be.

— İyi iyi, burdan iyisi olmaz, dedi kardeşleri.

Hepsinin onaylaması karşısında Paytak dönüş yaptı:

— Belki iyi ama, aslına bakarsanız

ben bunu anlayacak halde değilim şimdi. Karnım aç da ondan! Hem ben azıcık dışarıya çıkacağım. Niye şaştınız? Açlıktan ölecek değilim ya.

Sazların arasından göle fırladı. Fırladı ama, yine çabucak geri döndü:

— Nasıl yağmur yağıyor, anlatamam, dedi.

Suratını astı, somurttu, geldi kardeşlerinin arasına yattı.

Gerçekten, ortalık birden kararıvermiş, gökten yağmur boşanmıştı.

Ana Ördek:

— Yuvaya tam zamanında gelmişiz, dedi.

Paytak epeyce aksi:

— Tüh, şu şansa bak. Yine aç kalacağımız belli.

Akkanat duramadı, çıkıştı:

— Sen midenden başka şey düşünmez misin?

— Ay, senin başka düşüncelerin mi

var yoksa? Elbette midemi düşüneceğim ya.

Akkanat kesinlikle:

— Evet, benim başka düşüncelerim var, dedi Paytak'a.

— Ay, neymiş onlar bakalım?

Akkanat kaşlarını kaldırdı:

— Ben hayatı düşünüyorum, geleceği düşünüyorum, dedi. Nedir hayat?

— Ne bileyim, nedir hayat!

— Yumurtadan çıktık, yani dünyaya geldik. Yaşamaya başladık. Günler geçti. Sonra bir gün kardeşimiz Garip yaşamaz oldu. Öldü yani. Demek ki hayat üç kesimli bir olay: Doğuyoruz, yaşıyoruz, ölüyoruz.

Hepsi merakla:

— Eeee? diye bağırıştılar.

Akkanat devamla:

— Doğmamak elimizde değil, ölmemek de. Ama yaşarken iyi yaşayabilmek elimizde.

— Nasıl? diye sordu kardeşleri hep birden.

— Bence, dedi Akkanat, çevrene yararlı olmak, iyilik etmek, herkesle iyi geçinmek, iyi yaşamaktır! Yaşamanın amacı da bu olmalı! Ben böyle düşünüyorum. Bilmem siz ne dersiniz?

Babası gururla Akkanat'ın sırtını sıvazladı:

— Kardeşiniz doğru söyledi, dedi. Çok olumlu bir düşüncedir bu! Aklınızdan hiç çıkarmayın bu öğütleri. Kulağınıza küpe edinin. Sonra Ana Ördek'in yanına sokuldu. Akkanat'ı birbirlerine övüp durdular.

Yağmur akşama kadar için için yağdı. Yavrular yuvadan hiç çıkamadılar. Sinirli sinirli alt perdeden kavga ettiler sadece. Paytak, Akkanat'a çok bilmiş! diye ad taktı. Ötekilerse Akkanat'tan yana çıktılar. Paytak susmak zorunda kaldı.

Kara bulutlar dağılıp, ay yeryüzünü gümüşlediği zaman ortalık sükûnete ka-

vuşmuştu. Çünkü yavruların hepsi derin uykulardaydı. Arada bir Ana Ördek'in iç çekişinden doğan hafif iniltiler sessizliği belli belirsiz bozuyordu. Ama bunu da duyan yoktu.

■

SABAH güneşi olanca güzelliğiyle dağlar üzerinde yükselip sıcacık ışınlarını tam karşıdan yeni yuvaya gönderince, yavrular kamaşan gözlerini sevinçle araladılar. Işıkla yıkanan göle atladılar hemen. Dalıp dalıp çıktılar sulara. Tertemiz oldular. Sonra da aç karınlarını doyurma çabasına düştüler. Babaları onları alıp kıyıya götürdü. Burası tam çocukların aradığı gibi bir yerdi. Sazların dibindeki bataklık, salyangoz ve solucanlarla doluydu. Az yukarıdan, göl boyunca toprak bir yol geçiyor, dolana dolana kamışların arkasında kayboluyordu. Hafif eğim-

li tepeler, yemyeşil çam ağaçlarıyle kaplıydı. Çamları geceden sarmış olan yoğun sis, güneş ısıttıkça, hızla yükseliyor, zümrüt yeşili ulu ağaçlar bir bir ortaya çıkıyordu. Nefis bir reçine kokusu doldurmuştu havayı. Gagasını bataklıktan çıkaran, bu temiz havayı da içine çekiyordu. Toprak ısınıyor ve buram buram tütüyordu!

Kursağı şiştikçe keyiflenen Paytak:

— Hayat ne o, ne de şu... Asıl budur işte! diye bağırdı. Karın doyurmak.

Akkanat onun bu halini görünce:

— Bizim Paytak midesiyle düşünmeye başladı yine, diye güldü.

Paytak:

— Saklamıyorum ki, dedi. Bence, midesi dolu olanın keyfi de yerinde olur, diye söylendi. Yaşamak için yemek gerek. Ben açken karnımın gurultusundan başka bir şey düşünemiyorum! Aç açına uyuduğumda, hep güzel yiyecekler görüyo-

rum düşümde. Ne yapayım? Sen benim bu halimi beğenmesen de ben böyleyim işte!..

Akkanat gülümsedi:

— Bence yemek o kadar önemli değil. Evet, iyi yiyecekler istenir elbette! İstenir ama, ne bulabilirsem onunla karnımı doyururum. Senin önünde nefis bir parça görsem, hemen onu kapayım diye atılmam! Eğer bir yerde bol miktarda besin görsem, hemen sizi de çağırırım yanıma. Ondan siz de tadın, siz de yiyin diye! Bilmem, anlatabildim mi?

Paytak hafifçe mırıldandı:

— Bu düpedüz aptallık!

Akkanat sordu:

— Dediğim gibi olursa, yani bol yiyecek bulursan sen ne yaparsın?

— Şey... ben mi? Yemeye başlarım tabii.

— Bizi çağırmaz mısın?

— Şey, ben mi?

İki genç ördek başbaşa verip tatlı tatlı konuştular.

— Evet, sen bizi çağırmaz mısın diye soruyorum?

— Ben... ben de çağırırım sizi... Elbette çağırırım. Hiç çağırmaz olur muyum?..

Akkanat acı acı güldü:

— Yalan söylüyorsun...

— Niye yalan?.. Niye yalan söyleyeyim?

— Bal gibi yalan söylüyorsun! Ben senin gözlerinden anlıyorum yalan söylediğini.

Paytak ezildi büzüldü, sonuçta da baklayı ağzından çıkardı:

— Ben, ben... Madem doğrusunu istiyorsun, söyleyeyim: Ben kimseyi çağırmam! Hemen çökerim başına, afiyetle kendim yerim. Elin aptalı ben değilim ya, önümdeki nimeti neden başkasına kaptırayım?

Akkanat gayet ciddî:

— Çok yazık sana, Paytak. diye mı-

rıldandı. Yalnız kendimizi düşünmek bize yakışmaz. Kardeşlik kurallarına da aykırıdır bu. Biri yer öteki bakarsa, dirlik düzenlik kalmaz bu dünyada... Bunun acısını yine biz çekeriz bir gün. Ortada yapayalnız kalırız. Elimizden tutan olmaz. Birbirine yardım etmek çok zevkli şeydir. Böyle yardım fırsatlarını kaçırmamalıyız.

Paytak dudak büktü:

— Yardım... Elbette iyi bir şeydir. İyi ama, ya senin bu niteliğinden yararlanıp da elindekini avucundakini alıp seni aç açına ortada bırakırlarsa?

Akkanat gayet inançlı:

— Hiç merak etme, dedi. Cömert olana doğa daha çoğunu verir. İçgüdün seni bolluk yöne doğru iter götürür çünkü.

— Aman, önündekini ardındakini ele kaptırmak akıl işi mi yani? Buldun mu tıkınacaksın, ben başka türlüsünü bilmem.

Akkanat gülümsedi:

— Sen cömertlerin, verme zevkini ta-

damayacaksın hiç bir zaman. Ben anneme babama bakıyorum. Onlar isteseler, yiyip yutuverecekleri tatlı yiyecekleri bulduklarında hemen bizi çağırıyorlar yanlarına. Biz o besinleri yerken de tatlı tatlı seyrediyorlar! Bu onlara çok büyük bir zevk veriyor olmalı. Bu zevki gözlerinden okuyorum. Birkaç defa ben de öyle davrandım, yiyeceğim besini yanımdakine sundum. Önce kuşku ile kapıştılar hemen! Mal kaçırır gibi önümdekini aşırdılar. Ama şimdi bakıyorum, onlar da iyi bir şey bulsalar hemen beni çağırıyorlar. Bana sunmaya çalışıyorlar. Ne yazık ki sen bunu anlamaktan çok uzaksın! Sadece kendini düşünüyorsun çünkü! Böyle olunca hayatta yalnız kalmaya mahkûmsun!

Paytak fena halde bozuldu bu sözlere, sinirlendi:

— Aman Akkanat, sen kendine bak, diye söylendi. Herkes bir olmaz! Hele ben, senin gibi hiç olamam! N'apayım, olmak

istesem de olamam! Benim huyum suyum böyle, yaradılışım böyle! Bende bu mide varken başkasını düşünemem ben.

— Azıcık değişmeye çalış!

— Değişemem, diye bağırdı Paytak ve başını sallaya sallaya Akkanat'ın yanından uzaklaştı.

Yavruların karınları doydukça, hareketleri de ağırlaşıyor, sabahki atılganlıkları kalmıyordu üstlerinde. Konuşmaları bile azalıyordu. Ya tembel tembel yüzüyorlardı gölde ya da badi badi geziniyorlardı bataklıkta. Hafif bir uyku çekmek için sazların gölgesine sinenler bile oluyordu. Baba Ördek hiç birini gözden kaybetmemeye çalışıyordu böyle zamanlarda. Daha çocuklar, kendilerini her türlü tehlikeden koruyacak çağa gelmemişlerdi. Hayatı toz pembe görüyorlardı. Oysa tehlikenin nereden geleceği belli olmazdı.

Nitekim, ilerdeki sazların arasından başka yabancı iki ördeğin birdenbire ha-

valanışı Babanın dikkatinden kaçmadı. Bunların uçuşu pek öyle keyifli bir uçuş değildi. Tam tersine, ürkmüş bir kaçıştı bu!

Baba Ördek kaygıyla:

— Dikkat!.. diye bağırdı. Sonra da kulak kabarttı. Tepeden çın çın öten tekerlek sesleri geliyordu.

— Çabuk, sazların altına gizlenin! diye emretti. Çabuk saklanın ve hiç ses çıkarmayın!

Ana Ördek mümkün olan çabuklukla çocukları yanına topladı ve kamışların en sık olduğu yerde gözden kayboldular. Bir süre sonra Baba da onların yanına geldi.

Paytak:

— Ne var yine? diye bön bön sordu.

— Sus da dinle!

Paytak sustu ve dinledi:

— Bu öten ne?

— Yola bak, şimdi görürsün! dedi babası.

Gerçekten, biraz sonra yolda iki doru atın çektiği bir araba belirdi. Arabada iki adam vardı. Biri önde öteki arkada oturmuştu. Arkadaki, uzun bir ağızlığa taktığı sigarasını çekiyor, tütünün dumanını ağzından burnundan üfürüyordu. Öndeki ise arabayı kullanmaktaydı. Dizgin leri sallıyor, arada bir kamçısını şaklata rak, 'Deeh! haydi, deeeh!' diye hayvanlara bağırıyordu. Kamçı şakladıkça atlar tırısa kalkmakta ve güneşte nalları parlamaktaydı. Hayvanlar koştukça tekerlekler de şikâyet eder gibi ötüyordu!

Genç olan arkaya seslendi:

— Geldik galiba.

— Az daha var, diye söylendi ihtiyar. Şöyle ilerde, yabanî gül fideliğine varmadan yolu bırakacaksın. Sola, çayıra sapacaksın. Ondan sonra az gidince derenin ağzına gelmiş olacağız.

— Bizimkileri görüyor musun? diye genç olanı sordu.

— Tepeden inince gözden kayboldular. Sazlardan hiç bir yer görünmüyor. Ama nerdeyse onlar da gelirler.

Araba, yolu tozutarak geldi geçti.

Çocuklar böyle acayip şeyleri ilk defa görüyorlardı. Korkmuşlardı. Acar merakla:

— Bunlar ne? diye sordu babasına.

Baba Ördek kuşku içinde:

— Bunlar insandır! dedi.

— İnsan mı?

— Evet, insan!

Paytak:

— Ne acayip şeyler, diye güldü. Gagaları bile yok bunların!

— İnsanlar dünyanın sahibidirler!

— Sahibi mi? diye yeniden güldü Paytak. Ama kanatları bile yok!

— Evet, dünyanın sahibidirler. Kanatlarıyle gagaları yoksa bile akılları çoktur. Akılları sayesinde de alet ve makine yapmasını beceriyorlar. Birçok hayvanı da

kendilerine alıştırmışlar, tutsak gibi kullanıyorlar. Önde kamçılayarak koşturdukları atları gördünüz. Hem arabayı, hem de kendilerini nasıl taşıtıyorlar.

— Atların aptallıklarından, diye fikir yürüttü Paytak. Kaçıverseler ya.

— İnsanlar çok beceriklidir, dedi babası. Tuttuklarını kolay kolay ellerinden kaçırmazlar.. Onların tutsak halini devam ettirmek için birçok yöntemleri vardır. Onların eline geçen kolay kolay kurtulamaz!

Paytak:

— Beni görseler bile tutamazlar, hemen suya dalarım, diye böbürlendi.

Baba Ördek:

— Onlar çok kurnazdırlar, diye devam etti. Bin bir tuzak kurarlar ve en kötüsü ateşli silah kullanırlar. Kaçıyorum, kaçtım diyesiye kadar kurşunu yersin, olur biter. Güüm, dedi mi, haydi tepesi aşağı. Etinizle güzel bir pilav, suyu-

nuzla bir çorba pişirirler, sonra da afiyetle yerler. Onun için insanlara karşı çok dikkatli davranın. En iyisi onların gözüne hiç gözükmeyin. Bu, benden size bir baba öğütü. İnsanlara hiç gözükmeyin, ama hiççç!..

Baba Ördek belki daha konuşacaktı ama, keskin kulakları yine bazı sesler duymuştu. Şap şup suya inip çıkan kürek sesleri!

— Susun! Aman susun! diye bağırdı çocuklarına.

O anda ilerdeki sazların kıvrıntısından bir kayık gözüktü. Kayıkta iki kişi vardı. Biri arkasını dönmüş, olanca gücüyle kürekleri çekiyordu. Öteki ayakta duruyor, sağ elini gözlerinin üstüne siper etmiş, ilersini gözetliyordu. Ayaktakinin sırtında meşin bir yağmurluk vardı.

— Bizimkiler çayıra saptılar! diye bağırdı ayaktaki.

Öteki:

— Saptılar mı? diye sordu.

— Evet saptılar! Haydi, sen biraz daha asıl küreklere!

Adam daha hızlı kürek çekmeye başladı.

— Şimdi yetişiriz onlara.

Ayaktaki:

— Eğer sel söylendiği kadar çok şey sürüklemişse göle, epeyi ganimet toplayacağız demektir.

Kürek çeken soluk soluğa:

— Demek, sel buralarda bir afat halini almış.

— Bizim orda pek fazla bir şey olmadı.

— Şu dağları görüyor musun, patron? Tufan gibi yağmur yağmış o dağlara. Sel de dağlardan kopup gelmiş zaten.

Kayık önlerinden süzülüp geçti. Derenin ağzına doğru gitti. Kürekler inip çık-

tıkça pırıl pırıl damlacıklar düşüyordu suya.

Paytak:

— Acayipler, ama ilginç canlılar bu insanlar, diye konuştu.

Kütgaga:

— Aman aman, korkunç şeyler, dedi.

— Canavar gibi, diye ekledi, Alkanat.

Paytak:

— Ben bunları yakından görmek isterim, diye fikrini açıkladı.

Akkanat duramadı:

— Aklından oldum olasıya kuşkulanırım zaten. Görülecek başka şey kalmadı mı dünyada?

— Olsun, bunlar da çekici geldi bana.

— Git de seni yesinler.

— Yakalanayım demedim ki. Yakından göreyim şunları, dedim.

Kayık derenin ağzına gelince içindekiler bağırdı:

— Heey! biz geldik!

— Biz de burdayız, patron!

Adamların seslerinden ova çınlıyor, karşı tepelerde yankılar duyuluyordu.

Yavrular ağızları bir karış açık, hayretle onları gözlüyorlardı.

Paytak:

— Ne tuhaf, suda gitmesini de biliyorlar bunlar. Başka marifetleri yok mu baba? diye sordu.

Baba Ördek:

— Uçak yapmışlar, gökte de uçuyorlar, diyerek onları şaşkına uğrattı. İnsanlar her şeyi bilir, her şeyi yaparlar.

Küçükler, şu insanoğlu denen yaratığı merakla gözetlemeye koyuldular. Sazların içinden adamlar rahatça görülüyorlardı. Kayıktakiler de, arabayla gelenler de uzun uzun sırıklar çıkarmışlar, çengelli uçlarıyle kütükleri, tahta parçalarını çe-

kiştirip duruyorlardı.

— Çek! O yana çek! Senden yana çeksene be!

— Onu buraya itiver! Birbirinden ayrılsın kütükler.

— Sen de şu ucundan tut! Sıkı tut, oğlum!

— Kaydı elimden, patron.

— Sanki ölüsünüz be mubarekler. Asıl! Hah, şöyle!

— Yuf be, koskoca ağacı devirmiş sel.

— Çekin biraz daha! Sudan çıksın.

— Çok ağır, patron.

— İhtiyar, sen de şu ucundan tut! Haydi, şimdi arabaya yerleştirin. Hah, şöyle! Düzelt oğlum, biraz düzelt onu!

Atların başına yem torbalarını geçirmişler, sudan çekilenleri arabaya yüklüyorlardı. Kısa bir süre sonra araba tepeleme dolmuştu. Üst üste yığılan ağaç gövdelerinden hâlâ sular sızıyordu. Sonun-

da yol ortasında dökülüp saçılmaması için yüklerini kalın bir urganla dört bir yanından sıkıca bağladılar.

Patron:

— Suda ne varsa kıyıya çekelim, diye buyurdu. Siz bir sefer daha yaparsınız sonra.

— Bir iki seferle bitecek gibi değil ki.

— İyi ya, birkaç sefer yaparsınız öyleyse.

— Yapalım, patron.

— Şuna da çengeli tak bakayım.

— Of, çok ağır bu!

— Sen de yardım et, babalık. Ağzını açıp durma orda!

— Bir soluk alayım be oğul.

— Hem şu kütüğe yapış, hem de soluğunu al!

— Peki ağa, senin dediğin olsun!

— Hey, yavaş! Kayığı devireceksin be adam!

— O kadar uzanma be kardeşim, düşeceksin suya.

— Heey! Şuna bakın, şuna! diye, kürekçi çengelle bir şey çekti. Sonra da elini uzatarak aldı. Hay Allah, bir ördek palazı bu! Ama ölmüş! dedi.

— Ölmüş ördeği n'apacaksın? At suya!

— Sizin kobay, yanımızda olsaydı ne güzel yerdi şimdi.

— Yok, n'apalım.

— Değirmene götüreyim, patron.

— Bırak Allasen; kokmuş, baksana. Kokmuş şeyi burnumun ucunda tutup durma. At suya.

— Peki, patron; atıyorum, attım işte!

Garipçik havada fıldır fıldır döndü ve ikinci defa suda sonsuzluğa gömüldü. Bereket epey uzakta oldukları için ördekler suya düşenin ne olduğunu pek anlayamadılar. Yoksa zavallı annenin acıları yi-

ne depreşecekti!

Adamların telâşı taa ikindiye kadar sürdü. Sonra topladıklarını yeter bulmuş olacaklar ki dönüş hazırlığına başladılar.

— Biz gidiyoruz artık.

— Güle güle, patron.

— Haydi, siz de çabuk gelin. Sallanmayın!

— Şimdi, şimdi geliyoruz.

Kayık, yavaş yavaş süzülerek yavruların önünden geçti bir daha. Atlar da yeniden arabaya koşuldu. Tekerlekler şikâyet edercesine inildeyerek ağır ağır döndü. Gün batısına doğru araba bir sefer daha gelerek yine tıka basa dolduruldu.

Akkanat:

— Çok hareketli şu insanlar, dedi.

— Ne gibi yani? diye sordu Paytak.

— Görmedin mi? Yürüyorlar, çöküyorlar, kalkıyorlar, küçülüyorlar, büyüyorlar. Hasılı, her türlü şekle giriyorlar.

Alkanat:

— Korkarım, benim rüyama da girecekler bu gece, diye söylendi. İnsanlar bu kadar fena mı acaba? Babamın anlattıkları aklımdan çıkmıyor da.

Paytak:

— Bilmem ki, diyerek dudak büktü.

Tekerlek sesleri bütün gece küçüklerin kulaklarında yankılar yaparak çınladı durdu.

BABASINA ÇEKMİŞ BİR OĞUL

ÜNLER yine düzelmişti. Havalar her gün biraz daha ısınmaktaydı. Yağmurlardan sonra ovadaki çimler birden boy atmıştı. Ağaçlar çiçeklerini dökmüş, yerlerini meyveler almıştı. Dallarda yeni filizler sürmüş, yapraklar büyümüştü. Göz alabildiğine yemyeşil bir renge bürünmüştü doğa. Sadece uzak dağlar, uçsuz bucaksız gök ve geniş göl mavi idi!

Ördek ailesi yeni yuvada güvenlik içinde ömür sürüyordu. Burası gözlerden

ırak, tehlikelerden oldukça korunaklı idi. Yerlerini henüz ne bir hayvan ve ne de bir insan bulabilmişti. Geceler sakin geçiyordu. Çünkü yorgunluktan nasıl uyuyacaklarını bilemiyorlardı. Gündüzleri ise babaları, yavruların bataklıkta pek fazla dağılmalarına izin vermiyordu. Bataklığın ilersinden yol geçiyor ve hemen ötede bol ağaçlı tepeler meyilleniyordu. Çalıların altından yırtıcı hayvanların çıkarak anîden yavrulara saldırması işten değildi. Baba Ördek bıkmadan usanmadan onları uyarıyor, aykırı davranışta bulunanları güzelce paylıyordu. Ta ki, söylenen söz, iyice kafalarına yerleşip bir daha yanlış bir iş yapmayıncaya kadar. Sırası geldikçe kendi bildiklerini de onlara bir bir öğretiyordu.

— Bakın, bizim kuyruk bölümümüzde bir yağ bezesi vardır. Oradan gagamıza yağ alıp kanatlarımıza, tüylerimize ve teleklerimize sürmemiz gerekir. Böylece

tüylerimiz hem parlak ve hem de kaygan olur. Suyla sırsıklam ıslansanız bile üzerinizden kolayca akıp gider, içinize işleyip sizi üşütmez. Anladınız mı?

Çocukların hepsi çoğu defa:

— Anladık, anladık, diye bağırışırlardı.

Paytak:

— Tam anlamında anladıysam bilmem ne olayım, derdi genellikle. Babası o zaman yeniden anlatırdı, Paytak da anlasın diye. Bu defa sadece ona sorardı:

— Şimdi anladın mı?

— Eh, şimdi daha iyice anladım.

Baba Ördek ayrıca, öğrettiklerini uygulamaya geçerdi:

— İşte şöyle yapacaksınız, bakın!

Söylediklerini yapardı. Hepsi dikkatle babalarını gözlerken, Paytak ya karşıki sazları seyreder ya da kafasını göğe dikerdi.

— Nasıl, gördünüz mü? derdi Baba Ördek.

Çocuklar:

— Gördük. Gördük, diye bağırırlardı. Yalnız Paytak görememiş olurdu yapılanı:

Hiç sıkılmadan da:

— Ben görmedim, derdi.

Baba sabırla:

— Bana bak! Dikkat et de sen de gör, diye söylenir ve yeniden yapardı o işi; ama bir gözü Paytak'a dikilmiş olarak. Hem de gözünü ondan hiç ayırmadan. Çünkü bu yaramazın ne dalgacı olduğunu hepsi anlamışlardı artık! Babası da anlamıştı. Sırf onun için yapılırken bile eğer işi ciddîye almayıp yine dalga geçecek olursa, okkalı bir tokat aşketmeye niyetlenirdi babası. Ama Paytak'ın da kendine göre önsezileri vardı. Bütün gözlerin üstüne dikildiğini bilirdi böyle anlarda. O da kendinden beklenmeyen bir

ilgiyle izlerdi bu seferki tekrarı.

Babası:

— Gördün mü şimdi? diye sorunca hiç aksilenmez:

— Gördüm, derdi gözlerini kırpıştırarak.

Baba:

— Paytak da görüp anladıktan sonra... hepiniz anlamışsınızdır, derdi. Paytak bir ölçü idi onlar için.

Ana Ördek bu duruma çok üzülüyordu.

— Acaba Paytak geri zekâlı mı? diye, Baba Ördek'e sordu bir gün.

Baba Ördek kesinlikle:

— Hayırrr, diye karşılık verdi. Aslında o içlerinde en anlayışlısı.

— Nasıl olur? diye itiraz etmişti eşi, şaşarak. Baksana, her şeyi çok zor öğreniyor!

— Yok, yok. O da onlarla beraber öğreniyor. Öğreniyor ama, öğrenmemiş

gibi davranıyor.

Ana Ördek:

— Şaştım ben bu işe, diye söylendi. Böyle yapmaktan amacı ne olabilir peki?

Baba Ördek gülerek:

— İlgiyi üzerine çekmek! dedi.

— İlgi çekmek mi?

— Evet, başka bir şey değil.

— Başka türlü ilgi çekemez mi?

— Ne yapacaksın. Her çocuğun kendine göre bir huyu oluyor. Paytak'ın ki de böyle! Görüyorsun, Akkanat, akıllı davranışlarıyle ötekilerden ne kadar farklı. Düşünceli, alımlı. Onunla ne kadar övünsek azdır. Acar, hepsinden çevik, atılgan. Hareketli mi hareketli. Ötekiler normal yaradılışlı. Paytak ise aslında çok zeki bir çocuk.

— Bana hiç de öyle değil gibi geliyor.

— Öyledir, öyle, diye başını salladı Baba.

Ana Ördek inanmamışçasına:

— Nasıl bu kadar emin olabiliyorsun? diye sordu. Ben burada kaygılanıp dururken?

Baba Ördek güldü:

— Öyle olduğunu biliyorum da ondan!

— Ama nasıl?

Baba dalgınlaştı:

— Bak, annemiz, sana bir açıklamada bulunacağım: Paytak biraz bana benziyor.

— Sana mı benziyor?

— Evet hem de biraz değil, pek çok bana benziyor.

— Nasıl sana benziyor, iki gözüm? Hiç de benzeyen yanı yok!

Baba gülümsedi:

— Bana benziyor dediysem, benim çocukluğuma benziyor demek istedim. Ben de küçükken az çok onun davranışları içinde idim. Anamı babamı üzer durur-

dum. Benden bezmişlerdi. Ne zaman ki hayatta yalnız kaldım, kafama dank etti o zaman. Birden değiştim. Paytak da bize güvendiği için hayata şaka açısından bakıyor. İşin alayında. Çoğu defa kızıyorum ona. Sabrımı taşırıyor, ama kendimi tutuyorum. Kendi kendime o senin benzerin diyorum. Sen de anana babana çektirdiklerini hatırlasana.

Ana Ördek:

— Hele senin bu duygularını bir anlasın da bak görürsün, o vakit nasıl tepene çıkar bu çocuk, diye söylendi.

Baba ciddîleşti:

— Sırrımı ele vermem.

— Sen vermezsin belki ama, şimdiki çocuklar şeytan oluyor. Ana babanın zayıf yanlarını şıppadak anlayıveriyorlar.

— Meraklanma, hanım. Ben duygularımı kolay kolay belli etmem. Elimden geldiğince onları yönetirim. Bunu da başarırım sanıyorum. Başaramam mı?

— Başarırsın tabiî. Sana inanıyorum.

Sonra gülümsedi. Eşinin yanına sokuldu.

■

KAMIŞ kümeleri göle yansımıştı. Yeni sürgünler diri ve dikti. Esen hafif rüzgârda hışırdıyorlardı. Sürüyle kör sinek uçuyordu tepelerinde. Küçücük ve binlerce. Dalga dalga, bir yükselip bir alçalıyorlardı bıkmadan, yorulmadan. Su yüzeyinde nemölçer böcekleri suya batmadan hızlı hızlı koşuşuyordu. Su karafatmaları ise aceleyle dalıyor, kamış diplerine süzülüyorlardı, arkalarında minicik hava kabarcıkları bırakarak. Kabarcıklar sessizce patlamak için peş peşe acele acele yüzeye yükseliyordu.

Baba Ördek kadife yeşili başını kaldırarak:

— Her zaman uyanık bulunmanız ge-

rek, diye çocuklarını uyarıyordu. Onları çevresine toplamıştı. Hepsi dikkat kesilmişlerdi. Baba devam etti: Gözlerimizi dört açmamız gerek. Ne vakit bir tehlikeyle karşılaşacağız, hiç belli olmaz. Düşman geldim, geliyorum diyecek değil ya. O pusuya yatmış bizi gözetlemektedir. Bir gölge görseniz, bir çıtırtı duysanız hemen ona göre anî davranışlarınız olacak. Belki o gölge bir düşmanınızdır, üstünüze atılmaya hazırlanıyordur. Belki o çıtırtıyı düşman yapmıştır. İşin aslını anlayayım hele diye, savsakladığınız zaman iş işten geçmiş olabilir. Sinirler ve kaslar daima gergin tutulacak, hemen de gereken yapılacak, anlatabildim mi?

Çocuklar:

— Anladık, dediler.

Baba Ördek memnun:

— Bakalım böyle bir zamanda ne yapılır, kim söyler bana?

— Ben söyleyeceğim, ben söyleyece-

ğim, diye hepsi atıldılar öne. Yalnız Paytak'tan ses seda çıkmıyordu.

Babası:

— Paytak söylesin, daha iyi, dedi.

Paytak irkilmişti:

— Ben mi? diye sordu.

— Evet, sen!

— Neyi söyleyeyim ben?

Acar muziplikle:

— Bir şarkı söyle, diye atıldı.

Bu şaka hepsinin hoşuna gitti. Gülmeye başladılar. Sonra da hep bir ağızdan vaveylâyı kopardılar:

— Bir şarkı, bir şarkı söyle!

— Ben... ben şarkı bilmem... diye kekeledi Paytak.

Acar kaşlarını kaldırarak sordu:

— Peki, neyi bilirsin sen? Ne bilirsen onu söyle!

— Ben hiç bir şey bilmem.

Akkanat bağırdı:

— Yalan! O bir şeyi iyi bilir!

— Neymiş o? dediler hepsi birden.

Akkanat alaylı alaylı:

— O sadece yemeyi iyi bilir! diye bağırdı.

Çocuklar kahkahayla güldüler yine. Kıkır kıkır kaynıyorlardı. Paytak fena bozulmuştu. Dişlerini sıkarak Akkanat'ın üstüne yürüdü. Nerdeyse bir kavga çıkacaktı. Babaları araya girdi hemen:

— Hey, yavaş olun bakalım!.. Düşmana ne hacet, bu gidişle kendiniz yiyeceksiniz birbirinizi. Ama ben burada oldukça kavga gürültüye izin verecek değilim.

Paytak gagasının arasından usulcacık fısıldadı Akkanat'a:

— Sırası gelir elbet! Ben sana gösteririm!

Öteki önemsemezcesine:

— Aman sen mi? Güleyim bari! diyerek dudak büktü.

Baba onların bu halini görmüştü:

— Sen buraya! Sen de şuraya! diye birbirlerinden ayırdı. Sonra da çok kızmış gibi söylendi:

— Oh ne âlâ, işi gücü bırakalım, kavga edelim. Bizi gören de halimize gülsün dursun. Ben akıllı uslu çocuklar yetiştirmeye çalışıyorum. Oysa onlar büyüdükçe birer maskara olup çıkıyorlar karşıma. Bana bakın, hepinize söylüyorum. Bu böyle devam edemez. Beni daha fazla zıvanadan çıkarmayın. Bir başlarsam sizi pataklamaya, anneniz bile kurtaramaz elimden.

Durdu, hepsine şöyle tepeden hışımla baktı. Kimse gözünü yerden kaldırmaya cesaret edemiyordu.

— Dış dünyayla daha bir ilişkiniz yok, diye devam etti. Hayatın ne kadar çetin olduğundan habersizsiniz. Ana-baba bir dereceye kadar sizi koruyabilir, daha fazlası olmaz! Öyle anlarda kendi kendinizi tehlikelerden kurtarabilmelisiniz. Si-

ze nasıl davranılacağını öğretmeye çalışıyorum, ama çabalarımın karşısında bakın ne buluyorum! Beni umutsuzluğa sürüklüyorsunuz. Heves de bırakmıyorsunuz ki devam edeyim.

Akkanat mahcup mahcup:

— Sizi üzdüğüm için özür dilerim, baba, dedi. Bir daha yapmayacağıma söz veriyorum.

Acar:

— Ben de af dilerim babacığım, diye söze karıştı. Kabahat benimdi, Paytak'ı ben kızdırdım!

Baba Ördek sonunda yumuşar gibi oldu:

— İyi ama, dedi, her gün böyle bir sürü saçmalık yapıyorsunuz, işin de tadı tuzu kalmıyor. Ben istiyorum ki, size bir şey öğretmeye kalktığımda beni can kulağıyle dinleyin. Söylediklerimin hepsi size gerekli olacak çünkü. Bu sayede belki bir gün tatlı canınızı düşmanlardan ko-

rumuş, kurtarmış olabileceksiniz. Ama sizlerde o anlayış nerede? Bu yüzden de çok üzülüyorum çocuklar, çokkk.

Akkanat:

— Üzülmeyin babacığım, dedi. Sizi istediğiniz gibi dinleyeceğiz artık. Kardeşlerimin adına da söz veriyorum!

Baba Ördek yine eski neşesini buldu:

— Çok memnun oldum öyleyse, dedi. Ana Ördek'e de göz kırptı. Çocukları nasıl yola getirdim, gördün mü? der gibiydi! Anne de ortalığın yatışmış olmasından memnundu.

Baba Ördek asıl konuya dönmenin sırası geldiğini düşünerek:

— Eeeeh, şimdi söyleyin bakalım, dedi; bir tehlikeyle karşılaşırsanız ne yaparsınız?

Paytak:

— Ne gibi bir tehlike yani? diye sordu.

Anî bir tehlike! diye açıkladı babası; yani, beklenmeyen! Hiç ummadığınız anda karşınıza bir düşman çıkıverse, ne yaparsınız o zaman?

Paytak hiç düşünmeden:

— Tabanları yağlar, hemen kaçarım, diye cevapladı.

Bu karşılık çocuklar arasında gülüşmelere yol açtı. Baba Ördek gayet ciddî sordu:

— İyi ama, nasıl? Nasıl kaçarsın?

— Basbayağı, kaçarım baba. Kaçıveririm ordan.

Baba için yeterli değildi bu karşılık:

— Ben daha açık bir konuşma istiyorum, dedi. Haydi bakalım, kim söyleyecek düşmandan kurtuluş yolunu?

Akkanat:

— Ben söyleyeceğim, diye atıldı.

— Söyle, Akkanat!

— Ben hemen suya dalarım, böylece kaybolurum ortadan.

— Bak, bu iyi işte! dedi babası. Başka?

Acar:

— Ben ok gibi uçarım, oradan uzaklaşıveririm!

— Bu da iyi! başka?

Alkanat:

— Ben de sazların arasına dalar, gözlerden ırak olurum

— Bu da iyi! Demek birçok çare var. Siz de bunları anlamışsınız. Buna sevindim işte. Yalnız hareketleriniz çok çabuk olmalı. Mıymıntılık yok! Zaten elinizi çabuk tutmazsanız yakalandınız demektir. Bu da felâketiniz olur! Neyse, şimdi işin uygulama yönüne geçelim. Uygulama çok önemlidir, bunu unutmayın emi?

Çocukların hepsi:

— Unutmayız, unutmayız, dediler.

— Peki öyleyse, şimdi hazır olun! Ben dikkat! deyince, anlayın ki bir tehlike var ortada. Siz de benim bu uyarımı duyar

duymaz, anlattıklarımı aynen tatbik edin. Yani, en uygun davranış biçimi neyse onu yapın. Anlaşıldı mı?

— Anlaşıldı, anlaşıldı.

— Öyleyse hazır olun!

Baba Ördek, sanki gerçekten beklenmedik büyük bir tehlike varmış gibi olanca sesiyle bağırdı:

— Dikkat!..

Çocuklar çil yavrusu gibi dört bir yana dağılıverdiler. Hepsi toz olmuşlardı. Sular karışmış, sazlar hışırdamıştı. Kimsecikler kalmamıştı ortalıkta. Sadece... evet sadece Paytak, hâlâ babasının karşısındaydı, kazık gibi.

Baba Ördek hayretle:

— Sen niye kaçmadın? diye sordu, öfkeden ağlamaklı.

— Kaçamadım, diyerek, üzüntüyle kıvrandı Paytak.

— Kaçamadın mı? Neden?

— Heyecandan olacak, baba.

— Heyecandan mı?

— Evet, heyecandan. Siz öyle cidd' ciddî bağırdınız ki, önce gülmek geldi içimden. Belli ki bu yaptığımız bir şakadan ibaretti. Güleceğim tuttu. Ama sonra kardeşlerimin telâşını görünce heyecanlandım. Evet, heyecanlandım. Elim ayağım gevşeyiverdi. Hiç bir yerim tutmaz oldu. Bir türlü kaçamadım.

Baba Ördek gülsün mü, ağlasın mı, kestiremedi. Paytak'a baktı kaldı. Gözleri donuklaştı. Anıları onu çok eski günlere götürdü. Yıllar önce, tıpkı böyle günlük güneşlik bir gündü. Kendi babası da onlara, düşmandan nasıl kaçılacağını öğretiyordu. Kardeşlerinin hepsi kaçtığı halde, yalnız kendi kalmıştı ortada. Tıpkı Paytak gibi. Tabiî, babası çok kızmış, onu epeyi paylamıştı:

— Aptal çocuk, aptal! Böyle giderse sen ya bir şişe geçirilir, kebap edilirsin ya da bir tilkinin midesine inersin bir gün.

Senin gibi bir aptalı neden bana evlât diye verdi Tanrı, bir türlü anlayamıyorum.

Ana Ördek de yanlarına gelmişti. Kaygıyla bir eşine, bir Paytak'a bakıyordu. Eşinin, tepesi atıp da Paytak'a bir şey yapmasından korkuyordu. Ne de olsa ana kalbi. Ama hayret:

— Tıpkı bana benziyor bu çocuk, diye fısıldadı Baba Ördek, anneye. Tıpkı bana benziyor!

Sonra gayet sakin, oğluna döndü:

— Bana bak, Paytak! dedi; bir tilkinin midesine inmek ister misin?

— Hayır, diye inledi Paytak.

— Ya da bir şişe geçirilip kebap edilmeyi?

— Kim ister? diye karşılık verdi Paytak korkuyla.

— Öyleyse sana söylenenleri iyi dinle!

— Dinliyorum baba!

— Sana söyleneni aynen yap!

Paytak mahcup mahcup önüne baktı:

— Peki baba, yaparım, diyebildi.

— Yoksa... diye, devam etti Baba Ördek. Senin gibi bir evlâdı bana verdi diye Tanrı'ya yakınacağım!

Sonra da Paytak'a arkasını döndü, ötekilere işaret etti. Çocuklar saklandıkları yerlerden birer ikişer çıkarak yanlarına geldiler.

KOMŞULAR

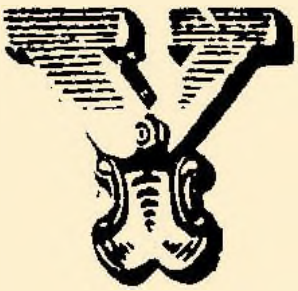

AVRULAR hızla büyüyorlardı. Vücutları yağlanmış ve irileşmişti. Yürürken iki yana sallanıyorlardı. Daha da oburlaşmışlardı. Ne bulurlarsa kursaklarına indiriveriyorlardı, kapış kapış ve telâşla.

Paytak:

— Can boğazdan gelir, diyor ve gagasını daldırıyordu bataklığa. Bir kürek gibi kaldırdığı zaman gaganın iki yanından sular sızıyordu. Ağzı dolu dolu:

— Ne enfes! deyip geveliyordu bü-

tün ağzındakini. Kardeşlerinin de ondan geri kalır yanı yoktu. Sadece Akkanat biraz zayıf kalmıştı. Buna da sebep, o ünlü fedakârlık ilkeleriydi. Yemiyor, yedirmekten hoşlanıyordu. Gördüğünü hemen kapmıyor, kardeşlerinin gelip kendisiyle paylaşmalarını bekliyordu. Paytak bunu bildiği için, Akkanat'ın yanından hiç ayrılmaz olmuştu. Kardeşinin bu yaradılışından fazlasıyle yararlanıyordu. Öte yandan çok da iki yüzlüydü:

— Sen aslında iyi bir kardeşsin! derdi Akkanat'a. Ama ben bunun geç farkına vardım. Küçükken seninle atışır dururduk, oysa...

Akkanat:

— Çocuklukta böyle şeyler olur, derdi gülerek:

Paytak:

— Her halde ben kötü huyluyum, der; yan gözle de kardeşine bakardı. Sen kavga edilecek kardeş değilsin ki!

O hemen:

— Yok canım, ne münasebet! diye karşı çıkınca, enikonu sevinirdi. Çünkü kendini bir öven çıktı mı, bundan bir çeşit gurur duyuyordu. İstiyordu ki hep kendisini övsünler, Paytak şöyle iyi, Paytak böyle mükemmel desinler, durmadan kendisinden söz etsinler. Bu özelliği sebebiyle çoğu defa olmadık işlere kalkışırdı. Sözgelişi: Benim kadar hızlı kim yüzebilir? diye kardeşlerine meydan okur, onları yarışa çağırırdı. Böyle yarışları Acar'ın kazanması olağandı elbet. O da Acar'a yetişeyim diye çabalar durur, kan ter içinde kalırdı. Sonunda da mızıkçılık ediverirdi:

— Sen, «başla!» demeden çıkış yaptın! diye Acar'la kavgaya girişirdi.

Zaten Acar'la Paytak, öbür kardeşlerine göre başka bir yapıda idiler. İkisi de gittikçe babalarına benziyorlardı. Tüyleri iyice parlamış ve başları kadife yeşili

bir renk almıştı. Vücutları daha irileşmiş, sesleri daha kalınlaşmış, daha cesur, daha atılgan olmuşlardı. Kuyrukları da yukarı kıvrıktı!

Öbür kardeşler annelerinin birer örneği idiler. Daha uslu, daha sakin! Tüyleri hem donuk, hem de biteviye boz!

Artık güneş hem erken doğuyor, hem de daha geç batıyordu. Gökyüzünde çizdiği yol daha dikleşmişti. Işıkları sadece ısıtıcı değil yakıcıydı da. Rüzgârlar soğuk esmez olmuştu. Kavurucuydu! Rengârenk kelebeklerle sinekler doldurmuştu havayı. Altın tozuna batmış arılar vızıldayarak çiçekten çiçeğe uçuşuyordu. Ovada ekinler boy atmış, başak vermişti.

İyice ısınmıştı gölün suyu. Günden güne sararan sazlar üzerinde Yusufçuklar zardan ince kanatlarını çırpıyorlardı.

Doğa en olgun çağını yaşıyordu.

Yavrular büyüdükçe çevreleri de genişliyordu. Yakındaki saz kümeleri içinde

başka yabanördeği ailelerinin de bulunduğunu öğreniverdiler. Bu bulgu ana babayı oldukça kaygılandırdı. Yine bir sürü geçimsizlik ve kavga çıkacağından korkuyorlardı. Oysa ki çocuklar pek çabuk birbirlerine ısınıvermişlerdi.

Her işin altında Paytak vardır kuşkusuz. Nitekim komşu aileyi de ilk gören yine Paytak oldu!

Bir gün bataklıktan çıkıp tozlu yolu aştı. Yolda, tozların üzerinde badi badi yürüdü. Zikzaklar çizdi. Dönüp dönüp arkasına bakıyor, perde ayaklarının tozda bıraktığı izleri zevkle seyrediyordu. Toz da güneşten iyice ısınmıştı. Yattı tozlara. Sıcacık bir fırına yaslanır gibi. Göğsünde duydu bütün ılıklığı. Eşelendi durdu. Yüzü gözü bembeyaz oldu. Sonra usandı. Pek hoşlanmamıştı bu işten. Suyun serinliği daha güzeldi onun için. Göle dönmek niyetiyle kalktı. Pıt! diye bir şey düştü yanına. Baktı, yürüdü üzerine. Uyarga-

larını oynatan, ön ayaklarını kısmış, arkadakileri dikmiş irice bir çekirgeydi bu. Nefis bir lokmaydı Paytak için. Çekirge pırr, diye sıçradı.

Paytak:

— Bak sen, benden kaçmak istiyor, dedi, öfkeyle. Daha hızlı sokuldu çekirgeye. Ama çekirge kovalandığını görünce yine ileriye doğru atladı. Paytak da daha hızlandı. Çekirge uçtu. Paytak artık kanatlarının da yardımıyle boynunu ileriye uzatmış, çekirgenin peşine düşmüştü. Öteki bir böğürtlen çalılığına dalıverdi. Paytak da daldı, öbür yandan çıktı. Döndü geldi. Dolanıp durdu oralarda. Öfkesinden söyleniyordu:

— Nereye gittin? Nereye gittin?

Hem de gözlerini dört açmış, aranıyordu. İştahı kursağında kalmış bir Paytak pek acayip olur! Sanki dünyayı yitirmiş gibi bir hali vardı mubareğin. Bet

beniz de tozdan bembeyaz.

Derken göl tarafından bir kahkaha koptu:

— Aman ne komik!

— Sana ne oluyor be?.. diyerek, o yana dönüverdi Paytak. Tepesi atmış, tüyleri dikilmişti. Ama donakaldı. Karşısında meleklerden güzel, güzel mi güzel bir ördek vardı.

Paytak bir bayrak gibi kızardı! Tozların üstünden bile belli oldu rengi. Yüreği çarpıntılıydı. Gözleri güzel meleğe takıldı kaldı. Dili damağı kuruyuverdi. Ayaklarında derman kalmadı!

Sonunda kekeleyebildi:

— Kimsiniz siz?

— Sizi seyrederken öldüm gülmekten.

Böyle deyiverdi o güzel melek, boncuk gözlerini kırpıştırarak.

Paytak sallana sallana yürüdü, ne yaptığını bilemeden:

— Sizi ilk defa görüyorum. Kimsiniz siz?

— Çok hoştunuz doğrusu. O çalının çevresinde ne yapıyordunuz kuzum öyle?

— Ben mi? Hiiç. Geziniyordum.

Güzel ördek bir kahkaha daha attı:

— Nasıl gezinmek o öyle? Koşuşup duruyordunuz!

— Evet, koşuyordum, dedi Paytak.

— Dalıp dalıp çıkıyordunuz çalılığa. Ama niçin?

Paytak büyülenmiş gibi, karşılıklar veriyordu:

— Dalıp dalıp çıkıyordum.

— Niçin dalıp dalıp çıkıyordunuz çalılara?

— Evet... çıkıyordum. Ama niçin?

— Aaa... ben size soruyorum canım, cevap versenize!

— Unuttum, dedi Paytak.

— Neyi unuttunuz?

— Niçin öyle koştuğumu.

— Aaaa, neden koştuğunuzu unuttunuz mu?

— Ben unuttum sizi görünce!

— Beni görünce mi unuttunuz? Ama niye?

— O kadar güzelsiniz ki... dedi Paytak. Sizi görünce aklımı yitirdim.

— Ahhh! Çok teşekkür ederim övgünüze, diyerek gururlandı, o melek yüzlü ördek. Edalı edalı yürüdü. Tam o sırada ince bir ses duyuldu:

— Nazlı! n'apıyorsun oralarda? Buraya gelsene!

— Geliyorum, anneciğim.

Nazlı, yani o güzel melek, arkasına dönüp Paytak'a bir Allaha ısmarladık, bile demeden kanat açtı. Gitti kendi ailesinin yanına, göle kondu. Paytak bulunduğu yerden onları boynu bükük seyretti. Durgunlaştı. Kolu kanadı kırılmış gibiydi. Yürüdü. Canı yürümek istemedi. Suya girdi, canı yüzmek de istemedi. O ailenin ya-

nına gideyim dedi, ona da cesaret edemedi. Kulaklarında o tatlı sesin yankıları, gözlerinde o meleğin tatlı yüzü, ağır ağır yüzerek, taa neden sonra yuvasına döndü.

— Paytak!

Paytak'ta ses yok.

— Paytak! diye sarstı babası onu. Paytak birden kendine geldi:

— Buyur, baba!

— Nerelerdeydin böyle bu vakte kadar?

— Yola çıkmıştım baba.

— Yola mı çıkmıştın?

— Evet, baba.

— Ne diyorsun, derken babası ona hayretle baktı.

— Yola çıkmıştım, dedi Paytak yeniden.

— Sen deli mi oldun, Paytak? Ben size her zaman, yanımızdan uzaklaşmayın demez miyim? Niye sözüm tutulmaz, bil-

mem ki. Ya bir vahşî hayvan seni görseydi? Paramparça ederdi. Bir daha böyle akılsızlık istemem!

Babası onu epeyi payladı.

Paytak o gece bir o yana, bir bu yana döndü durdu. Hiç rahat uyku uyuyamadı. Düşünde hep o meleği gördü!

Ertesi günü Paytak neşesizdi. Çevresinde olup bitenlerden bile haberi yok gibiydi. Bir rüyada yaşıyordu sanki. Bataklıkta dolaşırken iş olsun gibisinden toprağı gagaladı. Konuşmalara da hiç katılmıyordu. Hatta kendisine sorulan sorulara bile karşılık vermiyordu. Bir ara gözden kayboldu. Yola çıktı. Orada gözleri ileriye çevrilmiş olduğu halde, tünedi, güçsüz ve soluksuz!

Komşu çocukları aşağıda, gölde neşe içinde oynaşıp duruyorlardı. İçlerinde Nazlı, alımlı ve gururluydu. Kahkahalar atıyordu.

Paytak, Nazlı'yı görünce huzursuz

bir şekilde kıpırdandı. Anlamsız ötüşler çıkardı. Aşağıdakiler bu sesleri duydular. Merakla başlarını tümseğe çevirdiler.

— Yukarıda bir şey var, dedi içlerinden biri.

Bir başkası:

— Hey! Kim var orada? diye bağırdı, kimsen, çık ortaya!

Paytak çelişik düşüncelerle bir an olduğu yerde kaldı. Çekilip gitmek istedi, yapamadı.

Nazlı'nın oğlan kardeşi:

— Hey, ödlek! çık da boyunu görelim! diye kabadayı kabadayı gürledi.

Bu pek onur kırıcı bir seslenişti. Artık daha fazla gizlenemedi, ayakları üzerine dikildi.

— Aaa!.. bir ördekmiş!..

— Nerden gelmiş buraya?..

— Kim bu yabancı?..

Her kafadan bir ses çıkıyordu. Nazlı neşeyle:

— Ayol, bu dün gördüğüm ördek! diye onu tanıdığını belirtti. Hani size söylemiştim ya, çocuklar!

— Çalılığın çevresinde koşan mı? diye oğlan kardeşi sordu, anlamlı anlamlı...

— Evet! O!.. dedi, Nazlı gülerek.

— Yine çalılığı dolanmaya mı geldin? diyen oğlan sırıttı. Paytak göründüğüne bin pişmandı, kızardı. Bereket, Nazlı:

— Buraya gelsene! dedi ve kendisine el salladı. Bunu canına minnet sayan Paytak hemen kanat çırptı, süzüldü. Çalımlı çalımlı Nazlı'nın yanına kondu. Kondu ama, kızın oğlan kardeşi hemen aralarına girerek onu göğüsledi:

— Yavaş ol, ahbap! Bu ne samimiyet böyle?

Nazlı kardeşine çıkıştı:

— Aman, Yalınkat! Yapma öyle! Rahat bırak çocuğu!

Yalınkat, dik kafalının biriydi:

— İyi ama, daha kim olduğunu bile

bilmiyoruz. Elin yabanını ne diye aramıza sokuyorsun?

— Öğreniriz şimdi, hele azıcık konuşalım. Hem, iyi bir kimseye benziyor.

— Görünüşe aldanma. Benim gözüm pek tutmadı.

— Nesini tutmadı, canım?

— Sen nerden çıkarıyorsun iyi olduğunu?

— Dün biraz konuştum ya kendisiyle. Hem de bak, ne uysal bir hali var. Bakışları tatlı... Kötülerin bakışları da kötü olur.

Yalınkat kendi kendine homurdandı. Ama daha fazla ileri gitmedi. Omuz silkti, sen bilirsin gibilerden.

Nazlı, Paytak'a dönerek büyüleyici sesiyle:

— Hoş geldin aramıza, dedi. Seni kardeşlerime tanıtayım. Ama daha adını bile bilmiyorum.

— Benim adım, Paytak!

— Memnun oldum. Benim de!

Paytak hemen atıldı:

— Nazlı! dedi.

Nazlı hayretler içinde kaldı:

— Ay, benim adımı biliyorsunuz siz.

— Dün anneniz çağırdığında öğrendim.

— Evet... evet!.. dün duydunuz ve unutmadınız demek?

— Ah, nasıl unutabilirim?.. diye fısıldadı Paytak, kendimi unuturum belki, ama sizi asla.

Bu sefer de Nazlı, pancar gibi kızardı:

— Çok teşekkür ederim, dedi. Gerçekten çok naziksiniz. Bayıldım kibarlığınıza. Ha, kardeşlerimi de tanıtayım size: Bu, oğlan kardeşim, Yalınkat! Bizim koruyucumuzdur, annemden babamdan sonra tabiî.

— Memnun oldum.

Yalınkat, dişleri arasından:

— Ben de, diye söylendi, kardeşinin hatırı için.

— Ağabeyimin kusuruna bakmayın. Aslında çok iyi bir çocuktur, ama bugün biraz aksiliği üstünde.

Paytak yavaşça:

— Öyle görünüyor, dedi.

Nazlı:

— İyidir iyidir, diye devam etti: Hem... Çok iyi arkadaş olacağınızdan eminim.

— Ehhh, belki...

— Hiç sanmam, diye mırıldandı Yalınkat.

Nazlı, ağabeyinin söylediğini duymazlıktan gelerek kardeşlerini tanıtmakta devam etti:

— Bunlar da kız kardeşlerim, Süzgün ile Meneviş!

— Memnun oldum.

Kızlar başlarını eğerek:

— Biz de, dediler.

Nazlı bu törenden sonra tatlı bir gülümseme ile:

— Annem babam buraya gelince sana onları da tanıştırırım, dedi. Şimdi gelelim size. Umut ederim, senin de kardeşlerin vardır. Kaç tane? Nerde oturuyorsunuz? Bize kendinizden söz et. Yoksa ağabeyim size hep yabancı gözüyle bakacak!

Paytak, bu güzel kızın kendisine gösterdiği yakınlıkla yeniden canlandı. Onlara kendi ailesinden söz etti. Oturdukları yeri tarif etti. Sel sebebiyle geçirdikleri felâketli günleri anlattı. Kızlar Garip'in ölümüne göz yaşları döktüler. Aralarında çabucacık bir içtenlik doğdu. Yalınkat bile artık onun varlığından sıkılmıyordu. Hatta bir erkek arkadaş edinmiş olmaktan sevinç bile duyuyordu. Paytak bir ara onların ana babasıyle de tanıştı. Baba önce durumu biraz yadırgadı. Sonunda o da alıştı. Akşama kadar, bazen oynayarak,

bazen konuşarak vakit geçirdiler. Gün batarken Nazlı'yla Paytak tatlı bir sohbet içinde idiler hâlâ!

Nazlı'nın babası bir ara:

— Yuvaya dönme zamanı geldi artık, dedi.

Paytak biraz mahcup, biraz şaşkın:

— O kadar oldu mu? diyebildi.

— Tabiî, gün batıyor nerdeyse!

Paytak Nazlı'ya fısıldayarak:

— Yanınızda vaktin nasıl geçtiğini anlayamadım, dedi.

— Ben de öyle!

— Çok sevindim. Ehh, izninizle.

— Peki, güle güle. İyi geceler!

— Size de.

— Yine gelin, olmaz mı? Kardeşlerinizde getirin!

— Hay hay. Siz de gelin ama.

— Geliriz elbet.

Paytak, ev sahibi babanın önünden geçerken:

— İyi geceler, efendim! dedi kibarca.

— Güle güle. İyi geceler.

Sonra Paytak kanatlarını açarak uçtu. Bir dolandı. Birkaç kanat çırpmasıyle kendi yuvasının bulunduğu sazlığa geldi. Usulca indi. Yuvanın önünde sadece annesiyle babası vardı. Onlar da telâşlı telâşlı konuşuyorlardı. Anne aşağıdan alıyor, ama baba sabırsız ve öfkeliydi.

Paytak görününce Baba Ördek:

— Eh, işte oğlun boyunu gösterdi! dedi alaylı alaylı. Evin yolunu biliyor muydun, sen evlât?

— Biliyorum baba, tabiî. Neden bilmeyeyim?

— İyi. Vaktin geç olduğunu da biliyor musun?

Paytak:

— Epeyi geç oldu galiba, diye mırıldandı çekinerek:

— Epeyi geç olmuş, diye söylendi ba-

bası. Duy işte hanım. Epeyi geç olmuş. Peki, meraktan patladığımızı da biliyor musun?

— Yoo, neyi meraktan?

Annesi fısıltıyle:

— Oğlum, seni merak ettik. Bütün gün ortalıkta görünmedin. Baban çok kızdı sana.

— Yine yola mı çıktın? diye gürledi babası.

Paytak kekeleyerek:

— Evet... hayır... şey... dedi.

— Nasıl evet, hayır, şey?

— Hem evet, hem hayır, baba.

— Ne demek bu? diye bağırdı babası.

Paytak bir solukta:

— Önce yola çıktım, ama sonra hemen göle indim baba diye anlattı. İlerdeki sazlıkta oturan komşular var ya, baba? Onlar çağırdılar beni. Ben de yanlarına gittim. Çok iyi bir aile. O amca sizi

tanıyormuş. Beni aralarında görünce memnun oldular. Bizim gibi yetişkin çocukları var. Onlarla arkadaş oldum. Günün nasıl geçtiğini anlayamamışım. Güzel güzel konuştuk, oynadık. Merak edilecek bir şey mi bu, baba?

Anne Ördek:

— Ahhh, ahhh, siz çocuklar! diye mırıldandı.

Neyse, korkuları kaybolmuştu.

Baba Ördek:

— Haber verseydin, merak etmezdik, dedi.

— Haber verecek zaman olmadı ki, beni yanlarına çağıracaklarını bilmiyordum.

— Mademki haber veremedin, geç kalmasaydın bari.

— Geç kalınca, başına bir iş gelmesinden korktuk, dedi annesi.

Paytak:

— İyi yani. Bize hâlâ çocuk gözüyle

bakıyorsunuz, diye dikleşti.

Ana Ördek:

— Büyüseler de, annenin babanın gözünde evlâtlar çocuktur, dedi.

Baba Ördek de:

— Ayyy, siz çocuk değil misiniz daha? diye, alaylı alaylı sordu.

Paytak küskün:

— Artık büyüdük tabiî.

— Vay, efendim vay! Ne vakit adam oldun, a canım?

— İyiyi kötüyü ayıracak kadar, hiç olmazsa kendimizi koruyacak kadar büyüdük, baba!

Annesi iç çekti:

— Hiç belli olmaz.

Paytak annesine dönüp yalvardı:

— Anneciğim, komşulara gideriz, değil mi? Çok iyi kimseler onlar.

— Gideriz oğlum, gideriz, diye söz verdi Ana Ördek. Haydi, şimdi sen yatmaya git bakalım.

— Ohh, çok teşekkür ederim, sağ olun! İyi geceler!

Paytak hemen yuvaya yöneldi. Annesi babası arkada kalmıştı.

Baba:

— Bunları yönetmesi güçleşti artık, dedi eşine.

— Gerçekten o kadar büyüdüler mi? diye merakla sordu, Ana Ördek.

— Büyüdüler hanım, büyüdüler.

— Sahi mi? Zaman ne çabuk geçiyor.

Bunu söyledikten sonra Ana Ördek gülümsedi. Gözleri çocuk büyütmüş olmanın gururuyle pırıltılıydı.

Baba:

— Geç kaldı diye epeyi kızmıştım, oysa! diye söylendi. Fena bir yerde değilmiş, öfkem geçti. Dikkat ettin mi, nasıl neşeli geldi? Gününü iyi geçirdiği belli. Ben de neşesini kaçırmak istemedim.

Ana Ördek minnetle:

— İyi ettin, canım, dedi. Aranızda tatsız bir olay çıktı mı, ne olursa bana oluyor, çok üzülüyorum. Yine öyle olacak diye ödüm koptu.

— Çocukların büyüdüğünü ister istemez kabul edeceğiz. Birer tutsak değiller ki. Çevreyle ilişki kurmaları gerekli artık. Komşulara gidelim bari.

— Oh, ne sevinirim bilsen. Hemen yarın.

— Yarın.

— Çocuklarla uğraşmaktan dünyayı unutmuşum. Ne değişiklik olacak benim için!..

Ertesi günü kararlaştırdıkları bu ziyareti yaptılar. En çok sevinen çocuklardı tabiî. Yaygaraları göklere çıktı. Türlü türlü oyunlar oynadılar. Acar çevik hareketlerle yine hepsini hayran bıraktı. Komşuların oğlu Yalınkat da ondan hiç aşağı kalmıyordu. Paytak'la Nazlı başbaşa kalıp konuşmayı tercih ettiler.

Daha sonraki günlerde de birbirlerine gelip, gitmeler eksik olmadı. Bu arada Akkanat zekâsıyle dikkati çekti. Özellikle Yalınkat'a çok etkili oluyordu. Akkanat bir şey anlatmaya başladı mı, Yalınkat onun yanından ayrılmıyordu. Ağzı açık, onu dinlemekten kendini alamıyordu.

Sabahları gözünü açan, kendini komşuda buluyordu. Hele o tembel Paytak, artık en erken uyanan olmuştu. Uyanır uyanmaz da soluğu Nazlı'nın yanında alıyordu.

TEHLİKE

YANDAKİ tepede ulu bir çınar ağacı vardı. Geniş yapraklı ve gölgesi göle kadar uzanan bir ağaç. Güneş bulutları kızartırken, ışıkları önce onu kucaklardı. Dalları serçelerle dolu olurdu hep. Bu küçük kuşlar, çılgın şakımalarla sabahları ötmeye koyulurlardı. Yuva alaca karanlık içindeyken bile sabahın müjdecisi bu serçeler oluyordu. Paytak onların ötüşünü duyar duymaz gözlerini açıverirdi.

Bu sabah da öyle oldu. Paytak herkesten önce uyandı. Yattığı yerde biraz kuşları dinledi. Sonra kalktı. Usulca yürüdü. Suyun kenarına gelince sağ ayağını arkaya uzattı. Sağ kanadını açtı. Bir defa gerindi. Boynunu kaşıdı. Arkaya baktı. Hiç kimsenin daha kalkmaya niyeti yoktu. Aman, bana ne canım, dedi kendi kendine. Suların koynuna daldı. Bir iki kulaç yüzdü. Daldı çıktı. Soğuk banyo ona canlılık vermişti. Özene bezene yıkandı. Gagasıyle tüylerini kabarttı. Yeter derecede süslenince, hafif rüzgârın hışırdattığı sazların arasından süzüldü. Sazlar aralandıkça, güneşin pembeleştirdiği masmavi gök görünüyordu. Sular da bin bir ışıltı içinde.

— Hey, Paytak! bizi de bekle! diye bağıranlar oldu arkasından. O yıkanıp süslenirken kardeşleri de uyanmıştı. Şimdi ona yetişmeye çalışıyorlardı.

— Kimseyi beklemeye niyetim yok,

uyku tulumları!.. diye neşeyle bağırdı onlara.

Acar, öfkeyle söylendi:

— Nasıl olsa ben sana yetişirim, koca budala; beklesene!

— Hıh, yetişebilirsin sanki! Avcunu yala! Şimdi kızlara gidip, senin hâlâ horul horul uyuduğunu söyleyeceğim. Bir güzel taklidini de yapacağım. Azıcık eğlensinler.

— Sen benimle uğraşıp durma, kafanı patlatırım sonra. Beklesen de beraber gitsek, ne olur sanki? Bir banyo yapayım, geliyorum.

— Ben gidiyorum. Sen biraz daha uyu. Uyu da büyü!

Paytak sonra bir kahkaha atarak, yüzmesini hızlandırdı. Boynu eğik sazların arasından kaydı. Düze çıktı. Ama çıkmasıyle:

— Amanın, bu ne? diye korkuyla feryat etmesi bir oldu.

En küçük kardeş ağaç dalının altında kalınca herkes çok üzüldü.

Az ötede kütük gibi bir şey vardı. Boylu boyunca uzanmış bir gölge kıpırdadı üzerinde. Sarkık kulaklı, benekli bir köpek havlayarak suya atıldı. Aceleyle ve Paytak'a doğru suları sıçratarak geldi.

Paytak:

— Aman çocuklar, dikkat! diye bir çığlık atarak havalandı. Hızla kanat çırptı. Bu bilinçle değil, daha çok içgüdüyle yapılmış bir hareketti. Kayıktan bir tüfek namlusunun doğrulduğunu gördü. Gümmm! diye patladı tüfek, tepelerde yankılar yaratan bir gürleyişle. Ulu çınardaki yüzlerce serçe korkuyla uçuştu. Ürkek cıvıltılarla havalandılar.

Paytak, sol kanadında dayanılmaz bir acı hissetti. Dermanı kesildi. Kanadından kopan bir iki telek tüyü döne döne göle düştü. Yararsız birkaç çırpınış! Kanatları onu taşıyamıyordu. Gücü tükenmiş halde aşağıya süzüldü.

Bir karış kırmızı dili dışarıda av kö-

peği, sevinçten havlıyordu. Deli gibi yüzüyordu sularda, sevinçten çılgına dönmüştü.

Suya düşerse Paytak'a kurtuluş yoktu. Şimdiden zavallı vücudunu salyalı dişlerin arasında hayal ediyordu. Bitmiş, tükenmişti. Acaba son dakikalarını mı yaşıyordu?

— Gayret, Paytak! Gayret!

Bütün sevdikleri gözünün önünde canlandı. Sanki hepsi de ne yapacak diye ona bakıyorlardı, gözlerinde acı vardı. Babası dimdik ve metindi. O ötekiler gibi kendini kapıp koyvermemişti. Sanki beyninde babasının sesi çınlıyordu:

— Gayret, Paytak! Gayret!

— Ahh! Kuvvetim kesildi, yapamayacağım!

— Başaracaksın! Gayret et!..

Paytak müthiş bir çaba ile kanatlarını çırptı. Çırptıkça havalandı. Göl aşağıda kaldı. Köpek şaşkın, yerinde döne-

niyor, üzüntüsünden iniltiler çıkarıyordu. Kanatlarını çırptıkça hızlandı, Paytak. Yükseldi. Artık ne köpek, ne de kayık görünüyordu. Aşağıda güneşte pırıldayan göl vardı sadece. Tepeler bile dümdüz olmuştu. Kendini gökte yapayalnız buldu. İleri! Daima ileriye doğru süzülüyordu. Hem de bir kurşun gibi hızla.

Yorgundu, yaralıydı. Kanatları kıpırdamaz hale gelmişti. Başı zonkluyor, kulakları çınlıyordu. Sol kanadındaki acı dayanılacak gibi değildi, yanıyordu sanki. Ne kadar uçtuğunu bilemiyordu. Ama şurası gerçekti ki, tehlikeden uzaklaşmıştı.

Gözleri karardı. Direnci kalmamıştı artık! Bütün dermanı kesildi. Parmaklarını bile oynatamıyordu. Bir yere konmalıydı. Ama neresi olursa olsun. Dinlenebileceği bir yere!

Kendini bıraktı. Boşlukta bir düşüş başladı. Göle bir inebilseydi. Suların koynuna. Sazların arasına saklanırdı. Hay Al-

lalı, bu ne aksilik? Gölün sonuna gelmiş, göl bitmişti. Yüksek bir yapı vardı önünde. Dönüş yapmaya çalıştı. Ama ne mümkün? Bari binanın çatısına konsam, diye düşündü. Bu sefer de yükselemiyordu. Nerdeyse duvara çarpacaktı. Hayal meyal bir delik gördü. Duvarda koskocaman bir delik. Hızını kesmeye çalışarak içeri daldı.

Sonuçta binanın çatı kirişlerinden birine konmayı başarabildi.

İçerdeki güvercinler ürkerek uçuştular. Kimi onun geldiği delikten, kimi öbür yanda camı çerçevesi olmayan çatı penceresinden.

Paytak konduğu kalasa tünedi. Derin derin soludu. Göğsü inip inip kalkıyordu.

— Bu güvercinlere de ne oluyor? diye biri bağırdı aşağıdan. Meraklı adamlar kafalarını dikerek yukarı baktılar. Biri o kadar arkasına yaslandı ki, başındaki kasketi düşüverdi. Eğilip aldı şapka-

sını, bir iki çırpıştırarak yeniden kel kafasına geçirdi.

— Kedi çıkmıştır tavana, diye söylendi kel adam. Ne namussuz bir hayvan o, anlatamam! Canı istedikçe bir iki güvercini indiriyor midesine.

— Sen bulsan yemez misin yani? diye biri sırıttı.

— Elbette. Hiç yemez olur muyum canım? Bayağı semirmişler üstelik, kızartması nefis olur!

— Ben bulgur pilavının üstünde keklik etine bayılırım.

— Bulsak da yesek, diye kel adam yalandı.

— Geçende patron vurmuş, yenge de pişirmişti. Bana da pay düştü. Gerçekten enfesti!

— Patron bugün de yok ortalıkta!

— Ben gördüm, kayıkla ava çıktı, kuşluk vakti.

— Kayıkla mı?

— Evet, kayıkla.

— Desenize, bu akşam ördek ziyafeti var!

— Ördek yaşlı olursa batağa kokuyor, ağır oluyor eti. Ama palazlanmış yavru olursa, ağzına lâyık hani.

Kel bir iki yutkundu, sonra da ağzının suyunu sildi.

— Olsa da yesek, dedi yeniden.

— Gece nöbetine kalırsan yersin.

— Patron vurabilirse tabiî.

— O boş dönmez, dedi arkadaşı. İyi avcıdır bizim patron.

Büyük kapıdan bir adam girdi içeriye. Onlara şöyle yan gözle bir baktı:

— Oh, oh! Ne âlâ!.. Yaptığınız sadece lâk lâk. Sizin hiç işiniz yok mu be? diye çıkıştı onlara.

— Var, usta. Sizi bekliyorduk.

— Bırakın boş sözü. Haydi işinize!

— Arızayı giderdin mi, usta? diye sordu Kel.

— Giderdim elbet, saatlarca sürmeyecek ya?

— Çalıştıralım öyleyse makineleri.

— Ben çalıştırırım, dedi usta sert sert. Siz çuvalları taşıyın!

Gitti. Uzun bir demir kolu yana çekti. Miller harekete geçti. Üst üste oturtulmuş kocaman taşlardan üstteki hırıldayarak dönmeye başladı. Usta, kolu biraz daha çekti. Değirmen taşının dönüşü bir o kadar daha hızlandı. Oluktan ipince, beyaz unlar aşağıya aktı.

— Yere dökülüyor, kör müsünüz be? diye bağırdı usta. Çuval tutun oluğa!

Kel getirdiği çuvalın ağzını aceleyle açtı, yanaştı.

— Değirmen çalışıyor, haydi, buğday çuvallarını taşıyın!

Ağır çuvallarla yüklü adamlar sökün etti. Sahanlık merdivenini tırmanıp yukarı çıktılar. Biri yere çökerek, değirmen oyuğuna buğdayın boşalmasını ayarladı.

Koca taş, kulakları sağır edici bir gürültüyle dönüyor, dönüyordu. Bembeyaz bir toz tabakası ortalığı kaplayarak yüzlerine gözlerine bulaştı adamların. Bir süre sonra hepsi birer sirk palyaçosuna benzemişlerdi.

Sol taraftaki yan pencerelerden değirmenin büyük çarkı gözükmekteydi. Gıcırtılarla dönüyordu. Paralel ve yatay çakılmış kanatlarından inci damlaları halinde sular süzülmekteydi. Yukarıdaki bentten tazyikli bir su geliyor, çarkı çeviriyordu.

Ürkerek uçuşan güvercinler, havada daireler çizip dolaştıktan sonra gelip değirmenin çatısına kondular. Korkuyu unutmuşlardı. Birbirleriyle itişmeye başladılar, şakalaştılar, kıskançlık kavgaları ettiler. Sonuçta birer ikişer, camsız pencereden ve loş delikten içeri girdiler. Kalasın üzerine dizildiler. Köşede sinmiş yatan, üstelik kendilerinden epeyce farklı da olan

Paytak'a çekinerek, yan gözle bakıyorlardı. Paytak'ın ise gözü dünyayı görecek halde değildi. Kanadı sızılı, vücudu ateşler içinde.

Bütün gün ve bütün gece değirmen taşlarının uğultusu, çarkın gıcırtısı ve çarktan dökülen suların çağıltısı devam etti durdu. Çuval çuval buğday öğütülerek un haline geldi. Hamallar arabalardan buğday çuvallarını içeri, un çuvallarını da dışarıya, arabalara taşıdılar durmadan. Tepeden, değirmen içindeki bu gelip gitmeler pek güzel izleniyordu.

Paytak yorgun, bitkin, bir ara kendinden geçti. Tünediği yere yığıldı, bayılmıştı. Bilinçsiz düşlere daldı. Yuvasını, kardeşlerini ve hepsinden çok Nazlı'yı sayıkladı!

■

O MÜTHİŞ olayın geçtiği sabah, Paytak'ın, Aman, dikkat!.. diye attığı çığlık,

kardeşlerini hareketsiz bırakmıştı. Bu uyarı hepsini olduğu yere bağladı. Bir tehlikenin varlığını hissettiler. Tüfeğin gümlemesi ise ödlerini kopardı. Hemen sazların arasına gizlendiler. Bilindiği gibi burada sazlar, bir yılanın bile, aralarından sızamayacağı şekilde sıktı.

Baba Ördek durmadan:

— Susun! Saklanın! diye onları uyarıyordu.

Merak ve kaygı dolu uzun dakikalar geçti. Köpeğin havlamaları uzaklaştı. Daha sonra birkaç gümleme daha duyulduysa da bu sesler yuvanın çok uzağından gelmişti. Demek ki avcı bu çevreden gitmişti.

Buna rağmen Baba Ördek dışarı çıkılmasını istemiyordu.

— Çıkıp Paytak'ı aramalıyım, diyen Ana Ördek ağlıyordu.

— Hayır! diye bağırdı babaları. Bu çocukları da tehlikeye atamam. Kıpırda-

madan yerinizde oturun!

— Ya Paytak'a bir şey olduysa?

— Belki olmamıştır!

Ana Ördek inledi:

— Ya olduysa?

Baba soğukkanlı görünmeye çalışarak:

— Sakin ol, canım! dedi. Olmamıştır belki. Hem, olacağın önüne geçilmez. Ama inşallah kurtulmuştur, çıkar gelir şimdi.

Ana Ördek umutsuzlukla hıçkırdı:

— Hiç sanmıyorum.

— Hemen umudunu kaybetme!

— O gümbürtüden sonra umut mu kalıyor?

— Belki vurulmamıştır! Kaçmış da olabilir, değil mi ya?

— Ah, keşke kurtulmuş olsa, keşke kurtulsa.

— Keşke... diye, içinden dileklerde bulundu Baba da. Gerçekte o da yitirmişti umutlarını. Ama bir baba olarak bunu

açıklayamazdı. Avcıların nasıl kimseler olduklarını çok iyi biliyordu o. Bu adamlar pek boş yere silah atmazlardı. Ancak ya çok çevik hareket etmekle ya da mutlu bir rastlantıyla onların elinden kurtuluş olurdu. Sonsuz bir keder içinde sustu Baba. Eşi ağlamakta devam ediyordu.

Bu sırada sazların üzerinde bir kanat hışırtısı duyuldu. Hepsi kulak kabarttılar.

Baba Ördek:

— İşte, geldi, diye sevinçle yerinden hopladı.

Ana Ördek de sevinç dolu:

— Hele, Paytak'ım geldi! diye bir çığlık attı.

Çocuklar da:

— Paytak geldi, diye bağırdılar umutla.

Ama ne yazık ki bu sevinç kısa sürdü.

— Teyze! Neredesiniz? diye Nazlı sesleniyordu onlara. Bu vefalı komşu kı-

zı soluk soluğa yanlarına geldi. Ana Ördek üzüntüyle yeniden hıçkırmaya başladı.

Nazlı:

— Ahh, teyzeciğim! teyzeciğim! diyerek onun boynuna sarıldı. Avutmaya çalışıyordu. Oysa, o da onlar kadar kederli idi.

Ana Ördek göz yaşları arasında:

— Nedir bu başımıza gelenler? diye bağırdı.

Nazlı sakin görünmeye çalıştığı halde ağlamaklı bir sesle:

— Ahh! biz bütün olanları gördük, dedi.

Baba Ördek merakla:

— Gördünüz mü? diye sordu.

Ana Ördek ağlamasını keserek:

— Paytak'ımı gördünüz mü? diye atıldı.

— Gördüm, dedi Nazlı yavaşça. Sabahları erkenden bize gelmeyi âdet edin-

mişti. Ben de onun yollarını gözlerdim. Erkenden karşılamaya çıkardım. Bu sabah da buluşma yerine gelirken, birden tüfek sesiyle irkildim.

Anne kolu kanadı kırık:

— Vuruldu mu? diye sordu, gördün mü?

— Gördüm, dedi Nazlı hıçkırarak, tüfek gümlerken Paytak havada idi. Birden suya doğru süzülmeye başladı. O korkunç canavar da ona doğru yüzüyordu. Suya düşseydi köpek onu yakalayacaktı.

Ana Ördek sevinçle kıpırdadı:

— Düşmedi mi?

— Hayır, dedi Nazlı heyecanla, Paytak suya düşmedi! Oysa, düşecek sanmıştım ben. Bilmem nasıl oldu? Büyük bir çaba harcayarak yeniden havalandı. Sonra da gökyüzünde gözden kayboldu.

— Demek düşmedi! diye sevinçle yerinden zıpladı, Ana Ördek. Paytak düşmemiş, Paytak düşmemiş, çocuklar!..

Baba Ördek yine de kaygılı, yavaşça sordu:

— Acaba vuruldu mu?

Nazlı üzüntüyle fısıldadı:

— Sanırım yaralı.

Baba düşünceli düşünceli yanlarından ayrılırken:

— Yine de içimizde bir tmut parladı, diye konuştu. Paytak belki bir gün dönebilir. Yaşadığını bilmek de bir avuntu bizim için.

Gözlerinden akan iki damla yaşı kimseye göstermeden kanadının ucuyla sildi.

KURTARICI

PAYTAK bir köpek havlaması yle kendine geldi. Korkuyla çevresine bakındı. Nerede olduğunu hemen kestiremedi, telâşlandı. Büyük su çarkının döndüğü yandaki pencerelerden güneş ışıkları sızıyor, adamların çalıştığı bölmeleri aydınlatıyordu. Aşağıda, elinde kırbacı, sırtında meşin gocuğu ile dolaşan patron işçilerine komutlar yağdırmaktaydı. Alaca benekli köpeğin ise, acelesi olanların telâşıyle oradan oraya koştuğu görülüyor, öteye be-

riye gidip gelip sevinçle sahibinin çizmelerine sürünüyor, dalkavukça yaltaklanıyordu.

Patron ise ayaklarına dolanan köpeği:

— Hoşt, be! hoşt, be! diyerek tekmelemekteydi. Tekmeyi yiyen hayvan iniltiyle biraz uzağa kaçıyor, ama az sonra yine gelip adamın çevresinde dolanıyordu.

— Baba! baba!

Geniş kapıdan fırtına gibi bir çocuk girdi. Köpek neşeyle havlayarak ona doğru koştu. On yaşlarında, çelimsiz, sarı benizli bir çocuktu bu.

— Baba! diye bağırdı çocuk.

— Ne var, Osman?

Alnına dökülen sarı saçlarını arkaya iten çocuk:

— Çay hazırmış, annem çağırıyor, dedi.

— Peki, peki. Gelirim, şimdi işim var biraz.

— Annem çabuk gelin diyor.

— Allah Allah! diye söylendi Patron. İşim var dedim ya; geleceğim, patladınız mı?

Çocuk, köpeğin başını okşayarak, ortalıkta gezindi. Değirmen taşlarının altına geldi. Oluktan çuvallara akan kar gibi beyaz un seline hayran hayran baktı.

Kirişteki güvercinler itişe kakışa oynuyor Paytak'ın varlığını umursamıyorlardı. Alışmışlardı ona! Paytak'ın sol yanı ise büsbütün uyuşmuştu. Donuk gözlerle aşağıyı süzüyordu. Kolunu kanadını kıpırdatacak hali yoktu.

Birden ne olduysa oldu, güvercinler huzursuzca kaynaşmaya başladılar. Korkuyla uçuşup, pencerelerden dışarı kaçıştılar. Bir dakika içinde uzun kalas üzerinde hiç biri kalmamıştı.

Paytak kuşkuyla başını o yana çe-

virdi. İçi hop etti! Kirişin orta yerinde, iyice kalasa yapışmış bir kedi vardı. Canavar gözleri ışıl ışıl parlıyordu, bakışları da Paytak'a dikilmişti. Kırmızı diliyle yalanıyor, konacağı ziyafetin zevkiyle bıyıkları titriyordu. Sinsi sinsi biraz daha yaklaştı. Paytak'ı ürkütmemeye çalışıyor, usulca aradaki mesafeyi kapatmaya uğraşıyordu. Ne kadar kurnaz ve ne kadar sessizdi. Birden dikiliverdi. Âdeta yaylandı Miyavvvv!.. diyerek öne atıldı. Paytak dehşetle kendini boşluğa bıraktı.

Aşağıda çalışanlar bu gürültü nedir diyerek, ağızları bir karış açık tavana baktılar.

Paytak kanatlarını çırpmak istediyse de bunu başaramadı. Döne döne aşağıya, un çuvallarının arasına düştü. Orada sıkıştı kaldı.

Köpek havlaya havlaya oraya koştu. Çuvalların üstüne sıçradı. Bir av yakalamış olmanın çılgın sevinci içinde eğiliyor,

kokluyor, çuvalları tırmıklıyordu. Kuyruğu sağa sola savrulmaktaydı.

Adamlar da o yana koştular. İşi gücü bırakmışlardı. Kel herif yüzükoyun, çuvalların üzerine yattı. Şapkası düştü başından. Köpeği yanından kovdu. Kolunu uzattı. Eline bir gaga yedi. Vayyy canına... diyerek acıyla geri çekti. Patronla oğlu da gelmişlerdi.

— Elimi gagaladı yahu! diye söylendi Kel.

Herkes meraklanmış, şaşkın şaşkın bakıyordu.

Patron:

— Ne olur, yemedi ya, diye haykırdı.

Kel utanarak yeniden uzandı. Ayaklarından yakaladığı gibi Paytak'ı tepesi aşağı çıkardı. Hayvan kıpırdamaya çalışıyor, ama beceremiyordu.

— Aaa... bir ördekmiş! dedi, Kel hayretle.

— Hem de yabanördeği! diye biri a-

çıkladı.

— Şu kısmete bak! ayağıma geldi! dedi Kel sevinçle.

Osman, Paytak'ı hayran hayran süzerek:

— Ne güzel, başı da yemyeşil, dedi.

Babası:

— Üstelik, erkek!

Adamın biri:

— Peki ama, burda ne işi var bu hayvanın?

Kel adam şapkasını başına geçirirken, sol kanat üzerindeki kan lekelerini fark etti:

— Aaa, bu yaralı! diye söylendi.

Patron, Paytak'ı kelin elinden aldı. Güzelce inceledi:

— Yahu, bu benim dün vurduğum ördek!

— Yok canım.

— Anlatmıştım ya size. Vurup da

kaçırmıştım hani. Bu işte! Suya düştüydü de ,sonra ne olduysa, yeniden havalanıp kaçtı elimden.

Kel, ördeği vermezler korkusuyle:

— Yaa! diye fısıldadı.

— Bu yana doğru havalanmıştı, geceyi tavanda geçirmiş demek!

Kel, çuvalların üzerinden atlayarak geldi:

— Şimdi ona bir bıçak çalarım ben. Öğlene de kızartıp afiyetle yerim!

Osman dehşetle bağırdı:

— Hayır! olmaz öyle şey!

Kel telâşla:

— Vay, beyim; nedenmiş? dedi.

— Onu kestirtmem.

— Ben buldum ama.

Küçük Osman babasının koluna yapıştı. Kel'e de nefretle bakıyordu. Ördeği babasınnı elinden çekerek aldı:

— Baba, ne olur; onu kestirmeyelim! diye yalvardı.

Kel adam karşı çıktı:

— Yaralı zaten, ne yapacaksın onu?

— Olsun, dedi Osman Paytak'ı göğsüne bastırarak. Ben ona bakarım. İyi olur elbet. Gözlerinden yaşlar akıyordu çocuğun. Onu kimseye vermeyin, ne olur, baba!

Kel öfkelenerek söylendi:

— Ama onu ben yakaladım.

— Baba, vermeyeceksin, değil mi? Ne olursun acı ona.

Babası güldü:

— Peki, senin olsun, dedi.

Kel yine karşı çıktı:

— Ama böyle olmaz ki. O benim, ben tuttum çünkü.

— Ben sana başkasını veririm sonra, dedi patronu.

Öteki boynunu büktü:

— Eh, öylesi olur!.. Ama arası uzamasın Patron! dedi.

— Uzamaz, uzamaz.

Osman, kucağında Paytak, uçar gibi koştu, büyük kapılardan çıktı. Köpeği de neşeyle havlayarak arkasından koşuyordu.

— Anne! Anne bak, ne bulduk!

Annesi çocuğun bağırışlarıyle sundurmaya çıktı. Koca değirmene bitişik, küçük bir evde oturuyorlardı. Uzunca boylu bir kadıncağızdı. Saçlarını da başına topuz yapmıştı.

Ellerini önlüğüne silerken:

— Ne oluyor Osman, bu ne gürültü? diye sordu.

Osman soluk soluğa:

— Bak, ne yakaladık!

Kadın âdeta bir çığlık kopardı:

— Aman... yine mi ördek?

— Ama anneciğim, bu canlı.

— Canlı mı? Kadın ördeğe ilgi ile baktı. Nerede buldunuz bunu?

— Değirmende anneciğim.

— Hayırdır inşallah. Değirmende ne işi varmış?

— Yaralı, anneciğim.

— **Yaralı mı?**

— Evet, baksana! Kanadından yaralanmış.

— Allah, Allah! Vah yavrucuk!

— Kel neredeyse kesiverecekti.

— Gözü doymaz ki mubareğin.

Osman merdivenleri apar topar çıktı. Paytak'ı ileri uzatarak annesine gösterdi:

— Yüreği lüpür lüpür atıyor, anne! dedi.

— Korkmuştur elbet.

— Baksana, kanadı yaralı. Babam, bu benim dün vurduğum ördek, dedi!

— Yaa, öyle mi? Vah zavallıcık!

— Anneciğim, bakalım buna, yarasını iyi edelim, olmaz mı? Benim güzel anneciğim.

Kadın kararsız:

— Olur, olur ama, yabanördekleri in-

sana alışmazlar ki, dedi.

Osman üzülerek sarı saçlarını arkaya itti:

— Neden acaba?

— Onlar özgür yaşamaya alışıktırlar da onun için.

— Olsun, dedi çocuk; ben buna iyi bakacağım. İyi olmasını istiyorum. Ne güzel şey, anneciğim. Kıyamadım kesilmesine.

Kadın güldü:

— Ne merhametli şeysin sen, diyerek çocuğunun saçlarını okşadı.

— Ne yapabiliriz yarasına?

— Haydi, içeri girelim de bir çaresini buluruz. Baban gelmiyor mu çay içmeye?

— Az işi varmış, şimdi gelecek.

— Kaynaya kaynaya su kalmıyor demlikte. Gelin deyince hemen gelmiyorsunuz. Bu yüzden de benim işim bitmiyor, sizin yüzünüzden.

Anne oğul sundurmayı geçtiler, mutfağa girdiler. Arkadan köpekleri de içeri dalacak oldu. Ama kadın onu kovdu:

— Hoşt! İyi vallahi, bir sen eksiktin.

Köpek kuyruğunu sallayarak, kapının eşiğinde dikildi kaldı. İnleyerek yalandı. Ayaklarını ileri uzatıp çöktü, başını da ayaklarının üstüne yasladı.

— Osman! benim dikiş kutumu getir! dedi annesi.

Çocuk koşarak gidip geldi. Annesi kutudan makası aldı. Paytak'ın kanadını tuttu. Oğlu korkuyla:

— Ne yapıyorsun anne? diye sordu.

— Bak şimdi! Önce şu kırık tüyleri temizleyelim. Yarayı iyice açalım. Sonra tentürdiyot sürer, penisilin tozu ekeriz, yaranın azmasını önlemiş oluruz. İyi bir merhemim var, onu da sürdük mü, tamam!

— Peki, sen bilirsin anneciğim.

Kadın yarayı temizledi. Paytak sıkı-

ca tutulduğu için kıpırdayamıyordu hiç.

— Çabuk iyi olacak, merak etme! diye güven verdi annesi. Yalnız, kediden iyi koruman gerek. Bu da artık senin işin, ben karışmam.

Çocuk heyecanla:

— Ben bakarım ona, dedi. Gözüm gibi korurum. Kediyi eve sokmam hiç!

— Kedi her yere girer.

— Ördeğin olduğu yere hele bir girsin, canına okurum onun!

Annesi güldü:

— Anlaşılan, koynuna alıp yatacaksın ördeği, dedi.

Osman içtenlikle sordu:

— Sahi, öyle olur mu, anne?

— Bilmem.

— Yok yok, öyle olmaz.

Annesi oğlunun kulaklarını çekti:

— Şu duvardaki eleği al. Onun içine kuru ot koy. Ördeğini onun içine yatırırız, yuvası orası olur, emi?

— Yaşa anneciğim!

Babası çay içmek için mutfağa geldiğinde, her şey hazırlanıp bitmişti. Paytak eleğin içine yerleşmiş, önüne bir kapta ekmek konmuş su verilmişti.

— Vayyy! Hastamız nasıl bakalım? diye sordu baba.

Osman keyifli:

— İyi, babacığım iyi, dedi. Kana kana su içti.

— Eh, iyilik belirtisi bu. Bir hasta, çorbasını içmeye başladı mı, iyileşiyor demektir.

Masaya oturdu, çayını karıştırırken devam etti:

— Bu ördek kuvvetten düşmüş olsa gerek. Ona iyi besin vermeli. Güçlendirici şeyler. İyisi mi hanım, sen biraz işkembe kıy, azıcık da buğdayla karıştır. Bunları yemeye bayılır o.

— Ehhh, başka işimiz kalmadı galiba, diye uflayarak yakındı karısı.

— N'olursun, anneciğim; yaparsın di mi? diye rica etti oğlu. Madem ona yarayacak, yaparsın dii mi?

Annesi onu kıramadı:

— Peki peki, yaparız, dedi, hele sen şu yağlı ekmeğini ye, çayını iç de.

Yemekten kalkınca Osman, Paytak'ı kendi odasına taşıdı. Kedi girmesin diye de kapısını iyice kapadı. Akşama doğru Paytak bol bol su içerek, nefis kıyılmış işkembe tiritinden azıcık yedi. Osman bütün gün onun başından ayrılmadı. Arada bir gidip, yeşil başını sıvazlamaya çalışıyordu. Paytak minnetini ifade için olacak, bir iki defa Vak, vakkk!.. diye öttü. Çocuk sevincinden uçuyordu.

Üçüncü gün eleğin içinden çıkıp küçük Osman'ın karyolasının altına gizlendi. Osman dışardan gelip de ördeğin yerinde yeller estiğini görünce bir tuhaf oldu.

— Anne, ördeğim kaybolmuş! diye mutfağa koştu. Soluk soluğa ve ağlamak-

lı. Ya kör olası kedi kaptı ya da çalmışlar ördeğimi! diye feryat ediyordu.

Annesi:

— Eninde sonunda olacağı oydu, diye söylendi. Ama ben odanda olduğunu sanıyorum. Sabahleyin oradaydı çünkü.

— Yok, anneciğim! Yok, vallahi!

— Oğlum kapılar kapalıydı, bir yere gidemez. Aaa, ne bu telâş canım?

— Ya kedi kaptıysa... vallahi o kediyi göle atar boğarım. Güvercinleri yediği yetmiyormuş gibi, bir de benim ördeğimi yediyse parçalarım onu, inan ki. Dediğini yapacakların şimşekleri çakıyordu gözlerinde, öfkeli ve kinliydi.

— Dur, oğlum dur! dedi annesi. İçerdedir de sen görmemişsindir.

— İnanmıyorsun bana ama, yok işte anneciğim.

— Şimdi birlikte gider, bakarız, dedi annesi. Bir kap içinde çalkaladığı yu-

murtayı masaya bıraktı. Osman'ın elinden tuttu. Haydi, gidelim de ördeğini bulalım, dedi.

Odaya girince, kadın cıvık bir şeye bastı. Düşecek gibi oldu. Hemen:

— Vayy! Ben bunu istemem evde, diye haykırdı. Meret yaratık! Her yanı pislemiş!

Sanki o kabahatı kendisi yapmış gibi kulaklarına kadar kızardı Osman.

Annesi:

— Aaa! Vallahi istemem! billahi istemem! diye yemin üstüne yemin ediyordu. Bak buraya da pislemiş. Evin içinde böyle kümes hayvanı beslenmez zaten. Hemen onu dışarı atacağız, anladın mı? Hemen kümese!

Osman suçlu suçlu ve usulca:

— Hele önce bulalım da, dedi.

Annesi:

— Gel, bili bili! Gel! diye ördeği çağırmaya başladı. Karyolanın etek örtüsü-

nü kaldırdı. Çünkü hayvanın girebileceği başka bir yer yoktu. Eğildi baktı:

— İşte, pis ördeğin burda! diyerek Osman'a seslendi.

Paytak ayakta dikilmiş, kırık kanadı aşağı sarkık, garip garip onlara bakıyordu. Osman'ın içi ezildi, boylu boyunca yere uzanıp ördeği tutmaya çalıştı, hayvan kaçtı. Baktı ki tutamayacak, kışt! kışt! diye ürküttü. Paytak badi badi yürüyerek dışarı çıktı. Annesi dehşetle:

— Tüh! Allah iyilik versin, emi! dedi. Şu gömleğine bak, ne oldu?

Osman pislik bulanmış gömleğini eliyle kapatmaya çalıştı çabuk çabuk.

— Yok yok, dedi annesi kesinlikle. Mümkünü yok, bu ördek içerde kalamaz artık!

— Ama anneciğim, yaralı!

— Madem ayaklanmış, gezmek istiyor. Şu halde yarası marası kalmamış demektir.

— İyi oldu mu? diye sevinçle sordu Osman.

— Yarası kabuk bağlamış bile. Dökülen tüylerin yerine yenileri çıkacak. Onlar da büyüyünce kanadı eskisinden sağlam olacak.

— Sevindim buna.

— Burada tutmanın gereği kalmadı. Haydi şimdi, al ördeğini, doğru kümese! Ortalığı berbat etmiş musibet hayvan.

Küçük Osman isteksiz, Paytak'ı yakaladı. Koltuğunun altına sıkıştırdı. Bir eliyle de hayvanın başını sıvazlıyordu:

— Patladın sanki, diye de yavaştan yavaştan ona çıkışmaktaydı. Niye çıktın elekten? Ortalığı da bu kadar batıracak ne vardı?

Annesi onu iterek kapıdan çıkardı:

— Haydi Osman, sallanma! Gözüm görmesin bu pisi. Yoksa afakanlar basacak. İşim yokmuş gibi bir de bu bir sürü iş açtı başıma. Odanın haline bak. Oraya

buraya pattadak yapmış. Çıldırmak işten değil.

Osman sundurmadan aşağı atladı. Ağaç parmaklıklı kapıyı iterek bahçeye girdi. Göle doğru dönerek eve bitişik kümese vardı. Tel örgülü güneşliği ile üstü kapalı bir de odacığı olan bir yerdi burası. Yem atılacak diye, içerde ne kadar tavuk, ördek ve hindi varsa, hoplaya zıplaya tel örgünün çevresine toplandı. Bağırıp çağırarak ve birbirlerini çiğneyerek.

Osman:

— Yiyecek bir şey yok! diye bağırdı. Size yeni bir arkadaş getirdim. Ama kavga etmeyeceksiniz, haaa! diye de tembihledi. Sanki sözden anlarlarmış gibi.

Kümesin kapısını açtı. Saldıranları kovdu:

— Yooo! dışarı çıkmayacaksınız! dedi. Kışt! kışt! Sizi yaarmazlar!

Sonra Paytak'ı içeri attı. Kümesin eski sahipleri hemen Paytak'ın başına ü-

şüştüler. Kendine pek güvenen kibirli Denizli horozu enikonu gagalamaya kalktı onu. Paytak şaşırmıştı ama, iyi bakıldığı için son günlerde eski kuvvetini oldukça kazanmıştı. Ayrıca, yabanîliği de vardı. Öyle kuru gürültüye pek pabuç bırakmazdı o. Horoza karşı tıslayarak dikiliverdi. İkisi öylece, ileri geri biraz itiştiler. Kümesin efendisi olan horoz onunla başa çıkamayacağını anlayınca bir tüneğe çıktı. Bu kümesin reisi benim! der gibisinden uzun uzun öttü. Yan gözle de Paytak'a çekine çekine bakıyordu.

Osman onların haline gülmekten kırılıyordu. Paytak gitti, su kabından kana kana su içti. Sonra kanatlarını açtı, bir iki çırpındı. Hiç uçmaya niyetlenmedi. Yaralı kanadıyle bunu yapamayacağını biliyordu çünkü.

Küçük Osman ıslık çala çala göle doğru uzandı. Öbür yandaki çarkın köpürttüğü suları seyretti. Bahçeden uzaya-

rak evin balkonunu sarmış olan çardak gülünden bir gül kopardı, kokladı.

Bahçe çitlerinin ötesindeki yoldan bir Tatar arabası indi göle. Tekerlekleri şangırdayarak ötüyordu. Sürücüsünün ayakları çıplaktı ve paçalarını dizlerinin üstüne kadar sıvamıştı. Atlarına Deeh! Haydi, deeeh!.. diyerek suya soktu. Sonra arabadan atladı, eline bir kova almıştı. Gölden doldurdu. Hayvanların ayaklarını yıkadı. Koşumları parlattı. Arabanın tekerlekleri ile sandığı ovdu. Atlar da araba da pırıl pırıl olmuştu.

Osman yerden bir avuç çakıl taşı topladı. Birer birer adama atmaya başladı. Taşlar suya Cump! cump! diye sesler çıkararak düşüyor, ufak huniler meydana getiriyordu. Adam doğruldu, çevresine bakındı. Kimsecikleri göremeyince yine işine koyuldu. Bir taş kovaya çarpıp çınn diye ses çıkarınca, nerden atıldığını hemen keşfetti. İşiyle uğraşıyor gibi yaptı,

Osman'ı tam taşını savururken görüverdi:

— Osman! Osman!.. diye bağırdı. Şimdi babana söyleyeyim de senin kulaklarını çeksin!

Osman hem gülüyor hem de artık açıktan açığa taş atmakta devam ediyordu.

— Oğlum, yapma! diye bağırdı adam. Atları ürküteceksin.

Ama Osman yaramazlıktan vazgeçmiyordu ki.

Bunun üzerine adam eğildi, elindeki kovayı suyla doldurdu. Bir eliyle üstten bir eliyle dibinden tutarak okkaladı. Birden içindeki suyu savuruverdi. Küçük Osman kaçıncaya kadar bir kova suyla baştan aşağı sırılsıklam olmuştu.

— Anneeee! diye bağırdı.

Şimdi de gülme sırası adanındaydı:

— Sözden anlamayana böyle yaparlar işte!

Sudan çıkmış fareye dönen Osman:

— Ben seni babama söyleyeyim de gör, diye tehditler savura savura koşa koşa gitti.

— Bir de selâm söyle, diye arkasından bağırıyordu adam gülerek. Kabahat senindi. Sen arandın, zorla istedin bunu.

Elbiselerini değiştirdikten sonra Osman akşama kadar kümesin çevresinden ayrılmadı. Hep yabanî ördeğini, yeşilbaşını seyretti.

ZAVALLI ACAR

İÇARE Ana Ördek'in günleri artık hep ahlarla vahlarla geçiyordu. Bütün neşesini yitirmişti. Gözleri ya yaşlı ya donuk bakışlı idi. Kendisine söylenen hiç sözden alınıyor, göz yaşları hemen inci damlaları gibi akarak aşağı süzülüyordu. Paytak'tan bir haber alınamayışı, onu üzüntüler içinde kıvrandırıyordu. Vurulunca, düşüp yakalanmayışı önce yüreğini ferahlatmıştı. Kurtulmuş olmasını umut ediyor ve diliyordu. Ama günler geçtikçe bu

umutlar yavaş yavaş kayboldu. Kurtulsaydı, Paytak elbet döner gelirdi.

— Zalim avcı, oğlumu mahvetti! diye yakınıyordu Ana Ördek.

— Böyle kötü ihtimaller aklına getirme! diye onu avutmaya çalışıyordu eşi.

— Başka ne umut edebilirim ki? diyordu anne. Kaç gün, kaç gece geçti baksana! Eğer sevgili oğluma bir şey olmasaydı, dönüp gelmez miydi şu ana kadar? Kendi isteğiyle bırakmadı ya bizi.

Baba Ördek:

— Öyle ama, eninde sonunda geri geleceğini tahmin ediyorum, dedi.

— Ahhh! Keşke... diyerek inledi anne.

— Büsbütün umutsuzluğa düşmek doğru olmaz ki, canım!

— Düşmeyim de ne yapayım istiyorsun?

— Sabırlı olmalıyız, sabretmeli ve beklemeliyiz!

— Ne zamana kadar bekleyeceğiz?

— Hayatımızın sonuna kadar da olsa sabırla bekleyeceğiz. Onu hiç unutmayacağız! O içimizde sürekli yaşayacak. Geri gelmese bile, bizimle birlikte imiş gibi onu içimizde görüp içimizde duyacağız. İşte o zaman onu kaybetmemiş oluruz. İçinde bir umut besledikçe de hayata karşı ilgin azalmaz. Bundan da öteki yavrular yararlanır. Bu bir ödev değil mi bizim için, haa?

Ana Ördek:

— Anlıyorum, canım, dedi. Sabırlı olmaya ve kederimi içime gömmeye çalışacağım.

Göz yaşlarını kuruladı. Sessizce Baba Ördek'in peşine düşerek, çocuklarının oynadıkları kıyıya doğru yüzdü. Yavaş yavaş kıpırdayan yüzgeçli ayakları bir ayna gibi parlayan göl suyunu dalgalandırıyor, kamışların göle düşen gölgeleri, kenara vuran suyun titreşimiyle kırılıyordu.

Gölde her şeye rağmen hayat kaynıyordu. Nilüfer yaprakları üzerinde uyuklayarak hayal alemlerine dalmış olan kurbağalar yanaklarını şişiriyor, arada bir Vırak! vırak! diye garip sesler çıkarıyorlardı.

Baba Ördek usulca bunlardan birinin yanına sokuldu. Birdenbire de tepesine dikiliverdi. Nilüfer yaprağı, meydana gelen dalgalardan sarsıldı, sallandı.

Kurbağa korkuyla gözlerini açıverdi. Başında dev gibi bir yaratık görüverince, tarifsiz bir korkuya kapıldı. Vırakkk! diye çılgınca fırladı ileriye. Ne kaçıştı o, görülmeye değer hani. Ana Ördek kendini tutamayarak mahzun mahzun güldü:

— Hiç mi işin yok senin? Kurbağanın ödünü kopardın.

Baba Ördek eşini biraz güldürebilmiş olmanın kıvancı ile:

— Gülmek sana yakışıyor, diye takıldı.

— İyi ama zavallı kurbağacık korkudan ölecekti.

— Bir şeycik olmaz ona, merak etme sen.

— Ödü patlamıştır kesinlikle.

— Bir şey olmamış, bak bak! İşte orada, nasıl başını sudan çıkarmış, hayretle bakıyor bize. Görüyor musun?

— Görüyorum, dedi Ana Ördek gülümseyerek. Ama korkmuş kurbağacık.

Kurbağa, 'Böyle de şaka yapılır mı?' gibisinden ters ters onlara baktı. Baba Ördek'in üstüne doğru hızlandığını görünce de hemen suya daldı. Dört ayağını dört yana açarak kamışların arasında kayboldu gitti.

Eşler, tepelerinde kalabalık kanat hışırtıları duyarak kurbağayı unuttular. Başlarını yukarı çevirdiler. Gelenler komşularıydı. Çoluk çocuk şamatayla yanlarına konuverdiler. Sağ olsunlar, Paytak vurulduğundan beri hemen her gün onla-

rı dolaşmaktan geri kalmıyorlardı. Bugün de hatırlarını sormak üzere gelmişlerdi.

Komşu bayan, Ana Ördek'in yanına sokularak, yanaklarından sevgiyle öptü:

— Bugün nasılsın komşum? diye hatırını sordu.

Ana Ördek:

— Ehh, biraz daha iyiceyim işte, diye karşılık verdi. Aslında iyi demek âdet olmuş kardeş, üzüntü ve keder beni bitiriyor.

— Aaaa! diye komşusu çıkıştı ona. Öyle kendini kapıp koyverme, canım. Ne edersen kendine edersin. Vazgeç, yazık değil mi sana?

— İyi ama... dedi Ana Ördek, elimde değil ki kardeş, elimde değil. Eşim de yapma, etme diyor ama, ben yine üzülmekten kendimi alamıyorum.

— Seni çok iyi anlıyorum kardeşim, dedi komşusu. Benim de başımdan evlât acısı geçti, acıların en zoru! Ben de tam

dört çocuk kaybettim. Dile kolay, tam dört çocuk!

— Yaa! dedi utanarak, Ana Ördek. Hiç bilmiyordum.

Komşunun gözleri buğulandı:

— Nerden bileceksiniz, kardeşim? dedi. O vakitler sizinle tanışmıyorduk ki. Daha iki günlüktü, birini bir saksağan kaptı. Ne olduğunu anlamadık, yanımızdan aldı kaçtı. Biz gözümü açasıya kadar ağaçların arasında kaybolup gitti. Bulabilirsen bul! Üçünü de tilkiler yedi. Ne kadar korumaya çalışırsan çalış, olacağın önüne geçilmiyor. Bizim de o kadar düşmanımız var ki! Gözü kör olası tilki, bir günde ikisini birden boğazlayınca, bana inme inecek sandım. Bayılmışım. Günlerce kendime gelemedim. Dayanılır şey değil.

Gözleri yine yaşardı. Gizlice sildi onları. Gülümsemeye çalıştı:

— Zaman en büyük onarıcı. Yüreği-

nize bir kor düşmüş sanıyorsunuz. Nasıl olduğunu anlamadan, zamanla o kor külleniyor.

— Evet, kardeşim evet, diyerek Ana Ördek komşusunun boynuna sarıldı. Tam anlaşma halindeki iki komşunun göz yaşları birbirine karışmıştı.

Anneler üzüntülerini böyle paylaşırken, çocuklar yine kendi âlemlerinde idiler. Hayatın daha çok tatlı yanını görüyor, bundan zevk alıyorlardı henüz. Komşular geldiklerinde Acar'la kardeşleri göl kıyısındaydılar:

— Heyy!.. diyerek bağırışıp el salladılar, arkadaşlarını hemen yanlarına çağırdılar:

— Buraya gelin! buraya!

Onlar da aceleyle yüzerek kıyıya gittiler. Bağırış, çağırış içinde. Yalnızca Nazlı, süzgün ve durgundu. Paytak'ın yokluğundan büyük bir acı duyuyor, bir türlü kendini avutamıyordu.

İki takıma ayrılmışlar, bir tahta parçasını suda gagalarıyle sürerek, birbirlerini geçmeye koyulmuşlardı. Hepsi bu oyunu hevesle oynuyorlardı. Tahta, Nazlı'ya gelince genellikle ıskalıyordu. Buna da ağabeyi fena halde içerliyordu:

— Ne beceriksiz kızsın be, Nazlı! diyordu. Bizi yenecekler senin yüzünden. Dikkat etsene!

— Peki, ağabey! diyordu Nazlı, usulca. Ama yine tahtayı kaçırıyordu. Ağabeyi haykırıyordu:

— Sen de hiç iş yok. Gözünü açsana biraz!

— Açarım, ağabey.

— Açarım diyorsun ama, uyuyorsun.

Sonuçta Nazlı'nın isteksiz oyunu yüzünden kaybettiler. Acar'ın böbürlenmesi yüzünden de ağabeyi ona epeyi içerledi.

— Siz bizi yenemezdiniz ama, bizim kız uyur gibi geziyor ortalıkta. Buna kar-

şı ne yapabiliriz ki, değil mi?

Acar:

— Asıl biz sizi daima yeneriz, diye söylendi sevinçle.

Yalınkat aynı güveni kendine karşı duyuyordu:

— Bundan sonraki oyunda görün, biz kazanacağız!

— Güldürme beni. Ay, güleyim bari.

— Eh, görürüz işte!

— Ehh, görürüz!

Çocuklar iddialı yeni bir oyuna koyulurlarken, iki baba da az ilerde ağır ağır yüzüyor, aralarında konuşuyorlardı.

Baba Ördek:

— İnsanlar günden güne güçleniyorlar, diyordu. Bizler ise içgüdülerimizle kendimizi korumak zorundayız. En ufak bir dikkatsizlik hayatımıza mal oluyor. Paytak, yuvadan göle bu kadar aceleyle fırlamasaydı, bu felâket başımıza belki gelmezdi.

Komşusu:

— Yine de Paytak'ı çok beğeniyorum, diye söylendi. Sanırım ki o, ailesini kurtarmak için böyle bir davranışta bulundu. Yoksa geriye kaçabilir, sazların arasına saklanabilirdi. Ama o zaman avcı da onu bulmak için yuvanın yanına sokulacaktı. Asıl felâket o zaman başlardı işte!

Baba Ördek yaşarmış gözlerini silerken:

— Bunu ben de düşündüm, diye kekeledi.

Komşu:

— Canını esirgemez bir evlâtmış! dedi. Böyle bir durumla karşılaşsam, ben de aynını yaparım, ileri atılırım.

Baba Ördek:

— Dikkat!.. dikkat!.. diye bağırarak hepimizi uyarmasını hiç unutamıyorum, derken, o sabahki anısını açıkladı. Bu da bilinçli davranışının bir kanıtıdır zaten. Paytak iyi bir çocuktu!

Komşusu:

— Tanıdığımızdan beri hepimiz onu çok sevmiştik! Gerçekten hayırlı bir evlâtmış, diye Paytak'ı övdü. Belki yine aramıza döner.

Baba uzun bir iç çekişle:

— Hiç umudum kalmadı, hiç, diye fısıldadı.

Sonra iki aile reisi, dünyanın gidişi ve hayatın güçlüğü hakkında konuşmaya daldılar yine.

— İnsanlar ateşli silahları günden güne geliştirdiler, dedi Baba Ördek. Onların elinden kurtulmak için çok hızlı uçmamız gerek. Böylece, isabetle nişan almalarını önlemiş oluruz belki.

Komşusu başını sallayarak doğruladı:

— İnsanları aynı zamanda şaşırtmak gerek. Uçarken zikzaklar çizmeliyiz. Silahını nereye doğrultacağını bilememeli avcı. Bu defa ya ateş edecek vakit bula-

maz ya da gelişigüzel ateş etmek zorunda kalır. Atışı isabetsiz olur, belki de boşa gider.

Baba Ördek:

— Yine de en iyisi insanların gözüne görünmemek.

— Evet, en iyisi bu.

— Dünya nimetlerle dolu, ama rahat ve huzur içinde bunlardan yararlanmak ne mümkün? Her yanımız düşmanla çevrili. Bir bakıma iyi ya da kötü rastlantıların oyuncağı olarak yaşıyoruz. Korku ve kaygı yakamızı bırakmıyor. Tasa ve keder her an hazır bizler için.

İki baba böyle konuşuyorlarken, az ilerde çocuklar cıvıldayıp duruyorlardı. Komşusu, Baba Ördek'e bakarak:

— Şunları görüyor musun? diye sordu. Dünyadan haberleri yok. Neşeden dolup taşıyorlar.

— Altın çağlarını yaşıyorlar da ondan. Gençliklerinin en güzel günleri.

— Evet, günlerini tatlı geçiriyorlar. Kalpleri neşeyle çarpıyor. Keşke bu çağ hiç bitmese, ömür boyu sürüp gitse.

— Keşke, ama... diye Baba Ördek gülümsedi. Bu çağlar hiç anlaşılmadan geçer gider, geride kalır. Ondan sonra çetin bir hayat savaşı başlar ister istemez.

— Ne yazık ki öyle, diye iç geçirdi komşusu.

Acar'la Yalınkat, giriştikleri bir tartışma nedeniyle bağırıp çağırıyor, ortalığı çınlatıp duruyorlardı. Kardeşleri de çevrelerini sarmışlar merakla bu çekişmeyi izliyorlardı. Bu gidişle kimin haklı, kimin haksız olduğu hiç de ortaya çıkacak gibi değildi. Çünkü her ikisi de inatla kendisinin haklı olduğunu savunuyordu. Oysa dalma yarışı yapmışlar ikisi de aynı çizgide su yüzüne çıkmışlardı. Bu hesapta ikisi de aynı derecede başarılıydı. Ama direnip duruyorlardı, ille ben kazandım diye.

Bu tartışma belki daha çok sürecekti. Tam bu sırada hemen başlarının üzerinden vızıldayarak bir arı geçti. Altın sarısı tüyleri güneşte ışıldıyor, zar kanatları çırpınıp duruyordu. Keyfince de bir türkü tutturmuştu:

'Hani nerde çiçekler?
Bal topluyorum işte bal!
Çiçeklerin özündeki
Şekerden tatlı, baldan
Bal topluyorum işte bal!

Kendisine dikilmiş gözleri görünce aceleyle bir dolandı, hızla oradan uzaklaştı. Az ilerde, su yüzünde açmış nilüfer çiçeklerine doğru uçtu. Bir tutam taçyaprağı olanca güzelliğiyle açılıp saçılmıştı. Pırıl pırıl parlıyor, çalışkan arı da onun çevresinde zevkle dolanıyordu.

Küçük ördekler bir an şaşkınlıkla sustular. Bu sessizlik annelerin de dikkatini çekti. Başlarını çevirerek çocuklarına baktılar.

Ana Ördek:

— Ne oldu bunlara? diye sordu.

Komşusu:

— Bir şeye dikmişler gözlerini. Ne gördüler acaba? diye meraklandı.

Acar:

— Şu arıyı kim yakalayacak? diye meydan okurcasına Yalınkat'a bağırdı.

— Ben senden önce yakalarım, diye böbürlendi Yalınkat.

— Haydi, var mısın iddiasına?

— Varım, dedi Yalınkat.

Ana Ördek:

— Oh! hayır! hayır!.. diye bir önseziyle haykırdı.

Ama çocuklar:

— Bir, iki, üç! diye sayarak nilüferlere doğru atıldılar. Hem kanat açarak uçuyor, hem de tüylerinden süzülen suları çevrelerine sıçratıyorlardı.

Küçük arı hortumunu çekerek yukarı fırladı. İki ördek çarpışırcasına çiçeği ez-

diler. Suları karıştırdılar. Ama hemen geri döndüler. Arı tehlikeyi sezmişti, hızla havalanmaya çalıştı. Ama ördekler daha hızlı uçuyorlardı. Küçük arının çabası boşunaydı, hızını alamamıştı. O da canını pek ucuza vermek niyetinde değildi. İğnesini hazırladı! Acar öndeydi. Tam o sırada gagasını açtı, küçük arıyı kapıverdi. Kapar kapmaz da bir çığlık kopardı. Aşağıdakiler bunu bir zafer narası sandılar.

Kardeşleri:

— Yaşşa, Acar! Yaşaaa!.. diye sevinçle yerlerinden hopladılar.

Acar bir başarı daha kazanarak, bu sefer açıkça Yalınkat'ı yenmişti. Yalnız ateşe basmış bir kedi gibi bilinçsizce oradan oraya neden koşuyordu acaba?

Sonunda Acar bir külçe gibi hepsinin ortasına düşüverdi. Gözleri kısılmış, cam gibi donuklaşmıştı. Boynu uzamış, gagası açık... Tepesinin tüyleri diken diken...

Ana Ördek acı bir çığlıkla oğlunun yanına geldi.

— **Evlâdım,** yavrum!.. diye bağırıyordu.

Şimdi hepsi Acar'ın çevresindeydiler. İki baba onu canlandırabilmek için şurasını burasını gagalıyorlardı. Bütün gözler korkuyla açılmıştı. Şaşkınlık içindeydiler.

Dili boğazı şişen Acar soluk alamıyordu. Sonuçta çırpınmaları yavaşladı. Ağırlaşan vücut yavaş yavaş gölün yeşil sularına gömüldü. En son, bir makas gibi açılmış kırmızı gagası kayboldu. Biraz önce bulunduğu yeri şimdi sular kaplamıştı. Şaşkın şaşkın oraya bakıp kaldılar.

Ana Ördek:

— Ah, yavrum!.. nerelere gittin? diyerek telâş içinde hızla göle daldı daldı çıktı.

— Kayboldu! Yok... yok!.. diye feryat ediyordu.

Komşu Bayan onu yatıştırmaya koş-

tu. Ama söz anlayacak durumda değildi zavallı anne. Gözlerinden yağmur gibi yaşlar akıyor, boşuna çırpınıp duruyordu:

— Niye ona göz kulak olmadın? diyerek eşine çıkışmaya başladı. Gitti, güzel yavrum, gitti!..

Omuzları sarsılarak hıçkırıyordu.

Koluna girerek onu oradan uzaklaştırdılar. Herkesin gözü yaşlıydı. Kimsenin ağzını bıçaklar açmıyordu. Yalnız Komşu Bay, eşine:

— Bir arının yaptığı şu işe bak! diyerek yazıklandı.

Güneş bile bu olaya üzülmüşçesine, kızıl ışıklarını söndürerek, dağların ardına hüzünle çekildi. Gecenin karanlığı perde perde gölün üzerine çöktü.

Zavallı bir annenin hıçkırıkları geç vakitlere kadar bir türlü dinmek bilmedi.

KURTULUŞ

PAYTAK ilk günler epeyi yabancılık çekmişti kümeste. Gidip bir köşeye büzülüyor, çevresindeki bu acayip yaratıkları hayretle süzüyordu. Sadece kar gibi beyaz ördeklerin kendi cinsinden olduğunu görüyordu. Onların dilinden anlıyordu yalnız. Ötekilerin ötüşü gıdaklamaları, bağırışları pek tuhafına gidiyordu. Hepsi de çok şamatacı şeylerdi. Sanku bulundukları yerde pek güvenlikteymişler gibi gösterişli ve korkusuzca davranışları vardı.

Elinde yem çömleğiyle ya ev sahibi kadın ya da Osman, biber ve domates fideleri arasından kümese gelirken hemen tel örgü çevresinde toplanarak itişmeye koyuluyorlardı. Kapı açılınca, çömleğe doğru olanca aç gözlülükleriyle hoplayıp zıplamaya başlıyor, bu arada da kıskançlıkla birbirlerini gagalıyorlardı. Çiğneyen çiğnenen belli değildi. Bütün savaş yalnızca bir kör boğaz için.

Paytak önce içgüdüsel bir tepkiyle, insan gördükçe olduğu yere siniyordu. Ama baktı ki böyle olacak gibi değil, ötekilerin pis boğazlarından ötürü aç kalacak, yavaş yavaş o da öne sokulmaya alıştı. Hele tavukları çabucacık yanından kaçırıyordu. Keskin ve kuvvetli gagasının vuruşlarına onlar dayanamıyorlardı. O öne geçtikçe Osman'ın zevkten ağzı kulaklarına varıyordu:

— Yaşşa, benim yabanım, yaşşa, benim yeşilbaşım, diye olduğu yerde tepini-

yordu. Şimdi Paytak'ın bir sürü adı vardı. Osman ona: Kırıkkanat, Yabanî ya da Yeşilbaş, diyordu.

Bu kümeste yem aramak, yem bulmak korkusu yoktu. Sadece önüne konanı ötekilerden önce ve başkalarından çok yemek telâşı vardı. Yem de, su da, bol bol geliyordu. Ye, iç, yat, keyfine bak. Enine boyuna altı arşın bir oda ile bir o kadar kafes tel içinde yaşamaya razı olduktan sonra...

Öbür hayvanlara göre, ördekler daha serbest idiler. Tel kafes içinden çıkmalarına izin veriliyordu. Genellikle sabahları kümesin kapısı açılıyor, elde uzun bir değnekle ötekiler kovalanıyor; sadece ördekler, badi badi yürüyüşleriyle eşiği geçiyorlardı. Sonra da göle doğru bir koşu! Akşama da sallana sallana dönüş...

Tavuklar da dışarı çıkmak istiyorlardı. Aralarından bahçeye kaçabilen de oluyordu. Osman hemen onların peşine takı-

lırdı. Çünkü tavuklar sebze fidelerine zarar vermekteydiler. Ya taze filizleri gagalayıp koparıyor ya da toprakta eşelenip kökleri meydana çıkarıyorlardı. Onları dışarıda görünce annesi müthiş öfkelenirdi:

— Osman! Bostan korkuluğu musun be oğlum? diye oğluna bağırırdı. Sok şu geberesiceleri kümese! Bunca emek verdim bahçeye, bunlar çıksın bir günde altını üstüne getirsinler diye mi? Niye dikkat etmiyorsun be haylaz?..

— Kaçıverdiler anne, ben ne yapayım?

— Hiç biriniz çekilir dert değilsiniz, diye söylene söylene sundurmadan atlar gelirdi, öfkesi başına vurmuş. Oradan oraya kaçışan hayvanları amansızca kovalar dururdu. Taa ki, hepsi kümese girinceye kadar.

— Bir daha kaçırırsan, seni de tıka-

rım şu kümese. diye oğlunu güzelce paylardı annesi.

— Vayyy! Ben tavuk muyum?

— Değilsin ama, onlardan daha beceriksiz bir çocuksun. Bu bir gerçek. Hiç değilse onlar kaçmayı beceriyorlar bahçeye. Sen ne yapıyorsun? Hiç. Aptal aptal ağzını açıp bakınıyorsun.

Osman fena halde bozulur, annesinin kızmasına sebep olan tavuklara karşı içinde kabaran hınçla:

— Bir daha kaçsınlar da görürler onlar, diye mırıldanırdı. Ama her kapıyı açışta bir ikisinin yine dışarı fırlamasına engel olamazdı.

Paytak iyileştikçe kümese daha da alıştı. Hele beyaz ördeklerle iyice ahbap oldu. Biraz dil ayrılığı varsa da, azıcık dikkat ederek ve azıcık da davranışlardan anlam çıkararak onlarla konuşup anlaşması mümkün oluyordu.

Hele horoza ve hindilere karşı dik-

lenişi, öbür ördekler gözünde onu yüceltmiş, bir kahraman durumuna sokmuştu. Renk ayrılığından başka bir farkları olmayan bu uzak akrabalarına onlar da hemen ısınmışlardı.

Bir gün:

— Sen de bizimle göle gelsene, diye ona çağrıda bulundular.

Göl!.. Onun nicedir özlemini duyduğu bir yerdi göl. Onun kutsal vatanıydı! Onun buram buram burnunda tüten bataklıkları besleyen suların kaynaştığı bir yerdi göl! Ne kadar yakınında, yine de ne kadar uzağındaydı bugün oysa.

— Ahh! Mümkün olsa! diye içini çekti derin derin.

Ertesi gün Osman'ın ıslığını duyan hayvanlar tel örgüler içinde sabırsızlanmaya başladılar. Sabah sabah bahçede bir insanın bulunuşu, kışlada yem borusunun çalınışıyle aynı şey demekti. Bunu kümeste oldukları sürece hayvanların hepsi öğ-

renmişlerdi. Nasıl çılgınca kaynaşıyor, çığlıklar atıyorlardı.

En sonunda Osman tel örgüler önünde göründü. Hayvanların hepsi âdeta çocuğun başına üşüştüler. Yer yerinden oynuyordu sanki.

— Çok mu acıktınız benim güzel kuşlarım? diye Osman onlara söylendi. Hele Paytak'ı en önde görünce iyice keyiflendi:

— Vay! Yeşilbaşım, sen de mi acıktın? diye sordu. Şimdi şimdi... hepinizi gak diyesiye doyuracağım.

Önce kapının yanından uzaklaşsınlar diye telden içeriye bir iki avuç yem serpti. Açgözlüler hemen taneleri toplamaya koyuldular. Sanki arkalarından bir kovalayan vardı.

Osman onları biraz savuşturunca yemlikleri doldurdu. Çanaklara su koydu. Kapıyı iyice kapatarak hepsini seyre daldı. Aceleci hayvanlar yemleri oburlukla

itişip kakışarak yutuyorlardı.

Osman arkların arasındaki zararlı otlardan bir miktar yoldu. Getirdi, onları da içeriye attı. Hayvanlar yeşil otlara da aynı şekilde saldırdılar. Yemden sonra bu otlar onlara çerez gibi geldi. Bazen bir otu biri bir ucundan, öbürü öteki ucundan kapıyor ileri geri çekişip duruyorlardı. Çocuk onların bu halini görünce kahkahadan kırılıyordu.

Osman baktı. Baba hindi ortada kibirli kibirli geziniyor, dur şunu bir kızdırayım, diyerek başladı hayvana takılmaya:

Kabaramazsın kel fatma
Annen güzel sen çirkin.
Kabaramazsın kel fatma
Annen güzel sen çirkin.

Baba hindinin adımları ağırlaştı. Gulu gulu! diye haykırdı. Boynunu geri çekerek kasıldı. Kızarttı kendisini. Çocuğun aynı tekrarla söylediği sözler enikonu onu

gücendiriyordu.

Osman'a doğru dönerek uzun kuyruğunu ve kanatlarını kabarttı, kabartabildiği kadar. Sonunda sanki bir misli daha büyümüştü baba hindi. Kuyruk tüyleri dikilmiş, tavuskuşuna dönmüştü.

Osman tel kafese abanmış, kimi sırıtarak, kimi yüzünü buruşturarak maskaralıklar yapıyor, gönlünü eyliyordu. Sonra bundan da usanarak, tasını tarağını toplayıp gitmeye davrandı. Su güğümünü bir eline, yem torbasını öbür eline almışken, aklına bir şey geldi. Elindekileri yeniden yere bıraktı:

— Haa, sahi; ördekleri göle salmadık!

Kümesin kapısını açtı. Ördekler hazırdılar. Paytak da pusuda!

Osman:

— Heyy! Sen dur bakalım! diyesiye kadar o kapıdan fırlamıştı bile. Ardından da ötekiler yürüdü. Göle uçar gibi koştu-

lar. Çocuğun ağzı bir karış açılmıştı şaşkınlıktan. Tavukları kış kışlayarak kapıyı çabucacık örttü. Ördeklerin ardından seğirtti. Gözleri Paytak'ı aradı. O da ötekilerin arasındaydı. Sevinçle göle dalıp dalıp çıkıyor, kalın sesiyle neşeli neşeli şakıyordu.

Osman'ın yüreğine su serpildi. Kaygılarının yersizliğini düşünerek kendini avuttu. Demek ki sevgili Yeşilbaş'ı kaçmayacaktı! Arkadaşlarına alışmıştı.

Osman bütün gün gözlerini ördeklerden ayıramadı. Nerede olursa olsun bir koşu göle geliyor, değirmenin pencerelerinden bakıyor, mutfağın balkonundan, bahçenin çitleri arasından gözetliyordu. Yeşilbaşını bir an görmesin, kalbi yerinden fırlayacakmış gibi küt küt çarpıyor, tasalanıyordu. Onu görünce de ferahlıyordu.

— Ohh! buradaymış; oh, sazların arasındaymış.

Akşam vakti göl koyulaşırken, ördekler çitleri geçip silkelendiler. Çırpınarak kanatlarındaki son damlaları da ortalığa saçtılar. Sonra da patikadan kümese doğru yola koyuldular. Paytak en geride, arkalarındaydı. Yürüyüşü kararsız... Yine de gelip kümesin önünde durdu. Sessiz, düşünceli!

Osman sevinçle kapıyı açtı. Ördekler vakvaklayarak içeri girdiler. Paytak da aralarında. Neşeli değil, durgundu. Kuruntulu bile denebilir. Dışarıda, sazların arasında uyumak varken, bu kafese girmek acaba nedendi? İçinde bulunduğu yeni toplum sürüklemişti onu kümese, onlardan ayrılamamıştı.

Ertesi sabah Paytak yine kapıda bekliyordu. Bütün gece gölü görmüştü düşünde. Geçmişe ait anılar canlanmıştı içinde. Beyaz olmayan ördekler vardı. Boz... ya da yeşilbaşlı ördekler! Kendisine benzeyenler. Havada hızlı uçanlar. En ufak

gürültüde kulak kabartıp tetikte duranlar. Onlar şimdi nerdeydi? Paytak kıpır kıpırdı.

Osman çekine çekine ona yol verdi. Ördekler göle doğru koşarken pişman bile oldu. Ama iş işten geçmişti. İçi rahat değildi Osman'ın. Göldeki ördeklere baktı. Yeşilbaş'ı da oradaydı. Beyaz ördeklerden ayrılmıyordu. Yüreğine su serpildi.

Gün batarken Paytak da döndü kümese. Çocuk keyfinden kabına sığamıyordu.

Akşam yemeğinde babası:

— Senin yabanîn nasıl bakalım? diye sordu.

— Çok iyi, baba. O kadar iyi ki, beyaz ördeklerden daha hızlı yüzüyor!

Tabağına yemek alan annesi, gözlerini ona dikti:

— Ne dedin?

— Yeşilbaş beyazlardan hızlı yüzüyor, dedim.

Babası avurdu dolu dolu:

— Ne biliyorsun? diye sordu.

— Her gün gölde yüzüyorlar, baba.

— Kimler?

Osman sıkıldı:

— Bizim ördekler canım, diye ufladı.

— Yeşilbaşları nerede gördün?

— Görmedim ki. Benim yeşilbaş'ımı söylüyorum, baba.

Annesi hayretle:

— Senin Yeşilbaş'ı da göle bırakmıyorsun ya?

Osman gururla sırıttı:

— Bırakıyorum.

Kadın birden patladı:

— Sen deli misin be, oğlum?

Çocuk ezile büzüle:

— Bunda ne var anne? O alıştı kümese, dedi.

Kadın açtı ağzını yumdu gözünü:

— Bizim oğlan akıllanmayacak, vesselâm. Koca çocuk oldu, hâlâ aklı bir karış

havada. Alışmışmış kümese. Elin yabanı alışır mı Allasen? Bana göre hava hoş. Ya kaçıp giderse?.. O zaman üzülecek sensin. Aslında kabahat senin, bey. Uydun bir parmak çocuğun aklına, başıma musallat ettin şu Yeşilbaşı. Vereydin Kel'e de çalsaydı bir bıçak, olmaz mıydı sanki?

Kocası elindeki çatalı yana doğru sallayarak:

— Eee! veririz yine! Veririz Kel'e! Almam demeyecek ya, diye söylendi.

— Yarından tezi yok, diye kestirip attı anne.

Osman sarardı:

— Hayır! olmaz! vermem, dedi.

— Aklını başını Yeşilbaş aldı senin.

Babası inandırıcı bir tonla:

— Yabanî hayvanlar evcil olmazlar, oğlum. Onlar özgür yaşamayı severler. Ya bırakacaksın gitsin, ya da icabına bakacaksın. Başka türlüsü olmaz.

— Eninde sonunda olacağı bu, dedi annesi.

— Ben de kümesten çıkarmam, diye kekeledi, Osman.

Babası:

— Seni odaya kapatsam hoşuna gider mi? diye sordu.

Annesi:

— Bıktım zaten Kel'in dırdırından, diye atıldı. Adama başkasını veririz demişsiniz, sanki diyen benmişim gibi, her gördüğü yerde benden ördek istiyor. Yarın veririz, olur biter. Hepimiz kurtuluruz bari.

Osman:

— Hayır, hayır! diye inledi. İçinden de Kel'e diş biledi durdu. O gece berbat bir geceydi. Yeşilbaş vardı ortada, zincirlere bağlı. Bir de bir kel adam vardı. Gözleri kor gibi yanıyor. Cehennem zebanisi sanki. Ellerinde kocaman kocaman bıçaklar. Işık vurdukça parıldıyor. Yeşilbaş'ın

çevresinde dans ediyor Kel. Bıçaklar havada eğriler çiziyor, kel adam zıplayıp duruyor. Yeşilbaş bir oraya gidiyor, bir buraya. Ama iştahlı gözlerden kaçamıyor. Nasıl kaçsın? Zincirli!

Osman korkuyla gözlerini açtı. Sundurmada yürüyenler vardı. Köpekleri havlıyor. Çarkın şırıltısı ve değirmenin uğultusu derinden derine duyuluyor.

Osman hemen fırladı yatağından. Pijamalarıyle dışarı koştu. Annesi bahçe kapısındaydı. Elinde yem çömleği. Köpekleri de bahçeye girmek istiyor ama, annesi onu sert sert kovuyordu. Cesareti kırılan köpek süklüm püklüm geri çekildi.

Osman aceleyle ayakkabılarını geçirdi ayağına. Kümesin önünde annesine yetişti.

— Günaydın, anneciğim!

— Günaydın! dedi annesi, kaşları çatık.

— Yemi ben atayım mı?

— Hayır, ben atarım!

Sevgili Yeşilbaş'ı en önde yine. Kümesin kapısı yanında. Annesi birkaç avuç yem serpti içeri. Hemen kapışıldı. Ördekler yine kapıda bekleşiyor, dışarı çıkmak hevesindeler. Kadın elindeki değneği telden sokarak Paytak'ı ürkütüp geriye kaçırttı. Bu davranışa şaştı ördek. Yine sokuldu tellere. Kadın yeniden dürttü onu. Değnekten korkarak çekildi Paytak. Kadın kapıyı açtı. Beyaz ördeklerin çıkmasını sağlamak istedi. Paytak bir daha geldi, olanları unutmuş gibi. Bir değnek yedi sırtına. Beyaz ördekler sevine sevine çıkıyordu eşikten. Yılan gibi onu izleyen değnekten korkuyordu Paytak. Kurtulmak için zıpladı. Birden kanat çırptı. Kadın şaşırdı. Paytak kapının üst tarafından göğe fırladı. Kavakların boyunca havalanıp geri döndü, alçaldı. Osman da, annesi de ellerini yukarı uzattılar, onu tutmak istercesine. Paytak bir daire çizerek havalan-

dı. Osman'ın yukarı kalkmış eli Elveda! der gibi sallandı. Biliyordu ki Yeşilbaş'ı artık gelmeyecek. Zincirlerinden kurtulmuştu. Gözlerinden bir iki damla yaş aktı. Paytak'ın gidişine hem üzülmüş, hem de sevinmişti:

— Güle güle, Yeşilbaş'ım! güle güle! diye mırıldandı.

Paytak bir süredir unuttuğu alışkanlığa kavuşmanın heyecanıyle biraz daha havalandı. Değirmenin üzerinde bir defa dolaştı. Kırmızı kiremitlere tünemiş güvercinler de uçtular. Sundurma önünde yere uzanmış yatan kobay ayakları üzerine dikilerek kulaklarını kabarttı. Uzun uzun havladı onlara.

Paytak güvercinlerden hızla ayrıldı. İçten gelen bir istekle kanatlarını çırptı. Değirmeni arkasında bırakmıştı. Altından yeşil sazlar kayıp kayıp gidiyordu. Rüzgârın uğultusu vardı kulaklarında. Çam ağaçlarıyle kaplı tepeleri bir bir geçiyor-

du. Alttaki göl güneş ışıklarıyle yıkanıyordu sanki. Her an daha hızlı kanat çırpmasına rağmen mesafeler bitmek bilmiyordu. Yüreğinde özlem ateşi tutuşan Paytak'ın acelesi vardı.

Sabırsızca uçtuğu uzun bir süre sonunda Paytak bir sevinç çığlığı kopardı. Tanıdığı bir bölgeye gelmişti. Suda oynaşan kardeşlerini gördü birden. Hemen alçaldı, hızını kesti. Kendini onların ortasına bırakıverdi.

Sarmaş dolaş olmalar, hıçkırmalar, neşe haykırışları... Bu mucizeye hiç biri inanamıyor, hayal görmüş olmamak için tekrar tekrar gözlerini ovalıyorlardı. Kardeşleri onu bin bir soru yağmuruna tutmuşlardı. Nasıl yaralanmıştı? Nasıl kurtulmuştu? Nerelerde kalmıştı? Niye hemen dönmemişti? İnsanların eline mi düşmüştü? Ona çocuk mu bakmıştı? Nasıl nasıl? Birçok hayvan bir arada mı yaşıyordu?

Baba Ördek gururla oğlunun arkasını sıvazlıyor, Ana Ördek ise defalarca onu bağrına basıyordu. İçi ezik ezik, gözleri yaşlı.

Paytak bu arada Acar'ın ölümünü öğrenerek üzüldü, yüreği acıyla burkuldu. Annesinin üzüntülerini debreştirmemek için metin davrandı. Kederini saklamaya çalıştı.

Komşu çocukları da gelince ortalık bir defa daha karıştı. Onun çevresini sardılar. Nazlı boynuna atılmaktan kendisini alamadı. Tuhaf bir durum olmuştu! Hepsi alaylı alaylı güldüler ona. Nazlı utancından kızardı.

Ana Ördek nemli gözlerini oğlundan bir türlü ayıramıyor, kıvançtan kekeleyerek:

— İnanamıyorum, ah inanamıyorum, sen mi geldin oğlum?.. Sahi geldin mi? Artık bizi bırakmayacaksın, değil mi? diye aralıksız konuşup duruyordu.

GÖÇ

ENİ BİR yaşama dönemine girilmişti. Acı günler geride kalmıştı. Paytak'ın dönüşü kendi ailesi ve komşuları için de tatlı ve neşeli bir hava yaratmıştı. Ona bir kahraman gözüyle bakıyorlardı. Yaralanması olayını sık sık anlatmasını istiyorlar ve tutsaklık anılarını ibretle, heyecanla dinliyorlardı. Onun yaralı kanadını sanki madalya takılmış gibi imrenerek seyretmekteydiler. Sol kanadını biteviye açtırıyor ve yaranın izini merakla muayene edi-

yorlardı. Onun anlattıkları sanki tatlı bir masaldı. O konuşmaya başlayınca hepsi sus pus oluyor, ağzından dökülen sözcüklerin birini bile kaçırmamak için gözlerini bütün dikkatleriyle ona çeviriyorlardı. Soruların da ardı arkası kesilmiyordu:

— Yaran çok acıdı mı?

— Aaa, tabiî. Havaya fırlayınca arkamdan bir gümleme duydum. Kayıkta bir adam vardı. Elindeki tüfekten bir ateş fışkırdı. Sol kanadımın yandığını hissettim. 'Her halde sonun geldi, Paytak!' dedim kendi kendime. Kopan tüylerim aşağı düşerken, kanadım ağırlaştı. Onu istediğim gibi çırpamıyordum. Başım dönmeye başladı. Aşağıya doğru yuvarlanıyordum.

— Ah, yavrum! diye inledi annesi.

— Avcının köpeği kendini göle atmış, altımda yüzüp duruyordu. Nasıl korktum, bilemezsiniz. İçimde bir ses: 'Gayret, Paytak! Gayret!..' diye haykırıyordu. Bugün

iyice anlıyorum ki, bu ses babamın sesiydi.

— Elbet, oğlum! dedi babası, senin kurtulmanı istiyordum canı gönülden.

— Babam en güç durumlarda bile kendimizi kapıp koyvermememizi bize öğütlemişti. Acıyla kıvranmama rağmen düşmemeye; aksine, uçmaya çalıştım. Sonunda havalandım. Ölümden bu çabam sayesinde kurtulmuştum. Sonra da sizlerden ayrı o kuşkulu, kâbuslu günleri geçirdim.

— Yaran nasıl geçti?

— İnsanlar beni yakaladıkları zaman orada o küçük çocuk vardı. Beni ötekilerin elinden çekti aldı. Yoksa beni sağ bırakacaklarını hiç sanmıyorum. Çocuk beni evine götürdü. Annesiyle yaramı ilâçlayıp sardılar. İyi de baktılar. Birkaç gün sonra canım sıkılmaya başladı. Kapatıldığım odanın içinde gezinip durdum.

— Ya öbür hayvanlar?

— O kadın benim odada sıkıldığımı

anladı her halde. Tuttular, beni çeşit çeşit kanatlı hayvanın bulunduğu bir yere götürüp tıktılar! Artık kuvvetim yerine gelmişti. Kendimi bir tutsak gibi görüyordum. Evet, birçok kanatlı hayvan vardı çevremde. Ama hiç biri bizden değil ki. Bu hayvanlar geceleyin kapalı bir odada tünüyor, gündüzleri de güneşlenmek için çevresi tellerle çevrili küçücük bir yere çıkıyorlar. Onun içinde dolaş dur! Ne kadar sıkılıyordum bilemezsiniz. Bereket, beyaz ördekler vardı. Bunlar göle çıkarlardı. Bana bunca iyilik yapmış olan o küçük çocuk bir iki gün beni de bıraktı aralarında. Ne kadar sevindim. Gölde yıkandım durdum. Akşam olunca arkadaşlarım kümesin yolunu tuttular, bana da: Haydi, gelsene! dediler. Şaştım bu işe, yine de onlardan ayrılamadım.

— Kümestekiler ne yiyip ne içiyorlar?

— Haa, o yönden sıkıntıları pek yok.

Sahipleri her gün onlara yem taşıyor, çanaklarına su koyuyorlar. Ama folluktaki yumurtaları da toplayıp gidiyorlar. Hiç biri gık bile diyemiyor.

— Ne tuhaf!

— Demek ki insanlar onları boşuna beslemiyorlar!

— Öyle olsa gerek.

— En çok neye üzüldün?

— Özgür olmayışıma, sizlerden uzak bulunuşuma.

Her gün bu konular tazeleniyor, Paytak kardeşlerine ve komşularına, en ufak ayrıntılarına kadar geçirdiği o günleri bir bir anlatıyordu.

İtibarlı bir kişi olmuş çıkmıştı. Nazlı da artık ondan hiç ayrılmıyordu. Kimi onlarda kalıyor, ama genellikle Paytak, Nazlılarda geceliyordu. Nazlı'nın ağabeyi Yalınkat da bu evin öz oğlu yerine geçmişti. Akkanat da onu büyülemişti!

Günler böyle güzel güzel geçeceğe

benzerken, bir gün bütün hayatlarını değiştiren bir olay oldu.

Sisli bir sabahtı. Güneş önce bu sisi delip geçemeyecek gibiydi. Göz gözü görmüyordu. Ne vakit ki güneş yavaş yavaş yukarı yükseldi, gökteki tahtına oturdu, ortalığı ısıtmaya başladı, o zaman sis tabakası ılınarak dağıldı. Yoğunluğunu kaybedince, günden güne sararmaya yüz tutan sazlar ve süsenler seçilir oldu. Sonuçta sis, tepelerin eteklerinden dağların doruklarına doğru çekildi.

Çocuklar bu puslu günün ağırlığıyle hâlâ uykuda idiler. Baba Ördek'in de yuvadan pek dışarı çıkmaya niyeti yoktu. Sağa sola döndü durdu. Bundan da usandı. Uykusu kaçmıştı. Çıkıp bir dolaşayım, diye düşündü.

Onun kalktığını gören Ana Ördek:

— Hayrola! nereye böyle? diye sordu.

— Bir dolaşayım diyorum.

— Bir şey mi var?

— Yok, yok bir şey.

— Vazgeç, canım; yat uyu.

— Uykum yok ki.

— Yum gözlerini, gelir.

— Bütün gece uyuduk. Yeter artık.

— Çocukları uyandırayım mı? diye sordu eşi.

— Rahat bırak onları, uyusunlar.

— Ben de geleyim mi seninle?

— Canım, ben şöyle bir dolaşıp geleyim. Yapacak bir şey yok, gelmesen de olur.

Ana Ördek esneyerek:

— Zaten kendimi biraz rahatsız hissediyorum. Bir kırıklık var gibi vücudumda. Ben çocukların yanında kalayım, sen dolaş, dedi.

— Sen de rahatına bak.

— Geç kalma, n'olursun.

— Meraklanma, kalmam. Hava açsın, siz de çıkarsınız. Ben de o zamana

kadar dönmüş olurum.

Eşini alnından öperek; «Haydi, eyvallah!..» dedi, kendini suya koyverdi. Güzelce yıkandı. Sonra ağır ağır sazların dibinden doğru yüzmeye koyuldu. Sis biraz daha açılmıştı. Yüze çıkarken dipte kıvrıla kıvrıla giden bir sülük gördü. Dur, şunu tutayım, diyerek daldı. Sazlara doğru giden sülük tehlikeyi sezinleyince dibe kaçtı. Baba Ördek de onu hızla kovaladı.

Böylece dipte giderken, su yüzünde tuhaf bir gölge belirdi. Kovaladığı sülüğü kendi haline bırakarak hemen yukarı fırladı. Böyle davranmakla hiç de iyi yapmamıştı. Bir an şaşaladı. Geri dönemezdi. Dalmak da mümkün değildi, görülmüştü artık. Hem de tehlikeyi haber vermesi gerekiyordu. Suya dalsa bunu yapamayacaktı.

— Aman, dikkat! diye bir feryat kopardı. Kanatlarını kuvvetle çırptı. Üstün-

deki su damlaları birer inci tanesi gibi dört bir yana saçıldılar.

Sarı boyalı sandal, yalpalayarak sallandı. İri yapılı bir adam sırtındaki gocuğu kayığa atıp oturduğu yerden vücudunu hızla o yana çevirdi. Çiftesini omuzladı.

Kayıktaki dili dışarı sarkık kobay köpeği aceleyle kendini sulara atıverdi. Büyük bir istekle Baba Ördek'e doğru yüzdü. Durmadan havlıyordu. Elinden gelse o da ördeğin ardından yukarıya havalanacaktı! Buna üzülür bir hali vardı. Ardından bakarken, avını elinden kaçırmış olmanın üzüntüsüyle inliyordu.

Baba Ördek yüreği gümbürderken anî bir hareketle yönünü değiştirdi. Tehlikeden uzaklaşmak dileğindeydi. Kanatlarını nasıl çırpacağını bilemiyordu. Tam bu sırada avcı tetiğe dokundu. Saçmalar vızıldayarak kulakları dibinden geçti. Bu ilk atışı ucuza savuşturmuştu. Baba Ördek.

Ama sonrası için talihi bir defa daha yar olabilir miydi acaba?

Baba Ördek birden, vurulmuşçasına tepesi aşağı dikildi. Bu hiç beklenmeyen bir oyundu. Tüfek patladı yine. İsabetsiz bir atış olmuştu. Avcı, önce aldığı nişana göre tahminî bir atış yapmıştı. Baba, yönünü değiştirmeseydi, belki gerçekten vurulmuş olacaktı.

Bir ok gibi dikildi suya. Yan gözle de çevresine bakındı. Nereye gideceğine, nasıl hareket edeceğine karar verdi iyice. Kurşun gibi suya daldı.

Avcı gocuğunun üstüne oturarak kürreklere yapıştı. Sandalı hızlı hızlı sürerek ördeğin düştüğü yere yanaştırdı. Köpeği oralarda fır dönüyor, acayip sesler çıkarıyordu.

Adam:

— Getir ördeği! diye emretti.

Köpek suyun içinde dönendi durdu.

— Dal, getir ördeği! diye bağırdı adam.

Köpek şaşkınlık içindeydi. Havlayışları da üzüntülü. Avcı, vurduğuna emindi. Yoksa ördeğin suya düşmesi başka türlü nasıl açıklanabilirdi? Baktı, ne suyun içinde, ne de dibinde, vurduğu ördeği göremedi. Ellerini gözlerine siper ederek sandaldan eğildi. Dibi yeniden araştırdı. Gölgeler görerek kancalı değneği aldı eline, suya batırdı, bir daha karıştırdı. Kanca bir yere takıldı. Olanca kuvvetiyle asıldı adam, öne de eğilmişti. Derken, sandalın dengesi bozulup devriliverdi.

Gölün üzeri bir anda teneke ve tahta parçalarıyle doldu. Gocuğu da kabararak su yüzünde yüzüyordu. Tepeis üstü takla atan adam bocalayarak su yüzüne fırladı. Kendini yüzeyde tutmak için elini kolunu oynatıyordu. Can havliyle, alabora olmuş sandala tutundu. Yuttuğu suları avurdunu şişirerek, fıskıye gibi fışkırttı! Derin

derin soluk aldı. Islanan saçları alnına yapışmıştı. Başından fırlayan kasketi dalgalarla oynaşarak kendisinden uzaklaşıyordu. Köpek bunu fark etti. Hemen peşine düştü kasketin. Yetişince dişledi, geri döndü yüze yüze avcıya getirdi. Zavallı köpekçik çok bir iş yapmışların sevinci içindeydi.

Avcı alaylı ve gayet nazik:

— Aferin sana! mersi! diyerek bir eli sandala yapışık olduğu halde, öbür eliyle şapkayı aldı. Gelişigüzel başına geçirdi. Geçirdi ama şapkanın içindeki sular tepesine boşalarak aşağı süzüldü!

— Allah kahretsin!.. diye bağırdı adam.

Sonra çevresine bakındı. Gözüne kestirdiği en yakın kamışlara doğru göz attı. Biraz soluklandı ve yüzmeye koyuldu. Köpeği de peşinde. Koca vücudunu su yüzünde zor tutuyordu. Bütün çabasını harcıyordu. Sonunda soluk soluğa sazlara va-

rabildi. Yapıştı, kendini yukarı çekti. Çamurlar içinde bir an dinlendi. Bataklıkta düşe kalka, gölün kenarına yöneldi, sonra. Sonuçta avcı da köpeği de kurtulmuşlardı.

Avcı kuru toprak yola oturdu. Üstündekileri bir bir çıkararak yere serdi. Ayaklarındaki botları çekti, ters çevirerek içindeki suları boşalttı. Sırtını güneşe verdi. Isınmaya başladı. Köpek olanlara bir anlam verememiş, kuyruğunu sallıyor, kesik kesik havlıyordu. Adam elindeki botla acımadan hayvana vurdu:

— Beceriksiz! uğursuz köpek! Bir ördeği yakalayamadın! Burnunun dibinde suya düştüydü oysa. Sonra da göle çevirdi başını, yazıklandı. Şu işe bak, yahu! Sandalı da devirdik. Peki elimize ne geçti? Cümle âleme maskara olduk.

Sonra gömleğini ters çevirdi, öbür yüzünü güneşe verdi:

— Ahtım olsun, bu gölde bir tek ör-

dek bırakırsam, bana da Patron demesinler!

Bir süre sonra botları ayağına, gömleği de sırtına geçirdi, öbür eşyaları da koluna sıkıştırarak tıpış tıpış yola koyuldu. Köpeği de ardı sıra gidiyordu.

■

BABA ÖRDEK göle dalınca kendisine en uzak kamış yığınına doğru gitmeyi kurmuştu. Bunda da gerçekten başarılı oldu. Dipte yüzerek, görünmeden sazların arasına kadar geldi. Orada başını su yüzüne çıkardı. Kayığı görebiliyordu. Olayları yüreği çarpa çarpa seyretti. Kurtulmuş olmasına rağmen kaygılarından sıyrılmış değildi. Sevinemedi.

Avcının oradan uzaklaşmasından sonra hemen yuvaya döndü. Ana Ördek bayginlıklar geçiriyordu. Çocuklar onun başına toplanmışlardı. Babalarını karşıla-

rında sağ salim görünce annelerini unutarak hemen onun üstüne atıldılar. Kimi yüzünü gözünü öpüyor, kimi boynuna dolanıyordu. Ölü evi gibi kederle dolu yuva, yeniden fıkırdayan kazana dönmüştü.

Bir ara gözlerini açıp eşini karşısında bulan Ana Ördek:

— Sen... sen... sen, ha!.. diyerek yine bayılıverdi. Ama bu seferki sevinçtendi. Onu ayıltmak bir mesele oldu. Tarifi imkânsız bir şok geçirmişti çünkü.

Ortalık sütliman olunca, komşuları da çıkageldi. Korkudan herkes bir yere sinmişti çünkü... Büyük bir tehlikenin kazasız belâsız geçiştirilmiş olması yine hepsini sevindirmişti. Baba Ördek'e, "Geçmiş olsun!" diyorlardı.

Herkesin aksine, Baba Ördek pek neşeli değildi. Kaşlarını çatmış, derin derin düşünüyordu!

Komşusu:

— Nedir bu iş, arkadaşım? diye sor-

du. Sabah sabah büyük bir tehlikeden kurtuldunuz. Geçmiş olsun! Bana öyle geliyor ki, buralarda eski güvenlik kalmadı.

Baba Ördek:

— Ne yazık ki, öyle! Ben de onu düşünüyorum nicedir, dedi. Sonra da kararlı bir tavırla devam etti: Artık burada kalamayız, hemen gitmeliyiz.

Ötekiler de çevrelerine toplanarak ilgiyle kulak kabarttılar konuşulanlara:

— Nasıl? diye sordular hepsi birden.

— Burdan gitmemiz gerek diyorum. Burada kalamayız artık.

— Niçin gidelim? Neden gidelim?

Baba Ördek önüne dikmiş olduğu gözlerini yavaş yavaş yerden kaldırdı. Donuk bakışlarını çevresinde gezdirerek:

— Çünkü, dedi, bu avcı yeniden gelecek buraya! Bu sefer bizden öç almak niyetiyle gelecek hem de. Hepimizi kırandan geçirmek için önüne geleni vuracak. O zaman onun elinden kimsenin kurtu-

lacağını sanmıyorum.

— Neden öyle yapsın?

Baba Ördek acı acı gülümsedi:

— Sandalın devrilmesine çok öfkelenmiştir. Kaçtım diye beni suçluyordur şimdi. Dişlerini nasıl gıcırdattığını bilmek zor değil! Yeniden silahlanıp ilk fırsatta buraya gelecektir.

— Belki gelmez.

— Gelecek! diye kesinlikle konuştu Baba. İşte şurada, ilerde, devrilmiş sandalı duruyor. Adam onu çıkarmak, kurtarmak için elbette gelecek. Geldiği zaman da zaten yalnız olmayacak. Yanında adamları da bulunacak. Hepsi de baştan aşağı silahlı. Zevk için, öç almak için ateş edecekler. Şıpır şıpır dökülecegiz. Soyumuzu sopumuzu kurutan bir kıyım olacak bu!

— Çok müthiş!

— Aman, demeyin!

— Korkudan öleceğim. Dehşet bir şey bu.

Baba Ördek ağır ağır sözünü tamamladı:

— Olacağı tahmin etmek pek zor değil bence. Eğer burada kalırsak, sonumuz geldi demektir! Canımızı seviyorsak, alıp başımızı gitmek tek çıkar yol bizim için.

Ana Ördek sızlandı:

— Burası benim yurdum; tatlı acı hayatımın geçtiği yerler. Ben buradan nasıl ayrılabilirim?

Baba Ördek onu okşayarak:

— Kalırsak mezarımız olacak! dedi.

— Aman, ne diyorsun?

— Gizlendiğimiz her kovukta bizi bulacaklar. Atışın birinden kurtulsak öbürü canımızı yakacak. Teker teker kurşunların hedefi olup ağaçta yaprak örneği dökülecegiz.

Ana Ördek ürkerek ağlamaya başladı:

— İçime ateş salıyorsun, diye kekeledi.

— Olacağı söylüyorum. Göz yaşlarımız hiç kurumayacak!

— Yeter! diye bağırdı eşi. Sen neye karar verirsen ben sana uymaya razıyım.

Baba Ördek komşusuna dönerek:

— İşte dostum, böyle! diye içini çekti. Bu göl artık hepimiz için tehlikeli oldu. Biz sizi severiz. Sizi burada bırakmaya gönlüm elvermiyor. Bizimle geliniz.

— Bilmem ki, olur mu?

— Elbette. Güvenlik içinde yaşayacağımız başka bir göl bulabiliriz. Neden olmasın?

Komşusu bir an düşündü:

— Haklısın, dostum! Hem de çok haklısın, diyerek onun omzuna kardeşçe vurdu. Biz de sizden ayrılmak istemeyiz. Anca beraber, kanca beraber.

— Çok sevindim bu kararınıza, diyerek Baba Ördek komşusunun ellerini sık-

tı. Öyleyse hemen hazırlanalım.

— Peki. Göç ne zaman? diye sordu komşusu.

Baba Ördek kesin ve kararlı:

— Bu akşam! dedi. Yarın belki de bizim için geç olacak.

İki aile de heyecanla göç hazırlığına başladılar. Çocuklar yeni yerler görecekleri için sabırsız, büyükler belirsiz yeni bir hayata başlayacakları için biraz kaygılı, akşamı nasıl edeceklerini bilemediler.

Sonunda güneş ulu çam ağaçlarıyle örtülü tepelerin ardına doğru çekildi. Hafif bir rüzgâr, lâcivert gölün üzerinden eserek, boyunları bükük kamışları nazlı nazlı salladı. Akşamla beraber ortalığı derin bir sessizlik kaplıyordu.

Birden kanat hışırtıları duyuldu. Birer ok gibi havaya fırlayan ördekler, arka arkaya göğe yükseldiler.

Baba Ördek en önde idi. Bir an sazlar üzerinde dolandılar! Doğup büyüdük-

leri göle son bir defa doya doya baktılar. Acı tatlı anılarla dolu bu yerden ayrılmak hepsine hüzün vermişti. İçlerini çekip göğüs geçirdiler. Gözleri yaşardı.

Son ziyaret bitince, Baba Ördek hepsini arkasına takıp buradan aldı götürdü.

Göç başlamıştı sonunda.

Dağ tepe aşarak, kanatlarıyle havayı dövüp, yel olup uçtular, bilinmez diyarlara doğru.

ŞİMDİ NEREDELER?

ABAN ÖRDEKLERİNİ görmek için ille de bir göl kıyısına gitmeye hiç de gerek yok. İster kapınızın önüne çıktığınızda, ister sokakta yürürken, ister bahçenizde oynarken, arada sırada başınızı yerden kaldırıp göğe bakınız! Ama bunu sabah erken, akşam geç saatlarda yaparsanız, şansınız daha da artar. Yüksekten hızla uçan, yer değiştiren, kısacası göç e-

den bir ördek ailesiyle buluşmanız mümkün olabilir! Genellikle önde bir yol gösteren kolbaşı vardır. Ötekiler bir açının, kenarları gibi onu izlerler. Gidecekleri yere çabuk varmak için hızla uçarlar. Onları yollarından çevirmek pek mümkün olmaz.

O kadar azimlidirler. Ya daha iyi beslenmek için ya ürkütüldükleri için ya doğal şartlar değiştiği için bulundukları yerleri bırakmışlardır. Bütün çabaları daha iyi ve korkusuz yaşayabilmektir. Bu amaca ulaşabilmek için de dağları, ovaları, ülkeleri, hatta kıtaları aşabilirler!

Bu arada sizin köyün, sizin kasabanın, sizin şehrin üstünden de geçeceklerdir!

Onları görmek için yalnız başınızı yerden kaldırıp göğe bakınız, yeter. Belki bu arada bizim yeşilbaşları da fark edip tanıyacaksınız. Çünkü onlar da ötekiler

gibi, birçok nedenlerle hâlâ oradan oraya göç edip duruyorlar.

Bu göçleri de yaşadıkça pek bitecek benzemiyor!

BİTTİ

Mehmet Emin Töreci

SAZLI GÖLÜN ÖRDEKLERİ

Hayvanların yaşamı her devirde insanlara merak konusu olmuş ve birçok yazar, bilmediğimiz, tanımadığımız bir alemi bize masal veya hikâye havasında sunmuşlardır. Bu çabalarıyla da hayvanların bize değişik gelen yaşamını öğretmişlerdir.

SAZLI GÖLÜN ÖRDEKLERİ göl ve deniz kıyılarında yaşayan, gökyüzünde bir ip gibi düzenli uçan ördeklerin yaşamını yavruların dünyaya gelişini, onların ana ve baba ördeklerce nasıl eğitildiklerini, yaşama çabalarını, son derece sade ve akıcı bir dille veren romandır.

12,50 lira